

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettely>Siviilioikeudelliset menettely>Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?

Minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen?

EU:n lainsäädännön avulla voidaan määrittää, missä tuomioistuimessa asia olisi käsiteltävä, jos riidan osapuolet ovat käynnistäneet menettelyn eri EU-maissa.

Esimerkiksi liikenneonnettomuuden osapuolina saattaa olla kaksi henkilöä, joista toinen asuu Saksassa ja toinen Ranskassa, ja he kumpikin nostavat omassa jäsenvaltiossaan vahingonkorvauskanteen toista vastaan.

Ristiriitaisten päätösten välttämiseksi voidaan unionin oikeuden perusteella määrittää, mikä tuomioistuin missä jäsenvaltiossa on toimivaltainen käsittelemään asian. Yleissääntö on, että henkilö pitäisi haastaa oikeuteen siinä valtiossa, jossa hänen kotipaikkansa on. Erityistapauksissa voidaan soveltaa myös vaihtoehtoisia toimivaltasääntöjä. Esimerkiksi sopimusvelvoitteiden laiminlyöntiä koskeva kanne voidaan nostaa siinä paikassa, missä kyseinen velvoite oli määrä panna täytäntöön (esimerkiksi paikka, jonne ostetut tavarat olisi pitänyt toimittaa). Tiettyjen ryhmien, kuten kuluttajien, työntekijöiden ja vakuutusentottajien, suojaamiseksi on erityissääntöjä.

Perheoikeudessa on unionin sääntöjä, joiden perusteella määritetään, missä avioeroa, lapsen huoltoa tai elatusvelvollisuutta koskevat riidat on käsiteltävä.

Tietoa kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmästä saa napsauttamalla kyseisen valtion lippua.

Kun oikeuspaikka on määritetty tuomioistuinten toimivaltasääntöjen perusteella, on löydettävä toimivaltainen tuomioistuin.

[Euroopan siviilioikeudellisessa atlakassa](#) on siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa toimivaltaisten kansallisten tuomioistuinten nimet ja osoitteet (ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet, muutoksenhakutuomioistuimet jne.) sekä niiden toimialue.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Tämän sivun alkukielistä versiota [fr](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä

suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Tuomioistuinten toimivalta - Belgia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Ei sovelleta.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Johdanto

Kun otetaan huomioon Belgian oikeusjärjestelmän erityispiirteet, kysymyksiä 1 ja 2.1 on selkeyden vuoksi käsiteltävä yhdessä.

Ensinnäkin on erotettava toisistaan asiallinen toimivalta ja alueellinen toimivalta.

Jokaisella kanteella on kohde ja usein myös rahamääräinen arvo. Laissa määritellään asiallisen toimivallan laajuus erittelemällä niiden kanteiden luonne ja arvo, jotka tuomioistuin voi ottaa tutkittavaksi.

Tällä tietosivulla asiallinen toimivalta selostetaan kysymyksiin 1 ja 2.1 annetussa vastauksessa.

Millään tuomioistuimella ei ole toimivaltaa koko Belgian alueella. Maa on jaettu laissa oikeudenkäyttöalueisiin, jotka on jaettu edelleen pienempiin alueisiin (*kanton/canton, arrondissement*). Jokainen tuomioistuin on toimivaltainen vain omalla alueellaan. Tätä tarkoitetaan alueellisella toimivallalla. Sen kuvaus löytyy vastauksesta kysymykseen 2.2.

Täysi toimivalta: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on "täysi toimivalta". Se tarkoittaa, että toisin kuin muut tuomioistuimet, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet voivat ottaa käsiteltäväksi mitä tahansa asioita, myös sellaisia, jotka kuuluvat toisten tuomioistuinten toimivaltaan.

Oikeudenkäyntilain (*Gerechtljik Wetboek / Code judiciaire*) 568 §:n mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsittelee kaikki kanteet lukuun ottamatta muutoksenhaku-tuomioistuimessa tai kassaatio-tuomioistuimessa suoraan nostettuja kanteita. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen täysi toimivalta on siis ehdollinen, koska vastaaja voi vedota toimivallan puutteeseen sillä perusteella, että jollakin toisella tuomioistuimella on asiassa erityinen toimivalta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on lisäksi joitakin yksinomaisia toimivaltuuksia. Tietty riita-asiat on osoitettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, vaikka kanteen arvo olisi alle 2 500 euroa, esimerkiksi henkilön oikeudellista asemaa koskevat kanteet.

Muut tuomioistuimet

Ohessa luettelo muista tuomioistuimista ja lyhyt kuvaus niiden asiallisesta toimivallasta:

a) Rauhantuomari (*vrederechter / juge de paix*)

Oikeudenkäyntilain 590 §:n mukaan kaikki korkeintaan 2 500 euron suuriset vaateet kuuluvat rauhantuomarin yleiseen toimivaltaan, paitsi ne, joiden laissa nimenomaisesti säädetään kuuluvan toisen tuomioistuimen toimivaltaan. Tämän yleisen toimivallan lisäksi rauhantuomarille on säädetty joitakin erityisiä toimivaltuuksia (oikeudenkäyntilain 591, 593 ja 594 §) ja yksinomaisia toimivaltuuksia (oikeudenkäyntilain 595 ja 597 §), jotka eivät ole riippuvaisia vaateen arvosta. Esimerkkejä tällaisista erityisistä toimivaltuuksista ovat vuokrasta, yhteisomistuksesta, rasitteista ja elatusmaksuista johtuvat riita-asiat. Rauhantuomari voi myös laatia adoptioasiakirjat ja antaa todistuksen tosiseikan notorisuudesta. Kiireelliset pakkolunastukset ja sinetöinnit kuuluvat rauhantuomarin yksinomaiseen toimivaltaan.

b) Poliisituomioistuin (*politie rechtbank / tribunal de police*)

Oikeudenkäyntilain 601bis §:n mukaan poliisituomioistuin käsittelee kaikki liikenne-onnettomuuksista johtuvat vahingonkorvausvaateet niiden arvosta riippumatta. Kyseessä on yksinomainen toimivalta.

c) Kauppatuomioistuin (*rechtbank van koophandel / tribunal de commerce*)

Oikeudenkäyntilain 573 §:ssä säädetään, että kauppatuomioistuin käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena elinkeinonharjoittajien väliset riidat, joissa on kyse laissa määritellyistä liiketoimista ja jotka eivät kuulu rauhantuomarin yleiseen toimivaltaan eivätkä poliisi-tuomioistuinten toimivaltaan.

Kantajana toimiva muu kuin elinkeinonharjoittaja voi haastaa elinkeinonharjoittajan kauppatuomioistuimeen, mutta elinkeinonharjoittaja ei voi haastaa muita kuin toisen elinkeinonharjoittajan. Sen lisäksi kauppatuomioistuin käsittelee vekseleitä koskevat riita-asiat, jos vaateen arvo on yli 2 500 euroa.

Näiden yleisten toimivaltuuksien lisäksi kauppatuomioistuimella on joitakin erityisiä ja yksinomaisia toimivaltuuksia. Erityiset toimivaltuudet luetellaan oikeudenkäyntilain 574 §:ssä. Niihin kuuluvat muun muassa liikeyrityksiä koskevat riita-asiat sekä meri- ja sisävesiliikenteeseen liittyvät kanteet. Kauppatuomioistuimen yksinomainen toimivalta määritellään oikeudenkäyntilain 574 §:n 2 momentissa seuraavasti: vaateet ja riita-asiat, jotka johtuvat suoraan konkurssista tai akordimenettelystä 8. elokuuta 1997 annetun konkurssilain ja 31. tammikuuta 2009 annetun, yritystoiminnan jatkuvuutta koskevan lain säännösten mukaisesti ja joiden ratkaisua koskevista seikoista säädetään konkurssiin ja akordi-menettelyyn sovellettavassa erityislaissa.

d) Työtuomioistuin (*arbeidsrechtbank / tribunal de travail*)

Työtuomioistuin on suurin erityistuomioistuin, ja suurin osa sen toimivaltuuksista on erityisiä. Kyseiset toimivaltuudet määritellään oikeudenkäyntilain 578 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä, ja ne koskevat riita-asioita seuraavilla aloilla:

työsuhteet

työtapaturmat ja ammattitaudit

sosiaaliturva

Työtuomioistuimella on yksinomainen toimivalta määrätä hallinnollisia seuraamuksia, joista säädetään oikeudenkäyntilain 578–582 §:ssä tarkoitettuisa laeissa ja asetuksissa sekä eräiden sosiaalialan lakien rikkomisesta langetettavia hallinnollisia sakkoja koskevassa laissa. Sillä on yksinomainen toimivalta myös kollektiivista velkajärjestelyä koskevissa kanteissa.

e) Tuomioistuinten puheenjohtajat – välitoimimennettely

Oikeudenkäyntilain 584–589 §:n mukaan tuomioistuinten (ensimmäisen oikeusasteen, kauppatuomioistuimen ja työtuomioistuimen) puheenjohtajat voivat kiireellisissä tapauksissa tehdä väliaikaisia päätöksiä asioissa, jotka kuuluvat heidän edustamansa tuomioistuimen toimivaltaan. Ehtona on, että asialla on kiire, ja että päätös on vain tilapäinen eikä vaikuta itse pääasiaan. Esimerkkeinä voidaan mainita määräykset asiantuntijalausnon hankkimisesta ja todistajan kuulemisesta.

f) Pakkokeinotuomioistuin (*beslagrechter / juge des saisies*) – oikeudenkäyntilain 1395 §

Kaikki hukkaamiskieltoa, täytäntöönpanokeinoja ja liittovaltion valtiovarainministeriön 21. helmikuuta 2003 annetulla lailla perustetun elatussaatavia hoitavan yksikön maksamia tukia koskevat kanteet käsitellään pakkokeinotuomioistuimessa.

g) Nuorisotuomioistuin (*jeugdrecht / juge de la jeunesse*)

Vaikka Belgian liittovaltion osat ovatkin toimivaltaita nuorten suojeluasioissa, nuoriso-tuomioistuinjärjestelmä kuuluu edelleen liittovaltion toimivaltaan ja sitä säännellään nuorten suojelusta 8. huhtikuuta 1965 annetulla liittovaltion lailla. Nuorisotuomioistuin on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen osasto, joka on keskittynyt nuorison suojelu-toimiin. Sen lisäksi nuorisotuomioistuin on toimivaltainen eräissä siviiliasioissa, esimerkiksi adoption hyväksymisessä ja vanhempien välisissä huoltajuus- ja tapaamisoikeusriidoissa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Belgian oikeusjärjestelmä perustuu kantajan valinnanvapauteen. Pääsääntö on vahvistettu oikeudenkäyntilain 624 §:n 1 momentissa. Yleensä kantaja nostaa kanteen vastaajan kotipaikassa tai, jos vastaajia on useita, yhden vastaajan kotipaikassa.

Entä jos vastaaja on oikeushenkilö? Oikeushenkilön kotipaikka on paikka, jossa sen päämaja sijaitsee, eli hallinnollinen päätoimipaikka, josta yritystä johdetaan.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Main text (aligned to the left)

Please put the answer here. Do not change the font style and size.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Tietyissä tapauksissa kantaja voi siirtää asian toisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tästä säädetään muun muassa oikeudenkäyntilain 624 §:n 2–4 momentissa. Vastaajan kotipaikan tai, jos vastaajia on useita, yhden vastaajan kotipaikan, sijaan kantaja voi valita jonkin seuraavista:

sen paikan tuomioistuin, jossa yksi tai useampi riidanalainen velvoite on syntynyt tai jossa velvoite toteutetaan, toteutettiin tai olisi pitänyt toteuttaa; sen paikan tuomioistuin, joka on valittu oikeustoimen täytäntöönpanopaikaksi;

sen paikan tuomioistuin, jossa haastemies on keskustellut henkilökohtaisesti vastaajan kanssa, jos vastaajalla tai, jos vastaajia on useampia, yhdelläkään vastaajista, ei ole kotipaikkaa Belgiassa eikä ulkomailla.

Lisäksi oikeuskäytännössä katsotaan, että välitoimimennettelyissä päätöksen täytäntöön-panopaikan tuomioistuimella on alueellinen toimivalta.

Elatusmaksuista säädetään oikeudenkäyntilain 626 §:ssä, että 591 §:n 7 momentissa tarkoitettujen elatusmaksuvaateiden esittäminen voidaan esittää kantajan (eli elatusmaksuun oikeutetun vanhemman) kotipaikan tuomioistuimessa.

On kuitenkin huomattava, että 624 ja 626 §:n säännöt ovat luonteeltaan täydentäviä, ja osapuolet voivat poiketa niistä. Osapuolet voivat tehdä oikeuspaikkasopimuksen tapaus-kohtaisesti. Tällöin riita-asia voidaan käsitellä vain tiettyssä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

Tähän valinnanvapauden peruserätykseen on muutama poikkeus.

Oikeudenkäyntilain 627–629 §:ssä määritellään tilanteet, joissa kantajalla ei ole valinnan-vapautta. Sellaisia ovat esimerkiksi seuraavat:

Työsopimuksista johtuvat riita-asiat (627 §:n 9 momentti): toimivaltainen tuomioistuin on kaivoksen, tehtaan, työpaikan, liikkeen tai toimiston sijaintipaikan ja yleisesti yrityksen toiminnan, ammatin harjoittamisen tai yrityksen, yhdistyksen tai ryhmittymän liiketoiminnan sijaintipaikan tuomioistuin.

Kun on kyse tiettyjen tosiseikkojen perusteella haetusta avio- tai asumuserosta tai asumuseron muuntamisesta avioeroksi (628 §:n 1 momentti): toimivaltainen tuomioistuin on puolisoitten viimeisen yhteisen kodin sijaintipaikan tai vastaajan asuinpaikan tuomioistuin.

Edes näissä tapauksissa valinnanvapautta ei ole kokonaan poistettu. Oikeudenkäyntilain 630 §:ssä osapuolille annetaan mahdollisuus laatia riidan syntymisen jälkeen sopimus, jonka nojalla he poikkeavat lakisääteisistä määräyksistä. Ennen riidan syntymistä tehdyt sopimukset ovat sen sijaan mitättömiä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Oikeudenkäyntilain 631–633 §:ssä säädettyissä tapauksissa vain yhdellä tuomioistuimella on yksinomainen alueellinen toimivalta. Kantaja ei voi siksi valita toisin, eikä oikeuspaikka-sopimusta voida tehdä ennen riidan syntymistä eikä sen jälkeen. Esimerkkejä tällaisista tapauksista ovat seuraavat:

Konkurssi (oikeudenkäyntilain 631 §:n 1 momentti): sen oikeudenkäyttöalueen kauppatuomioistuin, jossa elinkeinonharjoittajalla oli päätoimipaikka tai oikeushenkilöllä kotipaikka päivänä, jona konkurssihakemus tehtiin tai kanne nostettiin. Sekundäärikonkurssi: sen oikeudenkäyttöalueen kauppatuomioistuin, johon konkurssivelallinen on sijoittautunut. Jos sijoittautumispaikkoja on useampia, toimivaltainen on se tuomioistuin, johon asia viedään ensimmäisenä.

Akordi (oikeudenkäyntilain 631 §:n 2 momentti): sen oikeudenkäyttöalueen kauppatuomioistuin, jossa velallisella oli päätoimipaikka tai oikeushenkilöllä kotipaikka akordin vahvistamispäivänä.

Verolain soveltamista koskevat riidat (632 §): toimivalta on sen muutoksenhaku-tuomioistuimen kotipaikan tuomarilla, jonka oikeudenkäyttöalueella sijaitsee joko verotoimisto, jolle vero maksetaan tai pitäisi maksaa, tai riitautetun päätöksen tehnyt verohallinto siinä tapauksessa, että riita ei liity veronkantoon. Jos menettelyn kielenä on saksa, ainoastaan Eupenin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asiassa toimivaltainen.

Hukkaamiskieltoa ja täytäntöönpanokeinoja koskevat vaatimukset (633 §): hukkaamiskieltopaikan tuomioistuin on toimivaltainen, jollei laissa toisin säädetä. Ulosmittaustapauksissa toimivalta on ulosmittausvelallisen kotipaikan tuomio-istuimella. Jos ulosmittausvelallisen kotipaikka on ulkomailla tai tuntematon, toimivalta on täytäntöönpanopaikan tuomioistuimella (ks. myös tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22. joulukuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 22 artiklan 5 kohta).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Kuten edellä jo todettiin, 624 ja 626 §:n säännöt ovat luonteeltaan täydentäviä, ja osapuolet voivat poiketa niistä. Osapuolet voivat tehdä oikeuspaikkasopimuksen tapauskohtaisesti. Tällöin riita-asia voidaan käsitellä vain tietyissä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa. Oikeudenkäyntilain 627–629 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa oikeuspaikkasopimusta ei voida tehdä ennen riidan syntymistä. Kuitenkin 630 §:stä voidaan päätellä, että tällaisen sopimuksen tekeminen on mahdollista riidan syntymisen jälkeen. Oikeudenkäyntilain 631–633 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa oikeuspaikasta ei voida tehdä sopimusta.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Vastaus tähän kysymykseen sisältyy kysymyksiin 1 ja 2 annetussa vastauksessa.

Linkkejä

Oikeudenkäyntilain asianomaiset kohdat: Liittovaltion oikeusministeriö

valitse "Geconsolideerde wetgeving" / "Législation consolidée"

valitse kohdassa "Juridische aard" / "Nature juridique": "Gerechtelijk Wetboek" / "Code judiciaire"

kirjoita kohtaan "Woord(en)"/"Mot(s)": "624"

valitse "Opzoeking"/"Recherche"

valitse "Lijst"/"Liste"

* valitse "Justitie van A tot Z" / "Justice de A à Z"

* valitse "Hoven: bevoegdheid" / "Cours: compétence"

Avuksi alueellisesti toimivaltaisen tuomioistuimen etsintään: Liittovaltion oikeusministeriö

valitse "Territoriale bevoegdheid" / "Compétence territoriale"

Päivitetty viimeksi: 06/11/2015

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Bulgaria

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Perustuslain mukaan tuomioistuinikäsitteistä Bulgariassa vastaavat korkein oikeus (kassaatioistuimisto), korkein hallinto-oikeus, muutoksenhakutuomioistuimet sekä maakunta-, sotilas- ja piirituomioistuimet. Lailla voidaan perustaa myös erityistuomioistuimia. Ylimääräisiä tuomioistuimia ei sallita. Oikeuslaitosta koskevan lain nojalla on perustettu hallintotuomioistuimia, joilla on samat sijaintipaikat ja tuomiopiirit kuin maakuntatuomioistuimilla. Hallintotuomioistuimet käsittelevät ensimmäisen asteen tuomioistuimina kaikki asiat, jotka on pantu vireille hallinnollisten päätösten antamiseksi, muuttamiseksi, kumoamiseksi tai mitätöimiseksi, sekä asiat, jotka koskevat hallinnon perusteettomia toimenpiteitä tai laiminlyöntejä, lukuun ottamatta korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan kuuluvia asioita. Muita erityistuomioistuimia ei ole. Yleisissä siviilituomioistuimissa käsitellään kaikki siviiliasiat, ja joitakin kanteita käsitellään erityismenettelyssä. Erityismenettelyä sovelletaan siviiliprosessilain (*Grazhdanski protsesualen kodeks*) mukaan kiireellisiin asioihin, avioliittoon, siviilisäätyn, vajaavaltaiseksi julistamiseen, oikeuden päätöksellä tehtävään jakoon, omaisuuden hallinnan palauttamiseen ja puolustamiseen, lopullisen sopimuksen tekoon sekä ryhmäkanteisiin liittyviin asioihin. Siviiliprosessilaki sisältää erityissäännöksiä myös joistakin muista kuin kannamenettelyistä, kuten maksamismääräysmenettelystä. Myös kauppalaisissa on erityissäännöksiä konkurssimenettelyjä ja muita niihin liittyviä kanteita ja menettelyjä varten, joita piirituomioistuinten kauppaoikeudelliset osastot käsittelevät ensimmäisen asteen konkurssituomioistuimina.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Siviiliprosessilain mukaan piirituomioistuin (*rayonen sad*) on ensimmäisen asteen yleinen tuomioistuin. Piirituomioistuimen toimivaltaan kuuluvat kaikki siviiliasiat, paitsi ne, joissa ensimmäisenä oikeusasteena on maakuntatuomioistuin.

Maakuntatuomioistuin (*okrazhen cad*) on ensimmäisenä oikeusasteena seuraavissa asioissa: huoltajuussuhteen vahvistamiseen tai kiistämiseen, adoption purkuun, vajaavaltaiseksi julistamiseen tai vajaavaltaisuuden peruuttamiseen liittyvät kanteet; omaisuuteen tai muihin esineoikeuksiin liittyvät kanteet, jos kanteen arvo on yli 50 000 leviä; siviili- ja kauppaoikeudelliset kanteet, jos kanteen arvo on yli 25 000 leviä (lukuun ottamatta elatukseen, työläinsäädäntöön tai perusteettoman edun palauttamiseen liittyviä kanteita);

kanteet, jotka koskevat luvatonta tai mitätöntä yrityksen rekisteröintiä tai rekisteröintiä, jonka edellytykset eivät täyty, kun tästä on säädetty lailla;

muiden lakien mukaan maakuntatuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat kanteet;

arvosta riippumatta maakuntatuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat kanteet, jotka on yhdistetty yhteen hakemukseen, mikäli ne on tarkoitut tutkia yhdessä ja samassa menettelyssä.

Kauppalain (*Targovski zakon*) mukaan yhtiön osakkaan oikeuksien puolustamiseen, yhtiökokouksen päätösten muuttamiseen, yhtiön julkistamiseen pätemättömäksi ja yhtiön purkamiseen liittyvät kanteet sekä konkurssimenettelyn tai muun vastaavan menettelyn aloittamispyynnöt kuuluvat sen maakuntatuomioistuimen toimivaltaan, jonka alueella yhtiön tai elinkeinonharjoittajan kotipaikka sijaitsee. Konkurssituomioistuimena toimii maakuntatuomioistuin, jonka alueella elinkeinonharjoittajan toimipaikka on sillä hetkellä, kun konkurssimenettelyä koskeva pyyntö jätetään.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Kanne nostetaan siinä tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä vastaajalla on vakituinen osoite tai kotipaikka.

Kanteet julkisyhteisöjä ja oikeushenkilöitä vastaan nostetaan tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä kyseisen elimen päätoimipaikka tai kotipaikka sijaitsee. Jos kanne koskee riitoja, jotka ovat syntyneet oikeushenkilön tytäryhtiön tai sivuliikkeen kanssa, se voidaan nostaa myös kyseisen tytäryhtiön tai sivuliikkeen sijaintipaikan tuomioistuimessa.

Kanteet Bulgarian valtiota vastaan nostetaan tuomioistuimessa, jonka alueella riita-asia on syntynyt. Jos riita-asia on syntynyt ulkomailla, kanne nostetaan asianmukaisessa tuomioistuimessa Sofiassa.

Kanteet henkilöä vastaan, jonka osoite on tuntematon, nostetaan kyseisen henkilön edustajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa, ja jos edustajaa ei ole, kantajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Näitä sääntöjä sovelletaan myös vastaajiin, jotka eivät asu Bulgariassa olevassa vakituksessa osoitteessaan. Jos kantajallakaan ei ole vakituista osoitetta Bulgariassa, kanteet nostetaan asianmukaisessa tuomioistuimessa Sofiassa.

Kanteet alaikäisiä tai vajaavaltaisia henkilöitä vastaan nostetaan kyseisen henkilön laillisen edustajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Perintöasioita, testamenttilahjoituksen mitätöimistä tai pienentämistä, perinnönjakoa ja riidattoman jaon mitätöimistä koskevat kanteet nostetaan tuomioistuimessa, jonka toimivaltaan kuolinpesän hallinnointi kuuluu. Jos perinnönjättäjä oli Bulgarian kansalainen, mutta kuolinpesän hallinnointi tapahtuu ulkomailla, kanteet voidaan nostaa perinnönjättäjän Bulgariassa olevan viimeisen pysyvän osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa tai tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä jäämistö sijaitsee.

Hallinnolliset asiat käsitellään siinä hallintotuomioistuimessa, jonka alueella riitautetun hallinnollisen päätöksen antanut elin sijaitsee. Jos elin sijaitsee ulkomailla, asia käsitellään Sofian kaupungin hallintotuomioistuimessa (*Administrativen sad – grad Sofia*).

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Sopimusperusteisia rahasaatavia koskevat kanteet voidaan nostaa myös vastaajan nykyisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Elatuskanteet voidaan nostaa myös kantajan vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Kuluttajansuojaa koskeva kanteet voidaan nostaa sekä henkilön nykyisen että vakituisen osoitteen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Työntekijä voi nostaa kanteen työnantajaansa vastaan myös tavanomaisen työskentelypaikkakuntansa tuomioistuimessa.

Työriidat toisaalta ulkomaisten työntekijöiden ja toisaalta ulkomaisten työnantajien tai sellaisten yhteisyritysten välillä, joilla on kotipaikka Bulgariassa, ratkaistaan työnantajan kotipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa, silloin kun työ suoritetaan Bulgariassa, jollei osapuolten välillä ole muuta sovittu.

Ulkomailla työskentelevien työntekijöiden, jotka ovat Bulgarian kansalaisia, sekä ulkomailla sijaitsevien bulgarialaisten työnantajien väliset työriidat ratkaistaan asianmukaisessa tuomioistuimessa Sofiassa. Jos vastaajana on työntekijä, asia käsitellään vastaajan Bulgariassa olevan asuinpaikan mukaan määräytyvässä toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Vahingonkorvauskanteet voidaan nostaa myös vahingon tapahtumapaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa.

Jos kanteen koskee eri tuomiopiirissä asuvia vastaajia tai useassa eri tuomiopiirissä sijaitsevaa omaisuutta, kantaja voi valita tuomioistuimen kyseisistä tuomiopiireistä.

Hallinnollisia asioita koskevat vahingonkorvauskanteet voidaan nostaa myös kantajan osoitteen tai kotipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa, ellei kanteessa riitauteta myös itse hallinnollista päätöstä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Kanteet, jotka koskevat kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta, yhteisomistuksessa olevan kiinteän omaisuuden jakoa sekä kiinteän omaisuuden hallinnan palautusta ja rajankäyntiä, nostetaan omaisuuden sijaintipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Omaisuuden sijaintipaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa nostetaan myös kanteet, jotka koskevat kiinteään omaisuuteen kohdistuvan esineoikeuden vahvistamista ja siirtämistä koskevan lopullisen sopimuksen tekoa sekä kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta koskevan sopimuksen irtisanomista, lakkauttamista ja mitätöimistä.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Omistusta koskevien riitojen osapuolet voivat kirjallisella sopimuksella määrittellä muun kuin sen tuomioistuimen, jonka toimivaltaan asia asuinpaikkasääntöjen mukaan kuuluu. Tätä mahdollisuutta ei sovelleta tapauksiin, joissa on kyse kiinteän omaisuuden sijaintipaikkaan liittyvistä pakottavista toimivaltasäännöksistä, eikä kanteisiin, jotka koskevat kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta, yhteisomistuksessa olevan kiinteän omaisuuden jakoa, kiinteän omaisuuden hallinnan palautusta ja rajankäyntiä, kiinteään omaisuuteen kohdistuvan esineoikeuden vahvistamista ja siirtämistä koskevan lopullisen sopimuksen tekoa sekä kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa esineoikeutta koskevan sopimuksen irtisanomista, lakkauttamista ja mitätöimistä. Kuluttajansuojaa ja työläinsäädäntöön liittyvissä kanteissa tuomioistuimen valintaa koskeva sopimus tulee voimaan vain, jos sopimus on tehty riidan syntymisen jälkeen.

Omaisuusriidan osapuolet voivat sopia asian ratkaisemisesta välitystuomioistuimessa (*arbitrazhen cad*), paitsi jos riidan kohteena on esineoikeus tai kiinteän omaisuuden hallinta, elatus tai työsuhteeseen liittyvät oikeudet. Välimiesmenettelyn toimivalta perustuu riidan osapuolten keskenään tekemään menettelylliseen sopimukseen, niin sanottuun välimiessopimukseen (*arbitrazhno sporazumenie*), sekä asiaa koskeviin kansainvälisen oikeuden säännöksiin ja erityiseen bulgarialaiseen oikeuslähteeseen eli kansainvälistä kauppaoikeudellista välimiesmenettelyä koskevaan lakiin (*Zakon za mezhdunarodniya targovski arbitrazh*). Kansainvälistä kauppaoikeudellista välimiesmenettelyä koskevan lain mukaan välimiessopimuksella tarkoitetaan osapuolten sopimusta saattaa välimiesmenettelyn ratkaistavaksi kaikki riita-asiat tai jokin riita-asioista, joita on saattanut syntyä tai on syntynyt osapuolten välillä tietyssä sopimussuhteessa tai muuhun kuin sopimukseen perustuvassa oikeussuhteessa. Välimiessopimus voi olla joko pelkkä välimieslauseke toisessa sopimuksessa tai erillinen sopimus. Välimiessopimus on tehtävä kirjallisena. Välitystuomioistuin voi olla pysyvä instituutio tai se voidaan muodostaa tietyn riidan ratkaisemista varten. Välitystuomioistuin voi kokoontua ulkomailla, jos yhden riidan osapuolen tavanomainen asuinpaikka, sääntömääräinen kotipaikka tai se paikka, josta toimintaa tosiasialisesti hallinnoidaan, on ulkomailla.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Bulgariassa siviilioikeuden alalla toimivia erityistuomioistuimia ovat ainoastaan hallintotuomioistuimet.

Hallintotuomioistuinten alaisuuteen kuuluvat kaikki muut paitsi korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan kuuluvat hallinnolliset asiat. Korkein hallinto-oikeus on ensimmäisen asteen tuomioistuin seuraavissa asioissa: muita viranomaispäätöksiä kuin kaupungin- ja kunnanvaltuustojen antamia päätöksiä vastaan nostetut kanteet; ministerineuvoston, pääministerin, varapääministerin ja ministerin antamia päätöksiä vastaan nostetut kanteet; ylimmän tuomarineuvoston ratkaisuista nostetut kanteet; Bulgarian keskuspankin päätöksistä nostetut kanteet; muista päätöksistä nostetut, laissa säädetty kanteet.

Päivitetty viimeksi: 26/09/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Tšekki

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Tšekin tasavallassa ei ole siviilioikeudellisia menettelysääntöjä, joissa nimettäisiin erityistuomioistuimia tietyn tyyppisten asioiden käsittelemiseen. Siviiliasioissa yleisellä tuomioistuimella on periaatteessa toimivalta ratkaista kaikki siviilioikeudelliset riita-asiat. Ne on määritelty pääpiirteissään siten, että siviilioikeudellisissa menettelyissä tuomioistuimet ottavat tutkittavaksi ja ratkaisevat yksityisoikeudellisiin suhteisiin perustuvat riidat ja muut oikeustapaukset (lain N:o 99/1963 7 kohdan 1 alakohhta, siviiliprosessilaki, sellaisena kuin se on muutettuna). Lisäksi Tšekin tasavallassa tuli 1.1.2014 alkaen voimaan uusi erikoisoikeudenkäyntejä koskeva laki N:o 292/2013. Tämän lain nojalla tuomioistuimet käsittelevät ja ratkaisevat siinä määritettyjä oikeusasioita. Tietyn tapauksissa erityislainsäädäntö siirtää päätösvalan siviilioikeudellisissa asioissa hallintoviranomaisille. Tällöin riita-asioita käsittelevän tuomioistuimen on kuitenkin aina tarkistettava hallintoviranomaisen päätös siviiliprosessilain N:o 99/1963, sellaisena kuin se on muutettuna, viidennen osan mukaisesti (alkaen 244 §:stä).

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Tšekin tasavallassa riita-asioita käsitteleviä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia ovat piirituomioistuimet ja alueoikeudet sekä harvoissa tapauksissa Tšekin tasavallan korkein oikeus.

1. Piirituomioistuimilla on toimivalta käsitellä ensimmäisen oikeusasteen menettelyt, ellei laissa nimenomaisesti säädetä, että toimivalta on alueoikeuksilla tai Tšekin tasavallan korkeimmalla oikeudella.

2.

a) Lain N:o 99/1963 mukaan alueoikeuksilla on toimivalta seuraavissa ensimmäisen oikeusasteen asioissa:

työnantajan ja työntekijän väliset riidat, jotka koskevat eläkevakuutukseen, sairausvakuutukseen, sosiaaliturvan sekä aineelliseen tukeen perustuvan etuuden liikamaksuun liittyvää vastavuoroista sovittelua, sekä riidat, jotka koskevat sairausvakuutusetuksien saamisoikeuden perusteella maksetun takautuvan korvauksen vastavuoroista sovittelua

lakon tai työsulun laittomuutta koskevat riidat

toista valtiota tai diplomaattisia erioikeuksia ja vapauksia nauttivia henkilöitä koskevat riidat, jos ne kuuluvat tšekkiläisten tuomioistuinten toimivaltaan työehtosopimukseen perustuvien velvoitteiden täytäntöönpanoa koskevan välimiehen päätöksen mitätöimistä koskevat riidat

tapaukset, jotka koskevat kaupallisten yhtiöiden, säätiöiden, lahjoitusrahastojen ja lahjarahastojen perustamiseen liittyviä oikeussuhteita, sekä kaupallisten yhtiöiden, niiden kumppaneiden tai jäsenten väliset riidat sekä kumppaneiden ja jäsenten väliset riidat, jotka johtuvat niiden osallisuudesta kaupalliseen yhtiöön

liiketoimintayhtiöiden, niiden kumppaneiden ja jäsenten sekä yhtiöiden sääntömääräisten elinten jäsenten tai selvittäjien väliset riidat, jos riidat koskevat sääntömääräisten elinten jäsenten tehtäviä ja velvollisuuksia tai likvidaatiota

tekijänoikeuslakiin liittyvät riidat

vilpillisen kilpailun rikkomien tai uhkaamien oikeuksien suojaamista tai lainvastaisia kilpailunrajoituksia koskevat riidat

oikeushenkilön nimen ja maineen suojaamista koskevat asiat

rahavakuuksia koskevat riidat sekä vekseleitä, sekkejä ja sijoitusvälineitä koskevat riidat

tavarakauppaan liittyvät riidat

omistajayhteisöjen yhtiökokouksiin liittyvät ja niistä johtuvat riidat

yritysten ja osuuskuntien muutoksiin liittyvät asiat, mukaan luettuina kaikki korvausmenettelyt erityissäädöksen nojalla

laitoksen oston tai laitoksen tai sen osan vuokraukseen liittyvät riidat

rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin liittyvät riidat, kun kyse on kynnysarvon ylittävistä julkisista hankinnoista, mukaan luettuina näiden sopimusten täytäntöönpanon edellyttämät hankinnat.

b) Lain N:o 292/2013 mukaan alueoikeuksilla on toimivalta seuraavissa ensimmäisen oikeusasteen asioissa:

asiat, jotka koskevat oikeushenkilöiden asemaa, mukaan luettuina niiden purkamisen ja likvidaatio, jäsenten nimittäminen ja erottaminen niiden sääntömääräisistä elimistä tai selvittäjän nimittäminen ja erottaminen, sekä niiden muutokset ja asiat, jotka liittyvät niiden asemaan yleishyödyllisinä yhteisöinä

oikeushenkilöiden omaisuudenhoitoon liittyvät asiat

asiat, jotka koskevat takuutalletuksia useammalle kuin yhdelle henkilölle maksettavaan suoritukseen tai korvaukseen liittyvien velvollisuuksien täyttämiseksi yhtiöläkiin tai yhtiöiden ja osuuskuntien muuttamista koskevaan lakiin perustuvan oikeuden päätöksen nojalla (jäljempänä "pakollinen takuutalletus")

pääomamarkkinoita koskevat asiat

asiat, jotka liittyvät alustavaan suostumukseen tehdä tutkimuksia kilpailun suojelua koskevista asioista

asiat, joissa Tšekin asianajajaliiton tai veroneuvojien järjestön edustajan suostumus tutustua asiakirjojen sisältöön korvataan tuomioistuimen päätöksellä.

3. Tšekin tasavallan korkeimmalla oikeudella on kansainvälisestä yksityisoikeudesta annetun lain N:o 91/2012 51 §:n kohdan nojalla toimivalta ensimmäisenä ja ainoana asteena menettelyissä, jotka koskevat ulkomaisten päätösten tunnustamista avio- ja asumuseroa, avioliiton mitätöintiä ja avioliiton pätevyyttä koskevista asioista, jos vähintään toinen osapuoli on Tšekin tasavallan kansalainen. Tätä menettelyä ei kuitenkaan noudateta, kun tunnustetaan EU:n muissa jäsenvaltioissa tehtyjä tuomioita asioissa, joissa sovelletaan tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevista asioista ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 2201/2003 tai joissa sovelletaan kahden- tai monenvälisiä sopimusta, jossa määrätään muun kuin Tšekin lain mukaisesta menettelystä.

Korkeimmalla oikeudella on toimivalta myös asioissa, jotka koskevat vanhemmuuden vahvistamista ja kiistämistä koskevan ulkomaisen tuomion tunnustamista, kansainvälisestä yksityisoikeudesta annetun lain N:o 91/2012 55 §:n nojalla.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Menettelyjen aloittamishetkellä vallitsevat olosuhteet ovat ratkaisevia toimivallan (ks. kysymys 2.1) ja alueellisen toimivallan määrittämisen kannalta. Millään myöhemmällä olosuhdemuutoksella (esimerkiksi vastaajan asuinpaikan muutoksella) ei ole merkitystä muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta (toimivallan siirto alaikäisten hoitoa, huoltajuutta ja oikeuskelpoisuutta koskevista asioista).

Siviiliprosessilain N:o 99/1963 105 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimella on valtuutus tutkia alueellinen toimivalta vain menettelyjen alkaessa – valmisteluistunnon päättymiseen saakka tai, jos tuomioistuin ei ole käynyt valmisteluistuntoa, ennen kuin asian tutkinta aloitetaan, ts. siihen saakka, kun tuomioistuin kehottaa kantajaa nostamaan kanteen ensimmäisessä kuulemisessa tai kun se antaa päätöksen osapuolia kuulematta. Myöhemmässä vaiheessa alueellista toimivaltaa voidaan selvittää vain, jos valmisteluistuntoa ei ole käyty ja jos jompikumpi osapuoli on vastustanut paikallista toimivaltaa heti, kun sillä on ollut mahdollisuus tehdä niin. Tietyn tapauksissa on mahdollista, että alueellinen toimivalta on useammalla tuomioistuimella. Kantaja voi

valita yleisen tuomioistuimen ja siviiliprosessilain N:o 99/1963 87 §:ssä nimettyjen tuomioistuinten välillä (esimerkiksi työpaikan sijainnin perusteella asioissa, jotka koskevat korvausta sen paikan mukaan, missä vahinko tapahtui). Kantajan on valittava tuomioistuin viimeistään silloin, kun kanne nostetaan – toimivalta on tuomioistuimella, jossa menettely pantiin ensimmäisen kerran vireille.

Tietyissä oikeusasioissa alueellinen toimivalta määräytyy erikoisoikeudenkäyntejä koskevan lain N:o 292/2013 mukaan.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Alueellisen toimivallan perussäännöistä säädetään siviiliprosessilain N:o 99/1963 84–86 §:ssä ja lain N:o 292/2013 4 §:ssä. On kuitenkin muistettava, että tietyissä tapauksissa alueellisesta toimivallasta voidaan säätää suoraan sovellettavalla EU:n lainsäädännöllä, jolla on ensisijainen asema kansalliseen lainsäädäntöön nähden (ks. asetuksen (EY) N:o 44/2001 tietyt säännökset, joilla säädetään kansainvälisen toimivallan ohella myös alueellisesta toimivallasta). Tämä tarkoittaa sitä, ettei Tšekin lainsäädännön sääntöjä alueellisesta toimivallasta sovelleta aina.

Siviiliprosessilain N:o 99/1963 perussääntö on se, että yleisesti toimivaltainen tuomioistuin on vastaajan yleinen tuomioistuin. Yleinen tuomioistuin on aina piirituomioistuin. Jos ensimmäisen oikeusasteen toimivalta on alueoikeudella (ks. kysymys 2.1), alueellinen toimivalta on sillä alueoikeudella, jonka alueella osapuolen yleinen tuomioistuin (piirituomioistuin) sijaitsee. Jos kanne koskee useampaa vastaajaa, alueellinen toimivalta on kenen tahansa vastaajan yleisellä tuomioistuimella.

Luonnollisen henkilön yleinen tuomioistuin on se piirituomioistuin, jonka alueella henkilön asuinpaikka sijaitsee, ja jos henkilöllä ei ole vakituista asuinpaikkaa, se piirituomioistuin, jonka alueella henkilö oleskelee. Asuinpaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa henkilö asuu tarkoituksenaan jäädä sinne pysyvästi (on mahdollista, että tällaisia paikkoja on useampia, jolloin kaikki näiden paikkakuntien tuomioistuimet ovat henkilön yleisiä tuomioistuimia). Liiketoimintaa harjoittavan luonnollisen henkilön yleinen tuomioistuin on liiketoimintaan liittyvien asioiden osalta se piirituomioistuin, jonka alueella henkilön liiketoimintapaikka sijaitsee (julkiseen rekisteriin merkitty liiketoimintapaikka). Jos liiketoimintapaikkaa ei ole, yleinen tuomioistuin on se piirituomioistuin, jonka alueella henkilö asuu, ja jos henkilöllä ei ole asuinpaikkaa, se piirituomioistuin, jonka alueella hän oleskelee.

Oikeushenkilön yleinen tuomioistuin määräytyy sen sääntömääräisen kotipaikan mukaan (ks. siviililain N:o 89/2012 136–137 §).

Maksukyvyyttömyysmenettelyn selvittäjän tehtäviin liittyvä yleinen tuomioistuin on se piirituomioistuin, jonka alueella selvittäjän sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee.

Lisäksi on erityissäännöt, joita sovelletaan valtion yleiseen tuomioistuimeen (se tuomioistuin, jonka alueella valtion organisaatioyksikön, jolla on tiettyyn lainsäädäntöön perustuva toimivalta, sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee, ja jos alueellisesti toimivaltaista tuomioistuinta ei voida määrittää tämän perusteella, se tuomioistuin, jonka alueella käsiteltävää asiaa koskevaan oikeuteen liittyvät olosuhteet syntyivät), kuntaan (se tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella kunta sijaitsee) ja laajempaan alueelliseen itsehallintoyksikköön (se tuomioistuin, jonka toimivalta-alueella yksikön hallintoelinten sääntömääräinen kotipaikka on).

Jos vastaajalla, joka on Tšekin kansalainen, ei ole yleistä tuomioistuinta tai jos hänellä ei ole yleistä tuomioistuinta Tšekin tasavallassa, toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka toimivalta-alueella hänen viimeisin tiedossa oleva asuinpaikkansa Tšekin tasavallassa sijaitsee. Jollei Tšekin tasavallassa ole muuta tuomioistuinta, jonka toimivaltaan kuuluu käsitellä tiettyä henkilöä koskevat asiat, varallisuus oikeudelliset asiat voidaan käsitellä tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kyseisen henkilön varat sijaitsevat.

Ulkomaalaista henkilöä vastaan voidaan nostaa kanne (menettelyjen aloittamista koskeva pyyntö) myös siinä tuomioistuimessa, jonka alueella Tšekin tasavallassa sen laitos tai sen organisaatioyksikkö sijaitsevat.

Erikoisoikeudenkäynnistä annetun lain N:o 292/2013 4 §:n säännösten mukaan menettelyjä koskeva toimivalta on sen henkilön yleisellä tuomioistuimella, jonka etua menettelyt koskevat, ellei tässä laissa ole säädetty muuta. Alaikäisen henkilön, joka ei ole täysin oikeustoimikelpoinen, yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella alaikäisen asuinpaikka sijaitsee vanhempien sopimuksen, tuomioistuimen päätöksen tai muiden ratkaisevien seikkojen perusteella.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Vastaajan yleisen tuomioistuimen alueellisen toimivallan lisäksi on myös toisenlaista erityistä alueellista toimivaltaa: a) valinnan perusteella määräytyvä erityistä alueellista toimivaltaa (ks. jäljempänä kysymys 2.2.2.1) ja b) yksinomaista erityistä alueellista toimivaltaa (ks. jäljempänä kysymys 2.2.2.2). Kaupallisissa asioissa on mahdollista tehdä myös oikeuspaikkasopimus (ks. jäljempänä kysymys 2.2.2.3).

Lain N:o 292/2013 5 §:n mukaan erikoisoikeudenkäynneissä on lisäksi niin, että jos toimivallan määrittäneet olosuhteet muuttuvat alaikäisen huoltajuutta koskevissa asioissa, muissa huoltajuuksasioissa ja oikeustoimikelpoisuutta koskevissa menettelyissä, tuomioistuimella on oikeus siirtää toimivalta toiselle tuomioistuimelle, jos se on alaikäisen, huoltajan tai sen henkilön edun mukaista, jonka oikeustoimikelpoisuudesta ollaan päättämässä. Tämän kohdan mukainen toimivallan siirto tehdään kuitenkin aina tuomioistuimen harkinnan perusteella.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Tässä on kyse "valinnan mukaan määräytyvästä erityisestä alueellisesta toimivallasta", josta säädetään siviiliprosessilain N:o 99/1963 87 §:ssä. Kantaja voi valita, nostaako hän kanteen vastaajan yleisessä tuomioistuimessa vai toisessa tuomioistuimessa, jolla on alueellista toimivaltaa. Alueellisen toimivallan sääntöjä on kuitenkin noudatettava – jos alueoikeudella on toimivalta ensimmäisenä oikeusasteena, kantajan on nostettava kanne alueoikeudessa. Kun kanne on toimitettu tuomioistuimelle, kantaja ei voi enää muuttaa valintaansa. Jos alueellista toimivaltaa säännellään suoraan sovellettavalla EU:n lainsäädännöllä, jolla on ensisijainen asema kansalliseen lainsäädäntöön nähden (ks. asetuksen (EY) N:o 44/2001 tietyt säännökset, joilla säännellään sekä kansainvälistä että alueellista toimivaltaa), Tšekin lainsäädäntöön perustuvia, valintaan perustuvaa alueellista toimivaltaa koskevia sääntöjä ei saa soveltaa. Vastaajan yleisen tuomioistuimen sijasta kantaja voi valita tuomioistuimen, jonka alueella

vastaajan vakituinen työpaikka sijaitsee

olosuhteet, joihin oikeus korvaukseen perustuu, syntyivät

vastaajana olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön yrityksen organisaatioyksikkö sijaitsee, jos riita koskee tätä yksikköä

säänneltyjä markkinoita järjestävän tai monenvälisistä kauppajärjestelmää ylläpitävän henkilön sääntömääräinen kotipaikka on, jos kyse on kaupallisesta riidasta

asioissa, jotka koskevat tämän henkilön organisoimaa säänneltyä markkinaa tai tällaiseen liiketoimintaan liittyvää sovittelua

tämän henkilön ylläpitämässä monenvälisessä kauppajärjestelmässä tai tällaiseen liiketoimintaan liittyvässä sovittelussa

maksun suorituspaikka sijaitsee, kun kyse on vekseliä, velkakirjaa tai muuta vakuutta koskevan oikeuden käyttämisestä

tavarakaupan sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee, jos kyse on tavarakauppaan liittyvästä riidasta.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Tässä on kyse "yksinomaisesta erityisestä alueellisesta toimivallasta", josta säädetään siviiliprosessilain N:o 99/1963 88 §:ssä ja erikoisoikeudenkäyntilain N:o 292/2013 tiettyissä säännöksissä. Jos tietyissä asioissa on määrätty käytettäväksi yksinomaista alueellista toimivaltaa, sitä ei saa määrittää vastaajan yleisen tuomioistuimen tai valintaan perustuvan tuomioistuimen mukaan.

Jos alueellista toimivaltaa säännellään suoraan sovellettavalla EU:n lainsäädännöllä, jolla on ensisijainen asema kansalliseen lainsäädäntöön nähden (ks. tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun asetuksen (EY) N:o 44/2001 tietyt säännökset, joilla säännellään sekä kansainvälistä että alueellista toimivaltaa), Tšekin lainsäädäntöön perustuvia, yksinomaista alueellista toimivaltaa koskevia sääntöjä ei saa soveltaa.

Siviiliprosessilain N:o 99/1963 88 §:n mukaan yksinomaista alueellista toimivaltaa käytetään ensisijaisesti seuraavissa menettelyissä: puolisoiden yhteisen omaisuuden tai muun varallisuuden jakaminen tai asunnon yhteisomistuksen peruuttaminen avioeron jälkeen – alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, joka antoi päätöksen avioerosta

kiinteää omaisuutta koskevaan oikeuteen liittyvät menettelyt (menettelyjen on suoraan koskettava kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa oikeutta – yleensä kyse on esineoikeudesta tai asumisoikeudesta) – alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella omaisuus sijaitsee, mikäli menettelyissä ei ole kyse puolisoiden yhteisen omaisuuden tai muun varallisuuden jakamisesta tai asunnon yhteisomistuksen peruuttamisesta avioeron jälkeen (näissä tapauksissa alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, joka antoi päätöksen avioerosta, ks. edellä)

menettelyt, joissa päätetään perintömenettelyyn liittyvästä riidasta – alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, jossa perintömenettelyt käydään.

Erikoisoikeudenkäyntilaissa N:o 292/2013 säädetään erityisestä alueellisesta toimivallasta etenkin seuraavien menettelyjen yhteydessä: avioeromenettelyt, menettelyt, joissa selvitetään, onko avioliitto pätevä vai ei ja joissa avioliitto julistetaan mitättömäksi – 373 ja 383 §:n mukaan toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella puolisoiden viimeisin yhteinen asuinpaikka Tšekin tasavallassa sijaitsi, kunhan vähintään toinen puolisoista asuu tällä alueella edelleen; jos tällaista tuomioistuinta ei ole, toimivalta on sen puolison yleisellä tuomioistuimella, joka ei tehnyt hakemusta menettelyjen aloittamiseksi, ja jos tällaista tuomioistuinta ei ole, sen puolison yleinen tuomioistuin, joka teki hakemuksen menettelyjen aloittamiseksi perintömenettelyt – 98 §:n mukaan vainajan rekisteröity vakituinen asuinpaikka, viimeinen asuinpaikka tai hänen oleskelupaikkansa tai paikka, jossa vainajan kiinteä omaisuus sijaitsee tai jossa hän kuoli (nämä ovat hierarkkisia kriteerejä)

kansainvälisiä lapsikaappausasioita koskevat menettelyt (lapsen palautus) 479 §:n mukaan se tuomioistuin, jonka alueella Kansainväliosoikeudellisen lastensuojeluviraston (Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí) sääntömääräinen kotipaikka on – ts. Brnon kaupunkioikeus.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Siviiliprosessilain N:o 99/1963 89a §:n nojalla osapuolilla on mahdollisuus sopia toisesta alueellisesta toimivallasta kuin lain määräämästä (ns. oikeuspaikkasopimus) vain asioissa, jotka koskevat liiketoimintaan perustuvia yritysten välisiä suhteita ja vain sillä ehdolla, ettei tietyssä tapauksessa ole vahvistettu noudatettavan yksinomaista alueellista toimivaltaa siviiliprosessilain N:o 99/1963 88 §:n nojalla (ks. edellä). Oikeuspaikkasopimus on tehtävä kirjallisesti. Jos kantaja toimittaa kanteen valitsemaansa tuomioistuimeen ja jos vedotaan oikeuspaikkasopimukseen, se (uskottavassa muodossa, mieluiten alkuperäinen sopimus tai oikeaksi todistettu kopio) on asianmukaista liittää mukaan kanteeseen, vaikka nykyinen lainsäädäntö ei sitä edellytäkään.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Tšekin tasavallassa ei ole erityistuomioistuinta (ks. vastaus kysymykseen 1).

Päivitetty viimeksi: 27/09/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [et](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Tuomioistuinten toimivalta - Viro

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Yksitysoikeudellisten riita-asioiden käsittelyssä toimivalta on käräjäoikeuksilla (*maakohus*). Käräjäoikeudet käsittelevät niitä ensimmäisen asteen tuomioistuinta. Riita-asioiden kirjo on laaja: erilaisista sopimuksista ja sopimusvelvoitteista johtuvat riidat, perhe- ja perintöasiat, esineoikeuteen liittyvät riidat, yritysten ja voittoa tavoittelemattomien järjestöjen toimintaan ja johtamiseen liittyvät kysymykset, konkurssiasiat ja työläisäädäntöön liittyvät kysymykset. Riita-asian vireille panemiseksi tuomioistuimelle tulee esittää haastehakemus. Tuomioistuimelle esitettävässä haastehakemuksessa on mainittava mitä vaaditaan, keneltä vaaditaan ja miksi vaaditaan (eli oikeusperusta) sekä esitettävä vaatimusta tukevat todisteet. Kun haetaan yksityisoikeuden piiriin kuuluva tiettyä rahamäärää joltakin henkilöltä, hakemus voidaan käsitellä myös nopeutetussa maksamismääräysmenettelyssä. Nopeutetun maksamismääräysmenettelyn aloittamiseksi elatusvaateeseen tai velkasaatavaan liittyvässä asiassa tulee kääntyä käräjäoikeuden maksamismääräysosaston puoleen sähköisesti [e-toimik-portaalissa](#). Nopeutettua maksamismääräysmenettelyä ei sovelleta hakemuksiin, joiden määrä on yli 6 400 euroa (velkasaatavat). Kyseinen määrä kattaa sekä päävaatimuksen että sivuvaatimukset. Nopeutettua maksamismääräysmenettelyä ei sovelleta, kun haetun elatusmaksun määrä on yli 200 euroa kuussa. Nopeutettua maksamismääräysmenettelyä ei sovelleta, jos velallista ei ole kirjattu vanhemmaksi lapsen syntymätodistukseen. Nopeutettuun maksamismääräysmenettelyyn liittyvät asiat ratkaisee Pärnun käräjäoikeuden Haapsalun oikeustalo.

Joidenkin riitojen ratkaisemiseksi voi ennen tuomioistuimen puoleen kääntymistä ottaa yhteyttä tuomioistuimen ulkopuolisiin elimiin. Esimerkiksi työriitoja ratkaistaan työtuomioistuimessa. Työtuomioistuin on tuomioistuimen ulkopuolinen riippumaton elin, joka ratkaisee yksittäisiä työriitoja. Työntekijä tai työnantaja voi panna asian vireille ilman valtion käsittelymaksua. Työtuomioistuin käsittelee kaikkia työsuhteista johtuvia riita-asioita. Se käsittelee kuitenkin vain sellaisia riita-asioita, joihin liittyvä rahasaatava on enintään 10 000 euroa. Yli 10 000 euron vaatimuksia käsittelee tuomioistuin. Työtuomioistuimelle tehtävässä hakemuksessa on esitettävä riidan kannalta merkitsevät tosiseikat. Esimerkiksi työsopimuksen irtisanomista riitautettaessa on mainittava irtisanomispäivä ja irtisanomisen syy. Samoin tulee kuvata, millaisesta erimielisyydestä on kyse eli mitä työntekijä tai työnantaja on jättänyt tekemättä tai tehnyt lainvastaisesti. Väitteet ja vaatimukset on perusteltava asiakirjoin (esim. työsopimus, työntekijän ja työnantajan väliset sopimukset tai kirjeenvaihto) tai viittauksin muihin todisteisiin ja todistajiin. Työntekijän tai työnantajan vaatimuksen perusteluina olevat todistusasiakirjat on liitettävä hakemukseen. Jos hakemuksen tekijä katsoo tarpeelliseksi kutsua käsittelemään vaatimuksensa tueksi todistajan, hakemuksessa on oltava todistajan nimi ja osoite. Kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisestä sopimuksesta johtuvat vaatimukset on mahdollista ratkaista kuluttajavalituslautakunnassa.

Kuluttajavalituslautakunta voi ratkaista kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisestä sopimuksesta johtuvat riidat, joista nämä eivät ole päässeet aiemmin sopimukseen ja joiden kohteena olevan tavaran tai palvelun arvo on vähintään 20 euroa. Lautakunta ei käsittele riita-asioita, jos vahingonkorvausvaatimus johtuu kuolemantapauksesta, ruumiinvammasta tai terveyshaitasta. Tällaiset riidat ratkaistaan tuomioistuimessa.

Lautakunta ei käsittele riita-asioita, jotka liittyvät terveydenhuoltopalvelujen tai oikeudellisten palvelujen tarjoamiseen taikka kiinteistön tai rakennuksen luovuttamiseen. Sen toimivaltaan eivät myöskään kuulu riita-asiat, joiden ratkaisemisesta säädetään muissa laeissa. Tällaiset riidat ratkaistaan toimivaltaisessa elimessä tai tuomioistuimessa. Esimerkiksi huoneenvuokra-asioiden ratkaisemisesta säädetään huoneenvuokra-asioiden ratkaisemisesta annetussa laissa.

Lautakunta voi ratkaista riidat, jotka liittyvät viallisesta tuotteesta johtuviin vahinkoihin, jos vahinko voidaan määritellä. Jos vahingon on todettu tapahtuneen mutta vahingon suuruutta ei voida täsmällisesti määritellä (kun kyse on esimerkiksi aineettomasta tai tulevaisuudessa aiheutuvasta vahingosta), vahingon suuruuden vahvistaa tuomioistuin.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Tuomioistuimen valitsemiseksi on tunnettava toimivaltaa koskevat periaatteet. Toimivaltaperusteita on kolme: 1) alueellinen toimivalta, joka riippuu henkilön asuinpaikasta 2) erityinen toimivalta 3) yksinomainen toimivalta (ks. kohta 2.2).

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

On olemassa alempia ja ylempiä tuomioistuimia; Viron oikeusjärjestelmä on kolmitasoinen.

Käräjäoikeudet (*maakohus*) käsittelevät siviilioikeudellisia asioita ensimmäisen asteen tuomioistuimina. On mahdollista säätää lailla, että tietynlaisten asioiden käsittely tapahtuu ainoastaan käräjäoikeudessa, jos se jouduttaa tai muulla tavoin tehostaa asian käsittelyä.

Piirituomioistuimet (*ringkonnakohus*) käsittelevät uudelleen tuomiopiiriinsä kuuluvien käräjäoikeuksien siviiliasioissa tekemiä päätöksiä, joihin haetaan muutosta. Piirituomioistuimet käsittelevät myös muita asioita, jotka lain mukaan kuuluvat sen toimivaltaan.

Korkein oikeus (*riigikohus*) käsittelee uudelleen piirituomioistuinten siviiliasioissa tekemiä päätöksiä, joihin haetaan muutosta. Korkein oikeus käsittelee myös tuomioiden purkamishakemuksia (*teistmisavaldu*), nimeää laissa säädetyissä tapauksissa toimivaltaisen tuomioistuimen ja käsittelee muita laissa sille määrättyjä asioita.

Ensin asia käsitellään ensimmäisen asteen tuomioistuimessa eli käräjäoikeudessa, joka antaa asiassa tuomionsa. Tuomioon voi lain mukaan halutessaan hakea muutosta ylempään asteen tuomioistuimessa eli piirituomioistuimessa. Piirituomioistuimet käsittelevät toisen oikeusasteen tuomioistuimina käräjäoikeuksien ja hallinto-oikeuksien päätöksiä, joihin haetaan muutosta. Piirituomioistuin käsittelee asiat kollegiaalisesti eli muutoksenhakemukset käsittelee kolmen tuomarin muodostama kollegio.

Korkein oikeusaste on korkein oikeus, joka käsittelee tuomioita, joista on tehty kassaatiovalitus (*kassatsioonkaebus*) tai purkamishakemus (*teistmisavaldu*). Kassaatio tarkoittaa muutoksen hakemista oikeuskysymysten perusteella tuomioon, joka ei ole vielä tullut voimaan, ja tällaisen tuomion käsittelemistä korkeimassa oikeusasteessa siten, että tosiseikkoja koskevia kysymyksiä ei arvioida uudelleen. Tuomion purkamisen tarkoittaa oikeudenkäynnin osapuolen hakemuksesta tehtävää päätösten ja määräysten uudelleentarkastelua uusien tosiseikkojen ilmaannuttua.

Kassaatiovalituksen voi esittää korkeimmalle oikeudelle kuka tahansa asianosainen, joka ei ole tyytyväinen alemman oikeusasteen tuomioon. Valitus on kuitenkin tehtävä pätevän edustajan välityksellä eikä henkilökohtaisesti. Korkein oikeus ottaa kassaatiovalituksen käsiteltäväkseen, jos siinä esitettyjen väitteiden perusteella alemman oikeusasteen tuomioistuimen voidaan katsoa soveltaneen aineellisen lain säännöstä virheellisesti tai rikkoneen vakavasti prosessioikeuden säännöstä, mikä on voinut johtaa tuomioistuimen virheelliseen päätökseen. Korkein oikeus ottaa asian käsiteltäväkseen myös silloin kun kassaatiovalituksesta tehtävällä päätöksellä voi olla periaatteellinen merkitys oikeusvarmuuden takaamiseksi ja johdonmukaisen oikeuskäytännön muodostamiseksi tai lainsäädännön kehittämiseksi.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Toimivalta on henkilön oikeus ja velvollisuus käyttää prosessuaalisia oikeuksiaan tietyssä tuomioistuimessa. Toimivalta on alueellinen, erityinen tai yksinomainen.

Yleisen toimivallan nojalla määräytyy tuomioistuin, jossa voi nostaa henkilöitä vastaan kanteita ja toteuttaa muita henkilöihin kohdistuvia prosessitoimia, jos lainsäädännössä ei ole säädetty, että kanteen voi nostaa tai prosessitoimia toteuttaa muussa tuomioistuimessa.

Erityisen toimivallan perusteella määräytyy tuomioistuin, jossa voi yleisen toimivallan mukaan määräytyvän tuomioistuimen ohella nostaa henkilöitä vastaan kanteita ja toteuttaa muita henkilöihin kohdistuvia prosessitoimia. Tämä tarkoittaa, että henkilöä vastaan voi nostaa aineellista vaatimusta koskevan kanteen myös tämän pidempiaikaisemman oleskelupaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos asianomainen henkilö asuu ulkomailla, häntä vastaan voi nostaa aineellista vaatimusta koskevan kanteen vaatimuksen kohteena olevan omaisuuden tai henkilön muun omaisuuden sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Yksinomaisen toimivallan nojalla määräytyy se ainoa tuomioistuin, jonka puoleen voi kääntyä tietyn siviiliasian ratkaisemiseksi. Hakemusasioissa toimivalta on yksinomainen, jollei laissa toisin säädetä. Yksinomainen toimivalta voi määräytyä esimerkiksi kiinteistön sijaintipaikan tai oikeushenkilön toimipaikan perusteella.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Kanne luonnollista henkilöä vastaan nostetaan tämän asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa, ja kanne oikeushenkilöä vastaan nostetaan tämän sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos luonnollisen henkilön asuinpaikka ei ole tiedossa, kanteen voi nostaa tämän viimeisimmän tiedossa olevan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Ulkomailla asuvaa Viron kansalaista, johon sovelletaan eksterritorialisuusperiaatetta, ja ulkomailla virassa työskentelevää Viron kansalaista vastaan voidaan nostaa kanne tämän viimeisen Virossa olevan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos tällaisella henkilöllä ei ole ollut Virossa asuinpaikkaa, kanteen voi nostaa Harjun käräjäoikeudessa. Kanteen Viron valtiota tai paikallishallintoa vastaan voi nostaa tuomioistuimessa, joka määräytyy sen valtion- tai paikallishallinnon yksikön sijaintipaikan mukaan, jonka toiminnan takia kanne halutaan esittää. Jos kanteen kohteena olevaa valtion viranomaista ei voida määritellä, kanne on nostettava Harjun käräjäoikeudessa. Jos kanteen kohteena olevaa paikallishallinnon yksikköä ei voida määritellä, kanne on nostettava kunnan- tai kaupunginvaltuuston sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Kanteen Viron valtiota tai paikallishallintoa vastaan voi nostaa tuomioistuimessa, joka määräytyy sen valtion- tai paikallishallinnon yksikön sijaintipaikan mukaan, jonka toiminnan takia kanne halutaan esittää.

Jos kanteen kohteena olevaa valtion viranomaista ei voida määritellä, kanne on nostettava Harjun käräjäoikeudessa. Jos kanteen kohteena olevaa paikallishallinnon yksikköä ei voida määritellä, kanne on nostettava kunnan- tai kaupunginvaltuuston sijaintipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Kantaja voi esittää kanteen myös oman asuin- tai kotipaikkansa perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Lainsäädännössä on määritelty tapaukset, joissa voi valita tuomioistuimen, jossa voi yleisen toimivallan mukaan määräytyvän tuomioistuimen ohella nostaa kanteen henkilöitä vastaan ja toteuttaa muita henkilöihin kohdistuvia prosessitoimia.

Luonnollista henkilöä vastaan voi nostaa aineellista vaatimusta koskevan kanteen myös tämän oleskelupaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa, jos kyseinen henkilö oleskelee siellä pidempään työ- tai palvelussuhteen, opintojen tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Liiketoimipaikan perusteella määräytyvä toimivalta: Vastaajan taloudelliseen tai ammatilliseen toimintaan liittyvän kanteen voi nostaa myös tämän liiketoimipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

kiinteistöön liittyvä täytäntöönpanovaatimus;

kiinteistön vuokrasopimuksesta tai muusta kiinteistön käyttöön liittyvästä velvoiteoikeudellisesta sopimuksesta tai sen voimassaolosta johtuva vaatimus. Rasiteoikeutta tai etuosto-oikeutta koskeva kanne nostetaan rasitteellisen kiinteistön sijaintipaikan mukaan määräytyvän tuomioistuimen perusteella.

2) *Vakioehtojen soveltamisen lopettamista koskeva vaatimus:* Kanne, jolla haetaan kohtuuttomasti haittaavan vakioehdon soveltamisen lopettamista tai sitä, että ehdon suosittelija lopettaa ja peruuttaa sen suosittelemisen (velvoiteoikeuslain (*võlaõigusseadus*) 45 §), nostetaan vastaajan liiketoimipaikan tai sen puuttuessa vastaajan kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos vastaajalla ei ole Virossa liiketoimi-, asuin- eikä kotipaikkaa, kanne nostetaan siinä tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä vakioehtoja käytettiin.

3) *Toimivalta, kun kyseessä on oikeushenkilön elimen tekemän päätöksen mitättömäksi tai pätemättömäksi julistaminen:* Kanne oikeushenkilön elimen tekemän päätöksen mitättömäksi tai pätemättömäksi julistamiseksi nostetaan oikeushenkilön kotipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

4) *Toimivalta avioliittoasioissa*

Avioliittoasia on siviiliasia, jossa ratkaistaan seuraaviin liittyviä kanteita:

avioero

avioliiton pätemättömäksi julistaminen

avioliiton olemassaolon tai sen puuttumisen toteaminen

yhteisen omaisuuden jakaminen tai muu aviopuolisoiden aviovarallisuussuhteesta johtuva vaatimus

aviopuolison toiselle aviopuolisolle esittämä aviosuhteesta johtuva muu vaatimus.

Virolainen tuomioistuin voi ratkaista avioliittoasian, jos

ainakin toinen puolisoista on Viron kansalainen tai oli Viron kansalainen avioliiton solmimishetkellä

kummankin aviopuolison asuinpaikka on Virossa

toisen aviopuolison asuinpaikka on Virossa, pois luettuna tapaukset, joissa tehtävää päätöstä ei ilmeisesti tunnustettaisi niissä maissa, joiden kansalaisia aviopuolisot ovat.

Virolaisessa tuomioistuimessa ratkaistavassa avioliittoasiassa kanne nostetaan aviopuolisoiden yhteisen asuinpaikan perusteella määräytyvässä

tuomioistuimessa. Jos sellaista ei ole, kanne nostetaan vastaajan asuinpaikan mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan puolisoitten yhteisen alaikäisen lapsen asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos yhteistä alaikäistä lasta ei ole, kanne nostetaan kantajan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Kun poissa olevalle henkilölle on katoamisen vuoksi tämän tietämättä vahvistettu omaisuuden hukkaamiskielto tai kun vajaavaltaiselle henkilölle on määrätty holhooja tai kun henkilö on määrätty vankeusrangaistukseen, heitä vastaan voi nostaa avioerokanteen hakijan asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

5) *Toimivalta isyys- ja elatusasioissa:* Isyyden selvittäminen on siviiliasia, jossa ratkaistaan kanne, joka liittyy isyyden tunnustamiseen tai syntymätodistukseen tai väestörekisteriin kirjatun vanhempaa koskevan merkinnän riitauttamiseen. Virolainen tuomioistuin voi ratkaista isyysasian, jos ainakin yksi asianosaisista on Viron kansalainen tai jos ainakin yhden asianosaisen asuinpaikka on Virossa. Virolaisessa tuomioistuimessa ratkaistavassa isyysasiassa kanne nostetaan lapsen asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa. Jos lapsen asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan vastaajan asuinpaikan mukaan. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole Virossa, kanne nostetaan kantajan asuinpaikan mukaan.

Edellä esitettyä sovelletaan myös elatusasioihin. Elatusasia on siviiliasia, jossa ratkaistaan seuraaviin vaatimuksiin liittyviä kanteita:

vanhemman lakisääteisen elatusvelvollisuuden täyttäminen alaikäisen lapsen suhteen

vanhempien välisen elatusvelvollisuuden täyttäminen

aviopuolisoiden välisen elatusvelvollisuuden täyttäminen

muun lakisääteisen elatusvelvollisuuden täyttäminen.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Jos useat virolaiset tuomioistuimet voivat samanaikaisesti olla toimivaltaisia jossakin asiassa, kantajalla on oikeus valita, missä tuomioistuimessa hän nostaa kanteen. Tällöin asia käsitellään siinä tuomioistuimessa, jossa kanne ensimmäiseksi nostettiin.

Jos kanne nostetaan vastaajan asuin- tai kotipaikan tai yksinomaisen toimivallan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa, asia käsitellään siinä oikeustalossa, jonka tuomiopiirissä sijaitsee vastaajan asuin- tai kotipaikka tai yksinomaisen toimivallan määräävä paikka. Jos muissa tapauksissa eri paikat, joiden perusteella toimivalta määräytyy, jäävät yhden käräjäoikeuden tuomiopiiriin sisälle eli eri oikeustalojen toiminta-alueelle, kantajan on merkittävä kanteeseensa, missä oikeustalossa asia tulee käsitellä. Jos kantaja ei tee tällaista merkintää, asian käsittelypaikan määrää tuomioistuin.

Hakemusasiat käsitellään siinä oikeustalossa, jonka tuomiopiirissä toimivallan määräävä paikka sijaitsee. Jos eri paikat, joiden perusteella toimivalta määräytyy, jäävät yhden käräjäoikeuden tuomiopiiriin sisälle eli eri oikeustalojen toiminta-alueelle, asian käsittelypaikan määrää tuomioistuin.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Nopeutettuun maksamismääräysmenettelyyn liittyvät asiat ratkaisee Pärnun käräjäoikeuden Haapsalun oikeustalo. Muihin siviiliasioihin pätevät edellä esitetyt toimivaltaa koskevat periaatteet.

Linkkejä

[Tuomioistuinjärjestelmä](#)

Päivitetty viimeksi: 29/10/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Irlanti

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviilituomioistuimet ovat Irlannissa toimivaltaisia ratkaisemaan yksityishenkilöiden, järjestöjen ja valtion välisiä riita-asioita. Tällaiset riita-asiat voivat koskea esimerkiksi auto-onnettomuudessa syntynyttä vahinkoa tai riidanalaista yritysostoa. Siviiliasioissa kantaja nostaa vastaajaa vastaan kanteen saadakseen korvauksen vahingosta. Vahinko korvataan yleensä rahasuorituksella.

Alemman oikeusasteen tuomioistuin (District Court), alemman oikeusasteen ylempi tuomioistuin (Circuit Court) ja ylemmän oikeusasteen tuomioistuin (High Court) ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta. Ylin muutoksenhakutuomioistuin (Supreme Court) toimii pelkästään muutoksenhakutuomioistuinta lukuun ottamatta tiettyjä perustuslain tulkintaan liittyviä asioita. Court of Appeal -tuomioistuin on toimivaltainen ainoastaan muutoksenhakumenettelyssä.

District Court- ja Circuit Court -tuomioistuimilla on rajoitettu ja paikallinen toimivalta, eli ne voivat käsitellä ainoastaan asioita, joissa arvo ei ylitä tiettyä kynnysarvoa ja joiden osapuolet asuvat tai niillä on rekisteröity toimipaikka jossakin maantieteellisessä paikassa, tai kun sopimus on tehty tietyssä maantieteellisessä paikassa. District Court -tuomioistuimen päätöksiä koskevat muutoksenhaut käsitellään Circuit Court -tuomioistuimessa, ja sen päätöksiä koskevat muutoksenhaut puolestaan High Court -tuomioistuimessa.

Small Claims Court on osa District Court -tuomioistuinta, ja se käsittelee kuluttajien riita-asioita, joissa vaatimuksen arvo on enintään 2 000 euroa. Tätä menettelyä voidaan soveltaa myös kahden yrityksen välillä.

District Court käsittelee asiat, joihin liittyvien vaatimusten arvo on enintään 15 000 euroa. Circuit Court käsittelee vaatimukset, joiden arvo on enintään 75 000 euroa (henkilövahingoissa enintään 60 000 euroa). Sillä on myös toimivalta perheoikeudellisissa menettelyissä, mukaan lukien avioeroa, asumuseroa ja avioliiton pätemättömäksi julistamista koskevat hakemukset. High Court -tuomioistuin käsittelee vaatimukset, joiden arvo on yli 75 000 euroa (henkilövahingoissa yli 60 000 euroa).

Työoikeudelliset vaatteet käsittelee työsuhteisiin liittyvien asioiden muutoksenhakutuomioistuin (Employment Appeals Tribunal, EAT), joka on riippumaton elin. EAT käsittelee monenlaisia työelämän oikeuksia koskevia riitoja. Joissakin asioissa kumpikin asianosainen voi hakea muutosta Circuit Court -tuomioistuimessa kuuden viikon kuluessa EAT-tuomioistuimen päätöksestä. Jos asiaan ei haeta muutosta Circuit Court -tuomioistuimessa eikä työnantaja täytäntöönpane EAT-tuomioistuimen ratkaisua, työ-, yritys- ja innovointiministeri voi nostaa työntekijän puolesta kanteen Circuit Court -tuomioistuimessa. Molemmat asianosaiset voivat hakea EAT-tuomioistuimen päätökseen muutosta High Court -tuomioistuimessa, mutta vain oikeudellisen seikan osalta. Vuonna 2004 perustettu kauppatuomioistuin (Commercial Court) on [High Court -tuomioistuimen](#) erityisjaosto. Sen toimintaa säännellään erityisesti [ylemmän oikeusasteen tuomioistuinten oikeudenkäyntisääntöjen \(Rules of the Superior Courts\) määräyksessä 63A](#). Se käsittelee kauppaoikeudellisia riita-asioita, joissa vaatimuksen arvo on vähintään miljoona euroa, aineettomia oikeuksia koskevia riita-asioita sekä sääntelypäätösten laillisuusvalvontaa koskevia kanteita ja muutoksenhakuja. Kauppatuomioistuin käsittelee myös muita asioita, jotka tuomari katsoo aiheelliseksi. Yksittäistä kauppaoikeudellista asiaa ei oteta automaattisesti kauppatuomioistuimen käsittelyyn, vaan se on tuomarin harkintavallassa. Kauppatuomioistuin käyttää yksityiskohtaista asianhallintajärjestelmää, jonka tarkoituksena on sujuvoittaa oikeudenkäynnin valmistelua, välttää tarpeettomat kustannukset, estää käsittelyn viivyttäminen ja varmistaa tietojen asianmukainen ilmaiseminen ennen oikeudenkäyntiä.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Toimivaltainen tuomioistuin, jossa kanteen voidaan nostaa ensimmäisessä oikeusasteessa, määritetään asian luonteen (sopimus, vahingonkorvausvaatimus jne.) ja arvon perusteella (ks. edellä).

District Court -tuomioistuinten osalta maa on jaettu 24 tuomiopiiriin, joihin kuhunkin on nimitetty yksi tai useampi pysyvä tuomari. Maan kahteen suurimpaan kaupunkiin (Dublin ja Cork) on jouduttu nimittämään pysyvästi useita tuomareita käsiteltävien asioiden suuren määrän vuoksi. Irlannissa on kahdeksan tuomiopiiriä, joissa kussakin on Circuit Court -tuomioistuin. Kuhunkin tuomiopiiriin on nimitetty yksi Circuit Court -tuomioistuimen tuomari. Poikkeuksen muodostavat Dublinin ja Corkin tuomiopiirit, joissa on enemmän tuomareita käsiteltävien asioiden suuren määrän vuoksi. Dublinissa toimiva High Court -tuomioistuin käsittelee alkuperäisiä kanteita. Se käsittelee myös useissa maakunnissa tiettyinä aikoina vuodesta henkilövahinkoihin ja kuolemaan johtaneisiin vammoihin liittyviä asioita. Lisäksi High Court käsittelee maakunnissa muutoksenhakuja Circuit Court -tuomioistuinten antamiin tuomioihin siviili- ja perheoikeudellisissa asioissa.

District Court -tuomioistuimella on toimivalta käsitellä asioita, jotka koskevat sopimuksia, tietyntyyppisiä vahingonkorvausvaatimuksia, osamaksu- ja luottomyyntisopimuksia, vuokrasopimuksia (esim. häätö vuokranmaksun laiminlyönnin vuoksi) ja tavaroiden laitonta haltuunottoa, kun vaatimuksen arvo on enintään 15 000 euroa. District Court -tuomioistuimella on toimivalta myös asioissa, jotka koskevat kaikkien muiden tuomioistuinten antamien tuomioiden täytäntöönpanoa velka-asioissa, lupien myöntämisessä päihdyttävien juomien myymistä varten sekä lasten huoltajuutta ja elatusapua koskevilla asioissa. Circuit Court -tuomioistuimella on toimivalta sopimus- ja vahingonkorvausasioissa, perimysasioissa, kuolinpesän hallintoa koskevilla kanteissa, oikeudenmukaista kohtelua koskevilla kanteissa, häätökanteissa ja uusia vuokrasopimuksia koskevilla riita-asioissa sekä osamaksu- ja luottomyyntisopimuksiin perustuvissa kanteissa, kun vaatimuksen arvo on enintään 75 000 euroa (henkilövahingoissa 60 000 euroa). Circuit Court -tuomioistuimella on toimivalta perheoikeudellisissa menettelyissä (kuten asumusero, avioliiton pätemättömäksi julistaminen ja District Court -tuomioistuimen tuomioita koskevat muutoksenhaut). Circuit Court -tuomioistuimessa voi myös hakea muutosta välimiesten päätöksiin maanvuokriin liittyvissä riita-asioissa vuokranantajan ja vuokralaisen suhteita koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Circuit Court -tuomioistuimessa riita-asioden ratkaisukokoonpanossa on yksi tuomari ilman valamiehistöä. Muutoksenhakukanteet, jotka koskevat District Court -tuomioistuimen tuomioita, otetaan uudelleenkäsitteelyyn. Circuit Court -tuomioistuimen päätös on lopullinen, eikä siihen voida hakea muutosta.

High Court -tuomioistuimella on perustuslain nojalla ensimmäisenä oikeusasteena täysi toimivalta asioissa, jotka liittyvät tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin. Tämä tarkoittaa sitä, että High Court -tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään kaikki siviilioikeudelliset asiat, joissa vastaajan kotipaikka on kyseisessä maassa, väitetty sopimus tehtiin kyseisessä maassa, väitetty vahinko aiheutettiin kyseisessä maassa tai oikeudenkäynnin kohteena oleva kiinteä omaisuus on kyseisen maan alueella. High Court -tuomioistuin käsittelee Circuit Court -tuomioistuimen tuomioita koskevat muutoksenhaut ja valvoo District Court -tuomioistuimen ja muiden alempien tuomioistuinten toimintaa. High Court -tuomioistuimen tuomioita koskevat muutoksenhaut käsittelee muutoksenhakutuomioistuin (Court of Appeal) tai ylin muutoksenhakutuomioistuin (Supreme Court), jos viimeksi mainittu katsoo, että asialla on yleistä merkitystä tai oikeuden toteutuminen edellyttää sitä. Court of Appeal -tuomioistuimen tuomioihin voidaan hakea muutosta Supreme Court -tuomioistuimessa, jos viimeksi mainittu katsoo, että asialla on yleistä merkitystä tai oikeuden toteutuminen edellyttää sitä. Muutoksenhaku ei johda asian uudelleenkäsitteelyyn, vaan päätös perustuu ensimmäisen oikeusasteen käsittelyn aineistoon ja oikeudellisiin perusteluihin.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Tuomiopiiri, jossa siviilikanteen nostetaan, määritetään sen mukaan millä paikkakunnalla vastaaja tai yksi vastaajista pääsääntöisesti asuu tai harjoittaa ammattia tai liiketoimintaa. Useimmissa sopimusasioissa tuomiopiiri määräytyy sen mukaan, missä sopimus väitetään tehdyksi. Vahingonkorvausasiat taas käsitellään siellä, missä vahingon väitetään tapahtuneen, ja perheoikeudelliset asiat siellä, missä hakija asuu. Asiat, jotka liittyvät kiinteän omaisuuden vuokraamiseen tai omistusoikeuteen, käsitellään riidan kohteena olevan kiinteistön tai rakennuksen sijaintipaikkakunnan tuomioistuimessa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Ei sovelleta.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Ei sovelleta.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Ei sovelleta.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

 Irlannin tuomioistuinlaitoksen verkkosivulla annetaan kattavat tiedot maan tuomioistuinjärjestelmästä. Tuomioistuijia esitellään myös kirjassessa *Explaining the Court*. Lisätietoja antaa Citizens Information Board. Se on lakisääteinen elin, jonka tiedotus- ja neuvontapalvelujen piiriin kuuluu laaja kirjo julkisia ja sosiaalialan palveluja. Käytössä on myös verkkosivusto, puhelinpalvelu ja lukuisia asiointipisteitä eri puolilla maata.

Linkkejä

 Courts Service - Ireland

 <http://www.citizensinformation.ie/>

Päivitetty viimeksi: 18/09/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Kreikka

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Kreikassa yleisillä siviilituomioistuimilla on toimivalta käsitellä useimmat yksityis- ja kauppoikeudelliset asiat. Suurten kaupunkien siviilituomioistuimiin on kuitenkin perustettu erityislain nojalla erityisjaostoja, joilla on yksinomainen toimivalta käsitellä tiettyjä tapauksia tietyn oikeudenalan mukaan. Tällaisia ovat Ateenassa ja Thessalonikissa sijaitsevat jaostot, joilla on toimivalta käsitellä Euroopan unionin tavaramerkkiasioita, sekä Pireuksessa sijaitseva jaosto, jolla on toimivalta käsitellä merioikeuteen liittyviä asioita.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Tuomioistuinten toimivalta määräytyy useimmissa asioissa riita-asian arvon mukaan. Riita-asian arvoa määritettäessä otetaan huomioon kanteessa esitetty vaade ilman lisävaateita. Jos samaan kanteeseen sisältyy useita vaateita, ne lasketaan yhteen.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Siviilituomioistuinten toimivaltaan kuuluvia asioita käsitellään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa, kuten rauhantuomioistuimissa (*Irinodikia*) ja alioikeuksissa, jotka toimivat yhden tuomarin kokoonpanossa (*Monomeli Protodikia*) tai useamman tuomarin kokoonpanossa (*Polymeli Protodikia*). Rauhantuomioistuinten toimivaltaan kuuluvat a) kaikki riidat, jotka voidaan arvioida rahamääräisesti ja joiden arvo on enintään 20 000 euroa, b) kaikki vuokrasopimukseen liittyvät välittömät ja välilliset riidat silloin kun sovittu kuukausivuokra on kaikissa tapauksissa enintään 600 euroa.

Rauhantuomioistuinten toimivalta kattaa riidan rahamääräisestä arvosta riippumatta myös useimmat riidat, jotka liittyvät maatalouteen, eläinten myyntiin, omaisuusriitoihin naapureiden kanssa, hotelli- ja kuljetusyritysten kanssa tehtyihin sopimuksiin sekä yhdistysten tai osuuskuntien ja niiden jäsenten välisiin kanteisiin. Lisäksi se kattaa lakimiesten esittämät vaateet, jotka koskevat heidän palvelujaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa ja vähäisiä rikkomuksia käsittelevissä tuomioistuimissa (*Ptaismatodikia*), ja riidat, jotka liittyvät oikeudessa todistaneiden tai tuomioistuimen nimeämien todistajien, tulkkien, uskottujen miesten tai vartijoiden oikeuksiin, korvauksiin tai kuluihin.

Yhden tuomarin kokoonpanossa toimivien alioikeuksien toimivalta kattaa kaikki riidat, jotka voidaan arvioida rahamääräisesti ja joiden arvo on yli 20 000 euroa mutta alle 250 000 euroa.

Yhden tuomarin kokoonpanossa toimivien alioikeuksien toimivalta kattaa myös seuraavat riidat, vaikka niiden arvo olisi yli 250 000 euroa: riidat, jotka liittyvät vuokrasopimuksiin, palkansaajiin, ammattilaisten tai käsityöläisten tekemään työhön tai valmistamiin tuotteisiin, työehtosopimuksiin sosiaaliturvaorganisaatioiden ja vakuutettujen henkilöiden välillä, lakimiesten palkkioihin, korvauksiin ja kuluihin silloin kun kyse ei ole edellä tarkoitetuista rauhantuomioistuimissa käsiteltävistä riidoista, oikeusalan ammattilaisten, lääkärinammattissa tai lääketieteeseen liittyvissä ammateissa toimivien henkilöiden, insinöörien, kemistien tai välittäjien sekä oikeusviranomaisen nimeämien henkilöiden, asiantuntijoiden, asiantuntijavälimiesten, arvioijien, välimiesten, testamentin toimeenpanijoiden, edunvalvojien ja selvittäjien palkkioihin, korvauksiin ja kuluihin, kaikenlaisiin korvausvaateisiin, jotka johtuvat ajoneuvon aiheuttamasta vahingosta, mukaan luettuina ajoneuvovakuutus sopimuksiin liittyvät vaateet, sekä riidat, jotka liittyvät irtaimen tai kiinteän omaisuuden omistus- tai hallinto-oikeuden vaatimuksiin.

Yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan alioikeuden toimivaltaan kuuluvat aina seuraavat riidat niiden arvosta riippumatta: riidat, jotka liittyvät avioeroon, avioliiton mitätöintiin tai sen julistamiseen pätemättömäksi, avioliiton aikaisiin ja siitä johtuviin aviosuhteisiin sekä isyyden kiistämiseen, vanhemman ja lapsen välisen suhteen tai vanhempainvastuun tunnustamiseen tai niiden puuttumiseen, avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyyden tunnustamiseen, avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen vapaaehtoiseen tunnustamiseen tai siitä kieltäytymiseen, avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen aseman rinnastamiseen sellaisen lapsen asemaan, jonka vanhemmat ovat solmineet välittömästi avioliiton, mukaan luettuina myös vapaaehtoiseen tunnustamiseen liittyvät vaatimukset, sekä riidat, jotka liittyvät adoption olemassaolon tai sen purkamisen tunnustamiseen tai huoltajuuden olemassaolon tai sen puuttumisen selvittämiseen. Alioikeuden toimivaltaan kuuluvat myös riidat, jotka liittyvät avioliiton, avioeron tai sukulaisuuden perusteella maksettavaan elatusapuun, vanhempainvastuun täyttämiseen, vanhempien väliseen erimielisyyteen yhteishuoltajuuden toteuttamisesta sekä vanhempien ja muiden ylenevän polven sukulaisten yhteydenpitoon lapsen kanssa, perheen kodin käyttöön ja irtaimen omaisuuden jakamiseen puolisojen kesken, perheen kodin käyttöön ja irtaimen omaisuuden jakamiseen puolisojen kesken avioliiton päättyessä, rakennuksen kerrosten omistajuuteen sekä yhdistysten tai osuuskuntien yleiskokouksissa tehtyjen päätösten mitätöintiin.

Usean tuomarin kokoonpanossa toimivan alioikeuden toimivaltaan kuuluvat kaikki riidat, joissa rauhantuomioistuimella ja yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan alioikeudella ei ole toimivaltaa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Alueellinen toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa vastaajan kotipaikka sijaitsee.

Jos vastaajalla ei ole kotipaikkaa Kreikassa tai ulkomailla, toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa vastaajan asuinpaikka sijaitsee. Jos vastaajan asuinpaikka ei ole tiedossa, toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa oli vastaajan viimeisin kotipaikka Kreikassa tai sen puuttuessa viimeisin asuinpaikka.

Valtion asioissa toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa valtiota oikeudessa lain nojalla edustava viranomainen sijaitsee.

Silloin kun on kyse oikeuskelpoisten oikeushenkilöiden toimintaa koskevista riita-asioista, toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa niiden sääntömääräinen kotipaikka tai toimipaikka sijaitsee.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Jos toimivalta on useammalla kuin yhdellä tuomioistuimella, kantajalla on oikeus valita yksi niistä. Se, minkä tuomioistuimen toimivalta on ensisijainen, määräytyy kanteen toimittamispäivämäärän mukaan.

Jos tuomioistuin ei ole asiallisesti tai alueellisesti toimivaltainen, se päättää siitä itse viran puolesta sekä selvittää, millä tuomioistuimella on toimivalta ja siirtää asian sille. Toimitetun kanteen oikeudelliset seuraamukset eivät tällöin muutu.

Sopimusriidat

Henkilön elinaikana tehdyn oikeustoimen (asiakirjan) olemassaoloon tai voimassaoloon liittyvät riidat ja kaikki siitä johtuvat riidat voidaan saattaa käsiteltäväksi joko sen alueen tuomioistuimeen, jossa oikeustoimi on tehty, tai sen alueen tuomioistuimeen, jossa oikeustoimeen liittyvä toimi toteutetaan. Samassa tuomioistuimessa voidaan käsitellä myös riidat, jotka liittyvät tappioita (negatiivinen korko) ja neuvottelujen aikaisia virheitä koskeviin vahingonkorvausvaatimuksiin.

Vahingonkorvaus

Vahingonkorvausriidat voidaan käsitellä sen paikan tuomioistuimessa, jossa vahingon aiheuttanut tapahtuma tapahtui, tai sen paikan tuomioistuimessa, jossa vahinko uhkaa pian tapahtua.

Siviilikanne

Rikokseen liittyviä vahinkoja ja rikkoutuneen olosuhteen palautuksia koskeva sekä aineettomiin vahinkoihin tai henkiseen kärsimykseen liittyvä siviilikanne voidaan nostaa asiaa käsittelevässä rikostuomioistuimessa.

Elatusapuun, avioeroon ja vanhempainvastuuseen liittyvät asiat

Avoliittoon liittyvät riidat (riidat, jotka liittyvät vanhempainvastuun täyttämiseen, vanhempien erimielisyyteen yhteishuoltajuuden toteuttamisesta, vanhempien ja muiden ylenevän polven sukulaisten yhteydenpitoon lapsen kanssa, perheen kodin käyttöön ja irtaimen omaisuuden jakamiseen puolisoitten kesken sekä perheen kodin ja irtaimen omaisuuden jakamiseen puolisoitten kesken avioliiton päättyessä) voidaan käsitellä sen alueen tuomioistuimessa, jossa puolisoitten viimeisin yhteinen asunto sijaitsee.

Elatusapuvaateluihin liittyvät riidat voidaan käsitellä sen paikan tuomioistuimessa, jossa elatusavun saajan kotipaikka tai asuinpaikka sijaitsee.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Riita-asiat, jotka koskevat esineoikeutta kiinteään omaisuuteen ja kiinteän omaisuuden vuokraamista, kuuluvat sen alueen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee.

(Jos kiinteä omaisuus sijaitsee alueella, jolla on useampi kuin yksi tuomioistuin, kantajalla on oikeus valita tuomioistuin.)

Tuomioistuimen määräykseen perustuvia hallinnollisia toimia koskevat riidat kuuluvat kyseisen määräyksen antaneen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Perintöriidat kuuluvat sen alueen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, jossa vainajan kotipaikka tai sen puuttuessa vainajan asuinpaikka kuolinhetkellä oli.

Jos pääasiaan liittyy välillinen asia, mukaan luettuina etenkin sivuvaatimukset tai takuuvaatimukset, niiden ja muiden samankaltaisten vaatimusten käsittely kuuluu pääasiaa käsittelevän tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Toisiinsa liittyvät pääasiat kuuluvat sen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, jossa asiaa alettiin käsitellä ensimmäisenä.

Usean tuomarin kokoonpanossa toimivan pääasiaa käsittelevän alioikeuden toimivalta kattaa kaikki välilliset asiat, jotka kuuluvat yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan alioikeuden ja rauhantuomioistuimen toimivaltaan. Vastaavasti yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan pääasiaa käsittelevän alioikeuden toimivalta kattaa kaikki välilliset asiat, jotka kuuluvat rauhantuomioistuimen toimivaltaan.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Ensimmäisen oikeusasteen yleisestä tuomioistuimesta, jolla ei ole alueellista toimivaltaa, voi tulla asianosaisten nimenomaisella tai hiljaisella sopimuksella toimivaltainen, mikäli riita-asiat eivät liity omaisuuteen. Nimenomainen sopimus on tehtävä sellaisissa riita-asioissa, joissa on kyse tuomioistuimen yksinomaisesta toimivallasta.

Hiljainen sopimus katsotaan tehdyksi, jos vastaaja osallistuu julkiseen kuulemiseen eikä vastusta ajoissa menettelyä toimivallan puuttumisen perusteella.

Osapuolten välinen sopimus, jonka perusteella yleisestä tuomioistuimesta tulee toimivaltainen tulevissa riita-asioissa, on pätevä vain, jos se on kirjallinen ja siinä mainitaan tietty oikeussuhde, johon mahdollisesti kehkeytyvät riidat perustuvat.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Unionin tavaramerkkiasioissa ja merioikeuden alalla toimivaltaisten jaostojen osalta todetaan, että asiallinen toimivalta määritetään yleisiä siviilituomioistuinta koskevien sääntöjen mukaisesti. Alueellisen toimivallan osalta a) Ateenassa sijaitseva unionin tavaramerkkiasioissa toimivaltainen jaosto kattaa seuraavat alueet: Ateenan, Egean, Dodekanesian, Korfun, Kreetan, Lamian, Nafplionin, Patran ja Pireuksen muutoksenhakutuomioistuinten alueet, b) Thessalonikissa sijaitseva unionin tavaramerkkiasioissa toimivaltainen jaosto kattaa Thessalonikin, Länsi-Makedonian, Traakian, Ioanninan ja Larisan muutoksenhakutuomioistuinten alueet, ja c) Pireuksessa sijaitseva merioikeuden alalla toimivaltainen jaosto kattaa koko Attikan prefektuurin.

Päivitetty viimeksi: 04/06/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [es](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Tuomioistuinten toimivalta - Espanja

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Espanjan tuomioistuinorganisaatio perustuu tuomiovallan yhtenäisyyden periaatteeseen. Ainoat poikkeukset ovat sotilastuomioistuin sodan ja poikkeustilan aikana sekä perustuslakituomioistuin (*Tribunal Constitucional*), joka takaa viime kädessä perusoikeudet ja kansalaisvapaudet ja johon voi valittaa perusoikeuksien ja -vapauksien loukkauksista (*recurso de amparo*).

Toimivalta on kuitenkin jaettu neljänlaisille tuomioistuimille, jotka ovat siviilituomioistuimet, rikostuomioistuimet, hallintotuomioistuimet ja työtuomioistuimet. Yksityisoikeudellisissa asioissa ensimmäinen oikeusaste on alioikeus (*Juzgado de Primera Instancia*), joka käsittelee ensimmäiseen oikeusasteeseen kuuluvat yksityisoikeudelliset riita-asiat ja menettelyt, joita ei nimenomaan ole osoitettu toiselle tuomioistuimelle. Alioikeutta voidaan siis pitää yleisenä tuomioistuimena.

Yksityisoikeudelliseen osastoon kuuluvat perhetuomioistuimet (*Juzgados de Familia*), jotka ovat myös alioikeuksia. Perhetuomioistuinta on yleensä suurissa asutuskeskuksissa, ja ne käsittelevät perheoikeuden alaan kuuluvia riitoja, kuten avioliiton mitättömistä, asumus- ja avioeroa, vanhempien ja lapsen välisiä

suhteita sekä vajaavaltaiten henkilöiden suojelemista. Jos aloitetaan rikosoikeudellinen menettely sellaista henkilöä vastaan, joka on osapuolena menettelyssä naiseen kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevässä tuomioistuimessa (*Juzgado de Violencia sobre la Mujer*), tällä tuomioistuimella on toimivalta myös yksityisoikeudellisissa menettelyissä.

Yksityisoikeudelliseen osastoon kuuluu myös kaksi erityistuomioistuinta: kauppatuomioistuin (*Juzgados de lo Mercantil*) ja EU:n tavamerkkituomioistuin (*Juzgados de Marca Comunitaria*).

Työtuomioistuimet (*Juzgados de lo Social*) käsittelevät työolainsäädäntöön liittyviä asioita. Niitä ovat esimerkiksi yksittäisten työntekijöiden ja työnantajien väliset työsopimusriidat, työehtosopimusriidat, sosiaaliturvaan liittyvät vaatimukset sekä valtiota vastaan nostetut kanteet, jotka liittyvät sen työolainsäädäntöön mukaisesti velvollisuuksiin.

Rikostuomioistuimet käsittelevät rikosasioita.

Yksi Espanjan lainsäädännön erityispiirre on se, että rikoksista johtuvat yksityisoikeudelliset menettelyt voidaan yhdistää rikosoikeudenkäyntiin. Tällaisissa tapauksissa rikostuomioistuin päättää rikoksen vuoksi maksettavien vahingonkorvausten määrästä. Jos vahinkoa kärsinyt osapuoli ei nosta siviilikannetta, sen tekee hänen puolestaan syyttäväviranomainen, ellei vahinkoa kärsinyt osapuoli ole nimenomaisesti luopunut oikeudestaan nostaa kanne rikosasiassa. Hallintotuomioistuimet valvovat viranomaisten toimien laillisuutta ja käsittelevät niitä vastaan esitettyjä taloudellisia vaatimuksia.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Ks. jäljempänä annetut vastaukset.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Espanjassa alioikeuksia ei eroteta toisistaan sen perusteella, kuinka paljon asioita tai kuinka vakavia asioita ne voivat käsitellä. Alioikeudet eivät myöskään käsittele muiden alioikeuksien tekemiin päätöksiin liittyviä muutoksenhakuja. Yksityisoikeudellisia menettelyjä koskevat muutoksenhaut käsitellään aina maakunnallisissa ylioikeuksissa (*Audiencias Provinciales*).

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Espanjassa valtion alueellisia ja oikeudellisia yksiköitä ovat kunta (*municipio*), tuomiopiiri (*partido*), maakunta (*provincia*) ja itsehallintoalue (*Comunidad Autónoma*). Tuomiopiiri on alueellinen yksikkö, joka koostuu yhdestä tai useammasta vierekkäisestä kunnasta saman maakunnan alueella. Kyseessä on tärkein alueellinen jako, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimet käyttävät toimivaltaansa tuomiopiirin alueella. (Tuomiopiirijako esitetään oikeusministeriön verkkosivuilla osoitteessa mjusticia.gob.es.)

Samantyyppisiä tuomioistujia on useita, jotta silloin kun käsiteltävät asiat ruuhkautuvat, niitä voidaan jakaa useammalle tuomioistuimelle. Useimmissa kaupungeissa toimitaan nykyään näin. Tuomioistuimet on numeroitu siinä järjestyksessä kuin ne on perustettu.

Periaatteessa kaikilla näillä tuomioistuimilla on sama toimivalta, ja työt jaetaan niiden välillä hallinnon sisäisen työjärjestyksen mukaisesti. Tietyissä tapauksissa työjärjestys kuitenkin mahdollistaa töiden jakamisen asiatyypin mukaan eri tuomioistuimille samalla alueella.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Jos sopimusta tai pakottavia sääntöjä ei ole, noudatetaan perussääntöä, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin on sen tuomiopiirin alioikeus, jonka alueella on vastaajan kotipaikka, tai sen puuttuessa vastaajan asuinpaikka. Jos vastaajalla ei ole koti- eikä asuinpaikkaa Espanjassa, toimivaltainen tuomioistuin on sen tuomiopiirin alioikeus, jonka alueella vastaaja oleskelee tai jossa hän on asunut viimeksi. Jos mitään näistä kriteereistä ei voida soveltaa, kantaja voi nostaa kanteen sen tuomiopiirin alioikeudessa, jonka alueella on hänen oma kotipaikkansa.

Sääntöä sovelletaan seuraavasti:

Yrittäjiä ja ammatinharjoittajia vastaan nostetut kanteet, jotka koskevat näiden liiketoimintaa tai ammatillista toimintaa, voidaan nostaa millä tahansa paikkakunnalla, jossa ne harjoittavat toimintaansa, kantajan valinnan mukaan.

Myös oikeushenkilöitä vastaan voidaan nostaa kanne sillä paikkakunnalla, jossa kanteen aiheena ollut tilanne tai oikeudellinen suhde on syntynyt tai vaikuttaa, mikäli kyseisellä oikeushenkilöllä on toimipaikka tai edustaja tällä paikkakunnalla.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Espanjan nykyisen prosessioikeuden mukaan kantaja ei voi valita alueellista toimivaltaa. Se on mahdollista vain seuraavissa tapauksissa:

- Kiinteään omaisuuteen kohdistuvat esineoikeudelliset kanteet, joihin liittyy joko useita kiinteistöjä tai yksi kiinteistö, jotka sijaitsevat eri lainkäyttöalueilla. Näissä tapauksissa kantaja voi nostaa kanteen millä tahansa näistä lainkäyttöalueista.
- Kanteet, jotka edellyttävät, että toisen osapuolen varojen hallinnasta vastaavat esittävät ja hyväksyvät tilinpäätöksen, silloin kun ei ole määritetty, missä tilinpäätös on esitettävä ja hyväksyttävä. Tällöin kantaja voi valita joko vastaajan kotipaikan tai sen paikan, jossa varoja hallitaan.
- Perintöriidoissa kantaja voi valita joko vainajan viimeisen Espanjassa sijainneen kotipaikan tuomioistuimen tai sen paikan tuomioistuimen, jossa suurin osa jäämistöstä sijaitsee.
- Teollis- ja tekijänoikeuksiin kohdistuvissa kanteissa kantaja voi valita jonkin seuraavista paikoista: paikka, jossa oikeuksia on rikottu; paikka, jossa on todennäköisesti riittävää näyttöä siitä, että rikkomus on tapahtunut, tai paikka, jossa laittomat jäljennökset sijaitsevat.
- Vilpillistä kilpailua koskevat asiat, silloin kun vastaajalla ei ole toimipaikkaa, koti- tai asuinpaikkaa Espanjassa. Tällöin kantaja voi valita joko paikan, jossa vilpillinen kilpailu on tapahtunut, tai paikan, jossa sen vaikutukset tuntuvat.
- Kanteet, jotka koskevat pelkästään alaikäisten lasten huoltajuutta tai elatusapusaatavia ja jotka toinen vanhempi on esittänyt toista vanhempaa vastaan alaikäisten nimissä, silloin kun vanhemmat asuvat eri tuomiopiireissä. Tällöin kantaja voi valita joko vastaajan kotipaikan tuomioistuimen tai lapsen asuinpaikan tuomioistuimen.
- Yleensä asiat, jotka koskevat yksittäisten kuluttajien tai käyttäjien oikeuksien käyttämistä, voidaan käsitellä kuluttajan, käyttäjän tai vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa kuluttajan valinnan mukaan.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Seuraavissa tapauksissa kantajan on pakottavien sääntöjen nojalla haettava asian käsittelyä muussa kuin vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa. Tällaisissa tapauksissa osapuolet eivät voi nimenomaisesti tai hiljaisesti saattaa asiaansa tutkittavaksi tiettyyn toimivaltaiseen tuomioistuimeen.

- Esineoikeuksia tai vuokransantia kiinteistöistä sekä yhteisomistuksessa olevaa kiinteistöä (*propiedad horizontal*) koskevissa asioissa toimivalta on sen alueen tuomioistuimilla, jossa kiinteistö sijaitsee.
- Perintöasioissa toimivalta määräytyy joko vainajan viimeisen Espanjassa sijainneen kotipaikan mukaan tai sen mukaan, missä suurin osa jäämistöstä sijaitsee; kantaja valitsee näistä kahdesta vaihtoehdosta.
- Vajaavaltaiten henkilöiden avustamista tai edustamista koskevat asiat käsitellään kyseisen henkilön asuinpaikan tuomioistuimessa.

- Perusoikeuksien yksityisoikeudellista suojaa koskevat kanteet käsitellään kantajan kotipaikan tuomioistuimessa. Jos kantajalla ei ole kotipaikkaa Espanjassa, kanteet käsitellään siinä paikassa, jossa perusoikeuksia väitetään loukatun.
- Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvissä vahingonkorvauskanteissa toimivalta on sen paikan tuomioistuimella, jossa vahinko tapahtui.
- Yritystoimintaa koskevan päätöksen riittauttaminen: alueellinen toimivalta määräytyy yrityksen sääntömääräisen kotipaikan sijainnin mukaan.
- Kanne, joka koskee yleisten sopimusehtojen jättämistä pois sopimuksesta tai sopimusehtojen mitättömyyttä, käsitellään kantajan kotipaikan tuomioistuimessa.
- Vakiosopimusehtojen päättämistä tai peruuttamista koskevat kanteet silloin kun vastaajalla ei ole toimipaikkaa tai kotipaikkaa Espanjassa: toimivalta on sen paikan tuomioistuimella, jossa vakiosopimus tehtiin.
- Vakiosopimusehtojen päättämistä koskevat kanteet kuluttajien tai käyttäjien kollektiivisen tai yhteisen edun hyväksi silloin kun vastaajalla ei ole toimipaikkaa tai kotipaikkaa Espanjassa: toimivalta on kantajan kotipaikan tuomioistuimella.
- Kanteet, joissa seuraavia vaaditaan noudattamaan velvoitteitaan: vakuutusyhtiö tai henkilö, joka on myynyt irtainta omaisuutta toiselle henkilölle osamaksulla tai rahoittanut sen hankinnan tai tehnyt irtaimesta omaisuudesta tai palveluista julkisen tarjouksen, jonka toinen henkilö on hyväksynyt. Tällaisissa tapauksissa toimivalta on kantajan kotipaikan tuomioistuimella.
- Kolmannen osapuolen vaatimukset käsittelee takavarikon määränneen tahon kotipaikan tuomioistuin.
- Asumuseroa, avioliiton mitättöintiä tai avioeroa koskevat hakemukset käsittelee perhetuomioistuin tai, jos sellaista ei ole, sen paikkakunnan alioikeus, jossa aviopuolisoiden yhteinen koti sijaitsee. Jos yhteistä kotia ei ole, toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa viimeisin yhteinen koti tai toisen puolison asuinpaikka sijaitsee. Jos kumpaakaan näistä ei ole, toimivalta on hakijan kotipaikan tuomioistuimella. Jos hakemus on tehty yhteisestä sopimuksesta, toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa viimeinen yhteinen koti tai jommankumman puolison kotipaikka sijaitsee.
- Kanteet, jotka koskevat pelkästään alaikäisten lasten huoltajuutta tai elatusapusaatavia ja jotka toinen vanhempi on esittänyt toista vanhempaa vastaan alaikäisten nimissä: toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa vanhempien viimeinen yhteinen koti sijaitsee. Jos vanhemmat asuvat eri tuomiopiireissä, kantaja voi valita joko vastaajan kotipaikan tuomioistuimen tai lapsen asuinpaikan tuomioistuimen.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Yleissääntö on se, että alueellista toimivaltaa voidaan laajentaa Espanjassa, eli asianosaiset voivat saattaa asiansa tutkittavaksi joko nimenomaisesti tai hiljaisesti tietyt lainkäyttöalueen tuomioistuimille, mikäli ne ovat toimivaltaisia kyseisessä asiassa.

Nimenomaisesti tutkittavaksi saattamisesta on kyse silloin, kun asianosaiset tekevät nimenomaisen sopimuksen, jossa nimetään tuomiopiiri, jonka tuomioistuimille asia saatetaan tutkittavaksi.

Hiljaisesta tutkittavaksi saattamisesta on kyse seuraavissa tapauksissa:

- Kantajan osalta riittää, että hän saattaa asian vireille tietyssä tuomiopiirissä jättämällä kanteen, hakemuksen tai pyynnön asiassa toimivaltaiseen tuomioistuimeen.
- Vastaajan osalta riittää, että hän on saapunut oikeuteen ja tekee myöhemmin jonkin muun menettelyyn liittyvän toimen kuin jättää ajoissa ja määrätystä muodossa olevan hakemuksen tuomioistuimen toimivallan riittauttamiseksi.

Menettelyn aloittamisen jälkeen tapahtuneet muutokset, jotka koskevat osapuolten kotipaikkoja, riita-asian tilaa ja menettelyn kohdetta, eivät muuta toimivaltaa, joka määritetään menettelyn vireillepanon yhteydessä vahvistetun tilanteen mukaisesti (*Perpetuatio Jurisdictionis*).

Tästä on kuitenkin poikkeuksia:

Nimenomainen tutkittavaksi saattaminen ei ole sallittua vakiomuotoisten sopimusten, kuluttaja-/käyttäjäsopimusten tai sellaisten sopimusten yhteydessä, joissa toinen osapuoli on asettanut yleiset ehdot. Hiljainen tutkittavaksi saattaminen on kuitenkin mahdollista.

Minkäänlainen tutkittavaksi saattaminen ei ole mahdollista, jos laissa säädetään alueellista toimivaltaa koskevista pakottavista toimivaltasäännöistä.

Minkäänlainen tutkittavaksi saattaminen ei ole sallittu suullisissa menettelyissä, maksamismääräysmenettelyissä tai saatavan perintämenettelyissä.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selvillä, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Espanjan erityistuomioistuimiin kuuluvat jäljempänä luetellut tuomioistuimet.

Perhetuomioistuimet, jotka ovat alioikeuksia. Perhetuomioistuinta on yleensä suurissa asutuskeskuksissa, ja niillä on yksinomainen toimivalta perheoikeudellisissa asioissa. Ne käsittelevät etenkin seuraavia asioita:

asumusero, avioero ja avioliiton mitättöinti
alaikäisten lasten huolto.

Alueellista toimivaltaa koskevat säännöt ovat samat kuin ne säännöt, joita alioikeudet soveltavat perheoikeudellisten asioiden käsittelyssä, jos kyseisellä alueella ei ole varsinaista perhetuomioistuinta.

Työtuomioistuimet käsittelevät työläinsäädäntöä koskevia kanteita. Niitä ovat esimerkiksi yksittäisten työntekijöiden ja työnantajien väliset työsopimusriidat, työehtosopimusriidat, sosiaaliturvaan liittyvät vaatimukset sekä valtiota vastaan nostetut kanteet, jotka liittyvät sen työläinsäädännön mukaisiin velvollisuuksiin.

Yleissääntö on se, että alueellinen toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa työntekijä tekee työtään tai tarjoaa palvelujaan tai joka on vastaajan kotipaikka, vastaajan valinnan mukaan.

Kauppatuomioistuimet toimivat maakuntatasolla, ja ne käsittelevät kauppaoikeudellisia riita-asioita.

Kauppatuomioistuimet käsittelevät maksukyvyttömyyteen liittyviä asioita, paitsi jos on kyse yksityishenkilön maksukyvyttömyydestä, jolloin toimivalta on yleisillä alioikeuksilla.

Kauppatuomioistuimet käsittelevät myös seuraavia asioita:

- Maksukyvyttömän henkilön omaisuuteen kohdistuvat siviilikanteet, lukuun ottamatta oikeustoimikelpoisuutta, sukulaisuus- ja aviosuhteita sekä alaikäisiä koskevia kanteita.
- Kanteet, joissa on kyse työsopimusten kollektiivisesta päättämisestä, muuttamisesta tai peruuttamisesta, kun maksukyvytön osapuoli on työnantaja, tai ylempään johdon sopimusten peruuttamisesta tai päättämisestä.
- Maksukyvyttömän osapuolen omaisuuteen ja taloudellisiin oikeuksiin liittyvät täytäntöönpanotoimet tai väliaikaiset toimet siitä riippumatta, mikä tuomioistuin määräyksen antoi.
- Kanteet yritysten johtajien, tilintarkastajien tai selvittäjien saattamiseksi yksityisoikeudelliseen vastuuseen maksukyvyttömälle osapuolelle maksukyvyttömyysmenettelyn aikana aiheutuneiden vahinkojen ja tappioiden korvaamiseksi.
- Kanteet, jotka liittyvät seuraaviin:

vilpillinen kilpailu

teollis- ja tekijänoikeudet sekä mainonta

yhtiö- ja osuuskuntaoikeus

kansalliset tai kansainväliset kuljetukset

merioikeus

yleiset sopimusehdot

edellä mainituissa asioissa käytettävää välimiesmenettelyä koskevien sääntöjen soveltaminen.

Maksukyvyttömyysmenettelyn vireillepanoa ja käsittelyä koskeva toimivalta on sillä kauppatoimioistuimella, jonka alueella on velallisen pääntressien keskus. Jos velallisella on myös kotipaikka Espanjassa, mutta se ei ole sama paikka kuin velallisen pääntressien keskus, myös velallisen kotipaikan kauppatoimioistuin on asiassa toimivaltainen ja velkoja voi valita sen.

Jos velallinen on oikeushenkilö, sen pääntressien keskuspaikan oletetaan olevan sen sääntömääräinen kotipaikka. Tähän ei vaikuta sääntömääräisen kotipaikan muuttaminen kuusi kuukautta ennen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista.

Alicanten tuomiopiiriin kauppatoimioistuimet toimivat EU:n tavaramerkkituomioistuimina silloin kun ne käyttävät yksinomaista ensimmäisen oikeusasteen toimivaltaansa sellaisten riita-asioiden tutkimiseen, jotka saatetaan vireille yhteisön tavaramerkistä 20 päivänä joulukuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen N:o 40/94 ja yhteisömallista 12 päivänä joulukuuta 2001 annetun neuvoston asetuksen N:o 6/2002 nojalla.

Toimiessaan tavaramerkkituomioistuin niillä on toimivalta koko alueella.

Näiden erityistuomioistuinten lisäksi Espanjan yleinen oikeusneuvosto (*Consejo General del Poder Judicial*) voi lain mukaan myöntää yhdelle tai useammalle saman oikeusasteen tuomioistuimelle yksinomaisen toimivallan tutkia tietyntyyppisiä asioita tai määrätä asianomaisen oikeuden alan piiriin kuuluvista täytäntöpanotoimista.

Tätä päätösvaltaa on jo käytetty useissa asutuskeskuksissa. Etenkin tapauksissa, jotka liittyvät vajaavaltaisuuteen ja mielenterveyden häiriöistä johtuvaan tahdosta riippumattomaan laitoshoittoon, toimivalta on yleisesti siirretty perhetuomioistuimille.

Päivitetty viimeksi: 06/06/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Ranska

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Ranskassa oikeudenkäyttö on jaettu hallinto-oikeudellisen lainkäytön järjestelmään ja yleiseen tuomioistuinjärjestelmään.

Molemmissa järjestelmissä on kolmiportainen rakenne.

Hallinto-oikeudellisen lainkäytön järjestelmässä tuomioita antavat hallintotuomioistuimet, yleiset tuomioistuimet ja erilaiset erikoistuneet hallinnolliset tuomioistuimet, ja niihin voidaan hakea muutosta ylemmissä hallintotuomioistuimissa (*cours administratives d'appel*). Ylempien hallintotuomioistuinten tuomiot voidaan saattaa ylimmän hallintotuomioistuimen (*Conseil d'Etat*) arvioitavaksi.

Yleisessä tuomioistuinjärjestelmässä ensimmäisen asteen ratkaisuja antavat alioikeudet (*tribunaux de grande instance*), yleiset tuomioistuimet ja muut tuomioistuimet, joiden toimivalta on vahvistettu lainsäädännössä. Näihin ratkaisuihin voidaan hakea muutosta muutoksenhakutuomioistuimissa (*cours d'appel*), jotka muodostuvat osastoista (siviili-, sosiaali-, kauppa- ja rikososastot). Muutoksenhakutuomioistuinten antamiin tuomioihin voi olla mahdollista hakea muutosta kassaatioistuimissa (*Cour de cassation*) (johon kuuluu useita osastoja, joiden oikeudenalat noudattavat edellä muutoksenhakutuomioistuinten osalta kuvattua jakoa).

Tuomioistuimet jakautuvat seuraavasti:

Hallintotuomioistuimet:

ylin hallintotuomioistuin (1)

ylemmät hallintotuomioistuimet (8)

hallintotuomioistuimet (42)

Yleiset tuomioistuimet:

kassaatioistuimisto (1)

muutoksenhakutuomioistuimet (36)

ylioikeus (*Tribunal supérieur d'appel*) (1)

alioikeudet (*Tribunaux de grande instance*) (164) [joista 16:lla on tuomiovalta kauppaoikeudellisissa asioissa]

alioikeudet (*Tribunaux de première instance*) (4) [joista 2:lla on tuomiovalta kauppaoikeudellisissa asioissa]

nuorisotuomioistuimet (*Tribunaux pour enfants*) (155)

sosiaaliturva-asioiden alioikeudet (*Tribunaux des affaires de sécurité sociale*) (114)

vähäisten riita-asioiden tuomioistuimet (*Tribunaux d'instance*) (307)

työtuomioistuimet (*Conseils de prud'hommes*) (210)

työtuomioistuimet (*Tribunaux du travail*) (6)

kauppatoimioistuimet (*Tribunaux de commerce*) (134)

Erityistuomioistuimet:

Vähäisten riita-asioiden tuomioistuin käsittelee yleisimpiä riita-asioita. Se käsittelee periaatteessa kaikki hakemukset, jotka koskevat enintään 10 000 euron suuruisia määriä. Se on myös toimivaltainen ratkaisemaan tiettyjä riita-asioita (maksamattomat vuokrat, palkan ulosmittaus, henkilöstöedustajien vaalit, kuluttajaluotot).

Kauppatoimioistuin on toimivaltainen elinkeinonharjoittajien ja luottolaitosten keskinäisissä tai niiden välisissä riita-asioissa, liikeyrityksiin liittyvissä riita-asioissa sekä riita-asioissa, jotka koskevat henkilöiden välisiä liiketoimia sekä kaupallisten yritysten rahoitusvaikeuksia (likvidaatio, saneerausmenettely jne.). Maatuomioistuin (*tribunal paritaire des baux ruraux*) on toimivaltainen ratkaisemaan maanvuokraussopimuksiin liittyvät vuokralaisten ja omistajien väliset riita-asiat (vuokratiljely, osavuokra jne.).

Työtuomioistuimessa ratkaistaan kaikenlaiset työntekijöiden ja työnantajien väliset riidat, jotka liittyvät yksityisoikeudelliseen työ sopimukseen.

Sosiaaliturva-asioiden alioikeus on toimivaltainen ratkaisemaan sosiaaliturvaan ja maatalousalan keskinäisiin sosiaalikkassoihin liittyvät riita-asiat. Asiaa koskevassa säädöksessä mainittuna päivänä tai viimeistään 1. tammikuuta 2019 toimivalta kuitenkin muuttuu, jolloin nämä riita-asiat siirtyvät erityisesti nimettyjen alioikeuksien ratkaistaviksi.

Työkyvyttömyyttä koskevia riita-asioita käsittelevät tuomioistuimet käsittelevät tilapäiseen tai pysyvään työkyvyttömyyteen tai sen asteeseen liittyvät riita-asiat. Asiaa koskevassa säädöksessä mainittuna päivänä tai viimeistään 1. tammikuuta 2019 toimivalta kuitenkin muuttuu, jolloin nämä riita-asiat siirtyvät erityisesti nimettyjen alioikeuksien ratkaistaviksi.

Sotilaseläkkeitä koskevia riita-asioita käsittelevät tuomioistuimet käsittelevät sotilaseläkkeisiin liittyviä riita-asioita.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Alioikeuksien, vähäisten riita-asioiden tuomioistuinten ja paikallistuomioistuinten (*juridictions de proximité*) toimivaltuuksien jako on selvennetty edellä.

Alioikeus on yleisesti toimivaltainen, jos muilla tuomioistuimilla ei ole nimenomaista toimivaltaa.

Vähäisten riita-asioiden tuomioistuimet ovat toimivaltaisia ratkaisemaan enintään 10 000 euron suuruisia riita-asioita. Sen lisäksi ne ovat toimivaltaisia tietyillä aloilla, kuten kuluttajaoikeus, täysi-ikäisten edunvalvonta ja huoneenvuokra, ilman että riita-asialla olisi rahamääräinen yläraja.

Alioikeudet ovat toimivaltaisia käsittelemään kaikki muut yksityisoikeudelliset riita-asiat, jotka eivät kuulu muiden tuomioistuinten käsiteltäviksi, ja erityisesti perheoikeuden asiat.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuksien pääsääntö

Periaatteessa toimivaltainen tuomioistuin on se, jonka tuomiopiirissä vastaaja asuu tai johon se on sijoittautunut, jos kyseessä on yritys. Tämän säännön tarkoituksena on antaa suojaa vastaajalle olettaen, että puolustautuminen on helpointa kotipaikkaa lähinnä olevassa tuomioistuimessa.

Jos vastaaja on luonnollinen henkilö, hänen koti- tai asuinpaikkansa tuomioistuin on toimivaltainen. Jos vastaaja on oikeushenkilö (yritykset ja yhdistykset), sen sijoittautumispaikan eli yleensä kotipaikan tuomioistuin on toimivaltainen. Joskus päätoimipaikka ei ole sama kuin kotipaikka. Silloin asia voidaan käsitellä päätoimipaikan tuomioistuimessa. Kun kyseessä on suuryritys, jolla on useita sivuliikkeitä, asia voidaan käsitellä jonkin sivuliikkeen sijaintipaikan tuomioistuimessa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Sopimusasiat: kantaja voi nostaa kanteen joko vastaajan asuinpaikan tai sopimuksen luonteesta riippuen tavaran toimituspaikan tai palvelun suorituspaikan tuomioistuimessa.

Sopimukseen perustumaton vahingonkorvausvastuu tai yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäminen rikosprosessissa: kanne voidaan nostaa vastaajan asuinpaikan tuomioistuimessa tai sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa vahinko ilmeni tai tapahtui.

Kiinteistö: kantaja voi nostaa kanteen kiinteistön sijaintipaikkakunnan tuomioistuimessa.

Elatusapu tai avioliittoon perustuvien etuuskien maksaminen: kantajalla on mahdollisuus valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen ja velkojan eli kantajan oman asuinpaikan tuomioistuimen välillä.

Kuluttajariidat: kuluttaja voi nostaa kanteen sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa hän asui sopimuksentekohetkellä, tai jossa vahinko ilmeni.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Elatusapua tai avioerotilanteesta maksettavaa hyvitysluonteista korvausta koskevat riidat: toimivaltainen tuomioistuin on velkojana olevan puolison asuinpaikan tuomioistuin tai sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, joka on lasten – myös täysi-ikäisten lasten – pääasiallinen huoltaja.

Avioero: toimivaltainen tuomioistuin on perheen asuinpaikan tuomioistuin. Jos puolisoit asuvat erillään, toimivaltainen tuomioistuin on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa lapset asuvat. Jos puolisoilla ei ole lapsia, toimivaltainen tuomioistuin on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa vastaaja asuu.

Perintö: toimivaltainen tuomioistuin on vainajan viimeisen kotipaikan tuomioistuin.

Kiinteistö: kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuin on toimivaltainen.

Vuokrasopimukset: kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuin on toimivaltainen.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Erityistuomioistuimilla on yksinomainen toimivalta, ja tuomioistuimen on käsiteltävä mahdollinen toimivallan puuttuminen viran puolesta. Ainoa mahdollisuus nostaa kanne sellaisessa tuomioistuimessa, joka ei tavallisesti ole toimivaltainen, on alioikeuden ja vähäisten riita-asioiden tuomioistuimen välillä asioissa, joissa niillä ei ole yksinomaista toimivaltaa.

Periaatteessa kaikki sopimusehdot, jotka poikkeavat alueellista ja asiallista toimivaltaa koskevista säännöistä, ovat mitättömiä. Poikkeuksen muodostavat kahden elinkeinonharjoittajan väliset sopimukset, jos mainittu ehto on erittäin selvästi määritelty.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Kauppatuomioistuin: periaatteessa toimivaltainen tuomioistuin on vastaajan sijaintipaikan tuomioistuin. Sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevissa asioissa toimivaltainen tuomioistuin on sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa vahinko tapahtui tai ilmeni.

Maatuomioistuin: kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuin on toimivaltainen.

Työtuomioistuin: työntekijä voi nostaa kanteen siinä työtuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä hänen työpaikkansa sijaitsee, työsopimus tehtiin tai jossa työnantajayrityksen kotipaikka sijaitsee. Jos työtä ei tehdä kiinteässä toimipaikassa, kanne on nostettava työntekijän kotipaikan tuomioistuimessa.

Sosiaaliturva-asioiden alioikeudet (säädöksessä mainittuun päivään tai viimeistään 1. tammikuuta 2019 saakka): toimivaltainen tuomioistuin on periaatteessa se, jonka tuomiopiirissä edunsaajan tai asianomaisen työnantajan kotipaikka sijaitsee, tai jossa vastaajana olevan laitoksen kotipaikka sijaitsee, jos kyseessä ovat laitokset, joiden kotipaikat ovat eri tuomiopiireissä.

Aiheeseen liittyviä linkkejä

[Ranskan oikeusministeriön verkkosivut](#)

[Legifrance-verkkosivut](#)

Päivitetty viimeksi: 23/07/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Kroatia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Kanne on nostettava asiallisesti ja alueellisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa. Tietyt riita-asiat käsittelee niihin erikoistunut erityistuomioistuin. Ainoastaan Zagrebissa on kunnallinen siviilituomioistuin (*općinski građanski sud*) ja kunnallinen työtuomioistuin (*Općinski radni sud*), jotka ovat niiden toimivaltaan kuuluvien asioiden erityistuomioistuimia. Muualla maassa kunnalliset tuomioistuimet (*općinski sud*) ovat yleensä toimivaltaisia kaikissa asioissa.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Säännöt siitä, mikä tuomioistuin on toimivaltainen, löytyvät siviili prosessilaista (*Zakon o parničnom postupku*).

Niiden mukaan kanne on esitettävä tuomioistuimessa, jolla on vastaajan osalta yleinen alueellinen toimivalta, eli tuomioistuimessa, jonka alueella sijaitsee vastaajan tilapäinen tai pysyvä asuinpaikka tai, jos vastaaja on oikeushenkilö, tämän kotipaikka. Jos vastaajana on maakunta, kunta, Zagreb tai mikä tahansa muu kaupunki, alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin määräytyy sen perusteella, missä vastaajaa edustava taho sijaitsee.

Jos vastaajana on Kroatian valtio, alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin on se, jonka alueella kantajan asuin- tai kotipaikka sijaitsee Kroatia. Jos kantajalla ei ole asuin- tai kotipaikkaa Kroatia, yleinen alueellinen toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella maan parlamentti (*Hrvatski sabor*) sijaitsee.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Kroatia on ylempiä ja alempia tuomioistuimia. Kunnalliset tuomioistuimet ja kauppatuomioistuimet (*trgovački sud*) ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia, ja maakunnalliset tuomioistuimet (*županijski sud*) ja ylin kauppatuomioistuin (*Visoki trgovački sud*) ovat toisen asteen tuomioistuimia. Toisin sanoen maakunnalliset tuomioistuimet ratkaisevat muutoksenhaut kunnallisten tuomioistuinten päätöksiin ja ylin kauppatuomioistuin ratkaisee muutoksenhaut kauppatuomioistuinten päätöksiin.

Maakunnalliset tuomioistuimet ja ylin kauppatuomioistuin ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia ainoastaan laissa tarkkaan määritellyissä tapauksissa, ja niiden päätöksiin voi hakea muutosta Kroatian korkeimmassa oikeudessa (*Vrhovni sud*).

Ylemmät tuomioistuimet ovat siis toimivaltaisia vain harvoissa tapauksissa, kun alemmat tuomioistuimet eivät ole toimivaltaisia, vaan siirtävät asian käsittelyä ylempään oikeusasteeseen.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Toimivaltainen tuomioistuin määräytyy useiden eri seikkojen perusteella. Pääsääntöisesti toimivalta on tuomioistuimella, jolla on vastaajan osalta yleinen alueellinen toimivalta.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntönä on vastaajan tilapäinen tai pysyvä asuinpaikka (luonnolliset henkilöt) tai kotipaikka (oikeushenkilöt).

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Siviiliprosessilain 50–66 §:ssä säädetään alueellisen toimivaltaisuuden pääsäännöstä poiketen tapauksista, jotka kuuluvat erityiseen alueelliseen toimivaltaan. Sellaisia ovat toisiinsa liittyvät, yhdessä käsiteltävät asiat sekä riita-asiat, jotka koskevat lakisääteistä elatusapua, vahingonkorvausta, valmistajan myöntämään tuotetakuuseen perustuvien oikeuksien suojaamista, avioliittoa, vanhemmuuden tunnustamista, vahvistamista ja kiistämistä, kiinteää omaisuutta ja omistusoikeuden loukkauksia tai ilma- ja vesialuksia. Erityiseen alueelliseen toimivaltaan kuuluu myös toimivaltaisen tuomioistuimen määrittäminen a) tapauksissa, joissa henkilö ei kuulu minkään kroatialaisen tuomioistuimen yleiseen alueelliseen toimivaltaan, b) oikeushenkilön toimipaikan perusteella, c) ulkomaalaista edustavan tahon Kroatia sijaitsevan toimipaikan perusteella, d) riita-asioissa, joissa on kyse suhteista Kroatian armeijan organisaatioyksiköihin, e) perintöasioissa, f) täytäntöönpano- ja konkurssimenettelyissä, g) maksupaikan mukaan, h) työsuhdeasioissa, ja i) jaetun toimivallan tapauksissa, joissa on kyse ulkomaan kansalaisia vastaan nostetuista kanteista.

Edellä luetelluissa tapauksissa kantaja voi halutessaan valita muun kuin vastaajan kotipaikan tuomioistuimen, johon päädyttäisiin perussääntöä soveltamalla. Siviiliprosessilain 70 §:n nojalla osapuolet voivat sopia alueellisen toimivallan siirtämisestä toiselle tuomioistuimelle, jolla on asiallinen – mutta ei yksinomainen – toimivalta.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Siviilioikeudellisissa asioissa käännetään kunnallisen tuomioistuimen ja kauppoikeudellisissa asioissa kauppatuomioistuimen puoleen. Zagrebissa työoikeuden alaan kuuluvan riita-asian voi viedä myös kunnalliseen työtuomioistuimeen.

Päivitetty viimeksi: 26/09/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Tuomioistuinten toimivalta - Italia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Tietyt riita-asiat käsitellään erityistuomioistuimissa. Maatalouteen liittyvät riita-asiat käsitellään tuomioistuimissa, joissa on maatalouteen erikoistuneita jaostoja, ja kaupallisiin ja yritys oikeudellisiin asioihin liittyvät riita-asiat yritystuomioistuimissa (*tribunale delle imprese*). Myös nuorisotuomioistuimessa (*tribunale per i minorenni*) ja vesioikeudessa (*tribunale delle acque pubbliche*) toimii erikoistuneita tuomareita. Muissa tapauksissa yksityisoikeudelliset riita-asiat kuuluvat yleisten tuomioistuinten toimivaltaan. Ne voivat kuitenkin noudattaa erityistä menettelyä esimerkiksi työ- ja vuokrariidoissa.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Toimivaltainen tuomioistuin määräytyy alueen mukaan (luonnollisten henkilöiden kohdalla yleensä vastaajan asuinpaikka), riita-asian kohteen arvon mukaan (arvon mukaan määräytyy, käsitteleekö asian yleinen tuomioistuin vai rauhantuomari) tai aiheen mukaan (tietystä kysymyksestä päättää aina tietty tuomioistuin asian arvosta riippumatta, esimerkiksi avioliiton mitätöinnistä päättää aina alioikeus, *tribunale*, kollegiaalisessa kokoonpanossa).

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Tuomioistuimilla ei ole hierarkiaa, mutta niiden toimivalta vaihtelee. Ensinnäkin se, onko toimivalta rauhantuomarilla vai yleisellä tuomioistuimella, määräytyy asian arvon perusteella. Käsiteltävänä oleva asia määrittää, tehdäänkö ratkaisu yhden tuomarin kokoonpanossa vai kollegiaalisessa kokoonpanossa. Muutoksenhaku tuomioistuin (*Corte d'appello*) vastaa yleensä muutoksenhauista, mutta se toimii toisinaan myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena (sillä on toiminnallinen toimivalta esimerkiksi välitystuomion mitätöinnin suhteen). Tämän vuoksi toimivalta on yleensä vastaajan kotipaikan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Selvitettäessä, millä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on alueellinen toimivalta, on tarkistettava, mikä on vastaajan asuin- tai kotikaupunki (jonka tuomioistuimella on yleensä toimivalta luonnollisia henkilöitä koskevissa kysymyksissä) tai yksilöitävä vaihtoehtoinen tuomioistuin. Esimerkiksi sopimusvelvoitteita koskevissa kysymyksissä toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa velvoitteet ovat syntyneet. Tiettyissä riita-asioissa yksinomainen toimivalta on erityistuomioistuimilla. Tärkeimpiä näistä ovat kuluttaja-asiat, joissa toimivalta on asianomaisen kuluttajan kotipaikan tuomioistuimella, ja esineoikeuksia ja hallintakanteita koskevat asiat, joissa toimivalta on sen paikan tuomioistuimella, jossa asianomainen kiinteistö sijaitsee (*locus rei sitae*).

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Luonnollisia henkilöitä koskeva toimivalta on yleensä vastaajan asuin- tai kotipaikan tuomioistuimella, tai jos nämä eivät ole tiedossa, oleskelupaikan tuomioistuimella. Jos vastaajalla ei ole asuin-, koti- tai oleskelupaikkaa Italiassa tai oleskelupaikka ei ole tiedossa, toimivalta on kantajan asuinpaikan tuomioistuimella.

Oikeushenkilöitä koskeva toimivalta on sen paikan tuomioistuimella, jossa on oikeushenkilön päätoimipaikka tai, kantajan valinnan mukaan, sen paikan tuomioistuimella, jossa oikeushenkilöllä on toimipaikka ja edustaja, jolla on valtuudet edustaa sitä oikeudessa. Yritysten, jotka eivät ole oikeushenkilöitä, seurojen ja yhdistysten kotipaikka on paikka, jossa niillä on jatkuvaa toimintaa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Poikkeuksen pääsäännöstä muodostavat tuomioistuimet, joilla on yksinomainen toimivalta. Esimerkiksi kuluttaja-asioissa toimivalta on kuluttajan asuin- tai kotipaikan tuomioistuimella.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Joskus on mahdollista valita yleisen ja vaihtoehtoisen oikeuspaikan välillä. Esimerkiksi velvoitteita koskevissa asioissa (velvoiteoikeudelliset kanteet) luonnollisen tai oikeushenkilön yleisen oikeuspaikan lisäksi on säädetty vaihtoehtoisesta erityisestä oikeuspaikasta. Näissä asioissa kantaja voi valita yleisen oikeuspaikan tai sen paikan tuomioistuimen, jossa velvoite on syntynyt (joko sopimuksen perusteella tai muutoin) tai jossa velvoite tulisi täyttää (siviiliprosessilain 20 §). Nämä siviiliprosessilain 20 §:ssä säädettyt erityiset oikeuspaikat ovat toistensa ja yleisen oikeuspaikan vaihtoehtoja.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Silloin, kun yksinomainen oikeuspaikka on olemassa. Tällaisia ovat paikka, jossa kiinteistö sijaitsee, kun on kysymys hallintakanteista tai esineoikeuksia koskevista riita-asioista, tai kuluttajan asuinpaikka, kun on kysymys kuluttaja-asioista.

2.2.2.3 Voivatko asianomaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Osapuolet voivat sopia vaihtoehtoisesta tuomioistuimesta, ellei asiassa sovelleta ehdotonta toimivaltaa (esimerkiksi kiinteistöasioissa alueellista toimivaltaa; siviiliprosessilain 20 §).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Juridisen tilanteen luonteen perusteella määräytyy, kuuluuko toimivalta yleiselle tuomioistuimelle, joka vastaa yksityisten oikeussubjektien välisistä riita-asioista, vai erityistuomioistuimille (hallinto, kirjanpito, verotus), joka vastaa oikeutetuista eduista tai tiettyistä aloista.

Yleisissä tuomioistuimissa asian aihe voi määrittää sen, käsitteleeökö riita-asian jaosto tai asiaan erikoistunut tuomari. Esimerkiksi kaupallisiin yrityksiin liittyvissä riita-asioissa toimivalta on yritystuomioistuimella.

Linkkejä

[http://www.giustizia.it/](http://www.giustizia.it)

Liite

Italian siviiliprosessilaki – 1–30 bis § (125 Kb)

Päivitetty viimeksi: 02/05/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Kypros

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Yleiset siviilituomioistuimet (joita kutsutaan aluetuomioistuimiksi eli *Επαρχιακά Δικαστήρια* Kyproksen oikeusjärjestelmässä) ovat toimivaltaisia käsittelemään useimmat siviiliasiat.

Kun on kyse erityisoikeudenalana kuuluvista riidoista, on käännettävä sen erityistuomioistuimen puoleen, jolla on toimivalta ratkaista asia.

Esimerkiksi perheoikeuteen kuuluvat asiat (kuten avioero, elatusapuvaatimus, huoltajuus, yhteydenpito alaikäisiin lapsiin, omaisuusriitojen ratkaiseminen) ratkaistaan Kyproksen **perhetuomioistuimissa** (*Οικογενειακά Δικαστήρια*).

Vastaavasti työoikeudellisissa riita-asioissa (työnantajan ja työntekijän välillä, esimerkiksi laiton irtisanominen tai irtisanominen taloudellisista syistä) on käännettävä sen alueen **työtuomioistuimen** (*Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών*) puoleen, jossa kyseinen riita on syntynyt, tai sen alueen työtuomioistuimeen, jossa kantajalla on tavanomainen tai pysyvä asuinpaikka. Yleiset siviilituomioistuimet (aluetuomioistuimet) ovat kuitenkin toimivaltaisia silloin, kun vaaditaan korvausta, joka on suurempi kuin kahden vuoden palkka.

Vuokra-asuntoon liittyvissä asioissa (esimerkiksi vuokrankorotus, häätö) on käännettävä sen alueen **vuokranvalvontatuomioistuimen** (*Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεως*) puoleen, jossa asunto sijaitsee.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Ks. vastaus kysymykseen 2.2.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Kyproksen oikeusjärjestelmässä ei tehdä eroa ensimmäisen oikeusasteen yleisten siviilituomioistuinten välillä. Aluetuomioistuinten tuomareiden kesken tehdään ero virka-aseman mukaan (aluetuomioistuimen presidentti, vanhempi tuomari, tuomari). Tuomarien toimivaltuudet käsitellä tiettyjä asioita määräytyvät virka-aseman perusteella.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Aluetuomioistuin (yleinen siviilituomioistuin) on toimivaltainen ratkaisemaan riita-asiat seuraavissa tilanteissa:

riita on syntynyt kokonaan tai osittain tuomioistuimen tuomiopiirin alueella,

vastaaja tai kuka tahansa vastaajista asui tai työskenteli riita-asian tapahtuma-aikaan kyseisen tuomioistuimen tuomiopiirin alueella,

kaikki asianosaiset ovat kyproslaisia ja riita on syntynyt kokonaan tai osittain Yhdistyneen kuningaskunnan tukikohtien alueella tai vastaaja (tai yksi vastaajista) asuu tai työskentelee tukikohtien alueella, riita on syntynyt kokonaan tai osittain Yhdistyneen kuningaskunnan tukikohtien alueella moottoriajoneuvon käytöstä sellaisen henkilön toimesta, joka oli tai jonka olisi pitänyt olla vakuutettu moottoriajoneuvoja koskevan lain (vastuuvakuutus) 3 §:n nojalla, riita on syntynyt kokonaan tai osittain Yhdistyneen kuningaskunnan tukikohtien alueella ja koskee työntekijän onnettomuutta tai ammattitautia, joka tapahtui työn aikana tai johtuu työn harjoittamisesta ja johon liittyy työnantajan vastuu: työnantajalla oli tai olisi pitänyt olla vakuutus moottoriajoneuvoja koskevan lain (vastuuvakuutus) 4 §:n nojalla, riita koskee minkä tahansa kiinteän omaisuuden jakamista tai myyntiä tai muuta kiinteään omaisuuteen liittyvää asiaa, kun kyseinen kiinteä omaisuus sijaitsee tuomioistuimen tuomiopiirin alueella.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Silloin kun asia koskee hyväntekeväisyysjärjestöä tai mitä tahansa patenttioikeutta tai tavaramerkkiä, joka kuuluu aluetuomioistuimen toimivaltaan lain 29 /1983 7 §:ssä tarkoitetun taulukon mukaan, asia voidaan panna vireille missä tahansa aluetuomioistuimessa.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Silloin kun edellä olevan 2.2.1 kohdan mukaan on olemassa vaihtoehtoinen alueellinen tuomioistuin tai 2.2.2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Silloin kun on kyse kiinteistä koskevasta yksinomaisesta toimivallasta (ks. 2.2.1 kohdan viimeinen luetelma kohta).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Ei.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Menettelyn aloittaa yleensä valtuutettu asianajaja, joka tietää, missä tuomioistuimessa asia pannaan vireille. Muussa tapauksessa, kun oikeudellista edustajaa ei ole, tietoja voi pyytää korkeimman oikeuden kirjaamosta.

Chief Registrar of the Supreme Court of Cyprus (Ανώτατο Δικαστήριο Κύπρου)

Charalambou Mouskou

1404 Nikosia, Kypros

Puhelin: +357 22865741

Faksi: +357 22304500

Sähköposti: chief.reg@sc.judicial.gov.cy

Päivitetty viimeksi: 13/05/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [lv](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Tuomioistuinten toimivalta - Latvia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviiliprosessilaissa taataan jokaiselle luonnolliselle henkilölle ja oikeushenkilölle oikeus puolustaa tuomioistuimessa kansalaisoikeuksiaan, jos niitä on rikottu tai ne on kiistetty, ja lain turvaamia oikeutettuja etujaan. Yleissääntönä on se, että mikä tahansa riita-asia voidaan saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi tavanomaisia oikeudellisia menettelyjä noudattaen. Poikkeustapauksissa, ja vain jos laissa niin säädetään, riita-asia voidaan ratkaista muuta, tuomioistuimen ulkopuolista menettelyä käyttäen. Laissa säädetyissä tapauksissa tuomioistuin käsittelee myös sellaisia luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden vaatimuksia, jotka eivät ole luonteeltaan yksityisoikeudellisia. Silti kaikissa tapauksissa tuomioistuin tai tuomari päättää, missä asia ratkaistaan. Jos tuomioistuin tai tuomari katsoo, ettei riita-asia kuulu tuomioistuimen toimivaltaan, asiasta annettavassa päätöksessä ilmoitetaan riidan ratkaisemisesta vastaava elin.

Latviassa ei ole erityistuomioistujia, jotka käsittelevät tiettyntyyppisiä riita-asioita. Tavanomaisiin toimivaltasääntöihin on kuitenkin joitakin poikkeussääntöjä, joissa määrätään tietyn tason tuomioistuimen toimimisesta ensimmäisenä oikeusasteena.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Asiakysymysten osalta riita-asiat käsitellään asianomaisen tuomiopiirin alioikeudessa (*rajona (pilsētas) tiesa*). Joissakin laissa säädetyissä tapauksissa asia on kuitenkin käsiteltävä aluetuomioistuimessa (*apgabaltiesa*).

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Riita-asioita ei voida tutkia asiakysymysten osalta ylempien oikeusasteen tuomioistuimessa ennen kuin ne on käsitelty alioikeudessa. Ensimmäinen oikeusaste riita-asioissa on alioikeus tai aluetuomioistuin, jonka toimivaltaan asia kuuluu. Riita-asian käsittelyssä asiakysymyksiä tutkii tuomioistuin, jolla on toimivalta käsitellä kanteen lajiin, kohteeseen ja syntypaikkaan nähden samankaltaisia asioita.

Tuomioistuimille kuuluvat asiat käsitellään yleensä alioikeudessa lukuun ottamatta tiettyjä lain nojalla aluetuomioistuimissa käsiteltäviä asioita. Seuraavia asioita käsiteltäessä ensimmäisenä oikeusasteena on aluetuomioistuin:

kiinteistöjen omistusoikeutta koskevat riita-asiat ositusta lukuun ottamatta

patenttioikeuksia, tavaramerkkien suojaa ja maantieteellisiä alkuperämerkintöjä koskevat asiat

luottolaitosten maksukyvyttömyyttä ja selvitystilaan asettamista koskevat asiat.

Asia käsitellään aluetuomioistuimessa myös silloin kun samassa asiassa esitetään useita vaatimuksia, joista osa kuuluu alioikeuden toimivaltaan ja osa aluetuomioistuimen toimivaltaan, tai kun alioikeudelle on jätetty aluetuomioistuimen toimivaltaan kuuluva vastakanne.

Riita-asiat, joihin liittyy valtiosalaisuuksia, käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena Riian aluetuomioistuin (*Rīgas apgabaltiesa*).

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Kanteen kohteesta riippuu, minkä tason tuomioistuin käsittelee asian ensimmäisenä oikeusasteena. Asiat ryhmitellään kanteen lajin ja luonteen perusteella. Samantasoisilla tuomioistuimilla on kuitenkin kullakin oma alueellinen toimivaltansa.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Alueellista toimivaltaa koskevissa yleisissä menettelyissä säädetään, että kanne luonnollista henkilöä vastaan nostetaan henkilön ilmoittaman asuinpaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 26 §). Kanne oikeushenkilöä vastaan nostetaan oikeushenkilön rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimessa. Näin ollen toimivaltainen alioikeus määräytyy kanteen kohteen ja alueellista toimivaltaa koskevien säännösten perusteella.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Siviiliprosessilaissa säädetään myös poikkeuksista riita-asioita koskevaan alueelliseen toimivaltaan. Kantaja voi saattaa asian vireille joko alueellista toimivaltaa koskevien yleisten säännösten mukaisesti eli kääntyä vastaajan ilmoitetun asuinpaikan tai rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimen puoleen, tai nostaa kanteen myös muussa samantasoisessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, joka nimetään lainsäädännössä vaihtoehtoisena tuomioistuimena.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Jos vastaaja ei ole ilmoittanut asuinpaikkaansa, kanne nostetaan vastaajan tosiasiallisen asuinpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Jos vastaajan tosiasiallinen asuinpaikkakaan ei ole tiedossa tai jos vastaajalla ei ole pysyvää asuinpaikkaa Latviassa, kanne nostetaan tuomioistuimessa, jonka alueella on vastaajalle kuuluva kiinteistö tai vastaajan viimeinen tunnettu asuinpaikka.

Joissakin lainsäädännössä määriteltyissä tapauksissa kantajalla on oikeus valita, nostaako hän kanteen tuomioistuimessa, joka määräytyy vastaajan ilmoitetun asuinpaikan tai rekisteröidyn toimipaikan perusteella, vai jossain muussa tuomioistuimessa.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Kantajan mahdollisuudesta valita oikeuspaikka säädetään siviiliprosessilain 28 §:ssä, jossa selitetään yksityiskohtaisesti, minkä tyyppisissä asioissa kantajalla on tämä mahdollisuus, ja luetellaan vaihtoehtoiset tuomioistuimet, joissa asia voidaan saattaa vireille:

Oikeushenkilön tytäryhtiön tai edustuston toimia koskeva kanne voidaan nostaa myös tytäryhtiön tai edustuston rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimessa.

Elatusapusaatavien perintää tai isyyden määrittämistä koskeva kanne voidaan nostaa myös kantajan ilmoittaman asuinpaikan tuomioistuimessa.

Uhrin vammautumiseen, muuhun terveydentilan heikkenemiseen tai kuolemaan johtanutta henkilövahinkoa koskeva kanne (siviililain 2347–2353 §) voidaan nostaa kantajan ilmoittaman asuinpaikan tai vahingon tapahtumispaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön omaisuudelle aiheutunutta vahinkoa koskeva kanne voidaan nostaa myös vahingon tapahtumispaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Omaisuuuden palauttamista tai sen arvon korvaamista koskeva kanne voidaan nostaa myös kantajan ilmoittaman asuinpaikan tuomioistuimessa.

Merioikeudellisia vaateita koskeva kanne voidaan nostaa myös vastaajan aluksen takavarikointipaikan tuomioistuimessa.

Useita eri paikoissa asuvia tai useisiin eri paikkoihin sijoittautuneita vastaajia vastaan voidaan nostaa kanne yhden vastaajan asuinpaikan tai rekisteröidyn toimipaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Avioeroa tai avioliiton mitätöintiä koskeva hakemus voidaan nostaa kantajan ilmoittaman asuinpaikan tuomioistuimessa, jos

kantajan taloudessa asuu alaikäisiä

toinen puoliso kärsii vankeusrangaistusta

toisen puolison asuinpaikka on tuntematon tai ulkomailla.

Työsuhteeseen liittyvä kanne voidaan nostaa kantajan ilmoittaman asuinpaikan tai työpaikan perusteella määräytyvässä tuomioistuimessa.

Jos edellä tarkoitetuissa tapauksissa kantajalla ei ole ilmoitettua asuinpaikkaa, asia voidaan saattaa vireille hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimessa.

Siviiliprosessilaissa on lisäksi yksinomaista toimivaltaa riita-asioissa koskeva säännös, joka syrjäyttää sekä yleisen alueellisen toimivallan että muut alueellisen toimivallan lajit. Toimivalta määräytyy kannetyypin mukaan seuraavassa esitetyissä tapauksissa.

Hakemus, joka koskee kiinteistön tai sen ainesosien omistus- tai hallinto-oikeutta, näiden oikeuksien kirjaamista kiinteistörekisteriin, oikeuksien peruuttamista tai kiinteistön poistamista kiinteistörekisteristä, on nostettava kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa.

Jos vainajan kuolinpesää vastaan nostetaan kanne eikä vahvistettuja tai perinnön vastaanottaneita perillisiä ole tiedossa, toimivalta on vainajan ilmoitetun tai tosiasiallisen asuinpaikan tuomioistuimella. Jos kuitenkin vainajan ilmoitettu tai tosiasiallinen asuinpaikka sijaitisi Latvian ulkopuolella tai jos sitä ei tunneta, toimivalta on sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa kuolinpesään kuuluva kiinteistö tai sen osa sijaitsee.

Yksinomaisesta toimivallasta voidaan säätää myös muissa säädöksissä.

Seuraavia säännöksiä sovelletaan myös erityisten oikeudellisten menettelyjen mukaan käsiteltäviin asioihin:

Hakemus adoption vahvistamiseksi tehdään adoptionhakijan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle. Hakemus adoption peruuttamiseksi tehdään hakijan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle.

Vieraan valtion kansalaisen tai vieraassa valtiossa asuvan henkilön hakemus adoption vahvistamiseksi tehdään adoptoitavan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle. Jos kuitenkin adoptoitava on perheen ulkopuolisessa hoidossa, hakemus tehdään hoitopaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 259 §:n 2 momentti).

Hakemus henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamiseksi psyykkisen sairauden tai muun terveyshaitan perusteella tehdään hänen ilmoitetun asuinpaikkansa tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle; jos henkilö on hoitolaitoksessa, hakemus tehdään kyseisen laitoksen sijaintipaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 264 §).

Hakemus henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamiseksi ja holhottavaksi julistamiseksi epäsideellisen tai tuhmailevan elämäntavan taikka alkoholin tai huumeiden väärinkäytön perusteella tehdään hänen ilmoitetun asuinpaikkansa tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 271 §).

Poissa olevalle tai kadonneelle henkilölle kuuluvan omaisuuden hallintaa koskevat asiat ratkaistaan hänen viimeisen asuinpaikkansa tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 278 §).

Hakemus kadonneen henkilön julistamiseksi kuolleeksi tehdään hänen viimeisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 282 §).

Hakemus oikeudellisten tosiseikkojen vahvistamiseksi tehdään hakijan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 290 §).

Kiinteistöä koskevien oikeuksien päättämistä koskeva hakemus tehdään kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimelle. Minkä tahansa muun oikeuden päättämistä koskeva hakemus tehdään hakijan ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, hänen tosiasiallisen asuinpaikkansa tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 294 §:n 2 momentti).

Hakemus kadonneen, varastetun tai tuhoutuneen asiakirjan mitätöimiseksi tai tällaista asiakirjaa koskevien oikeuksien voimassaolon jatkamiseksi tehdään asiakirjassa mainitun maksupaikan tuomioistuimelle, tai jos maksupaikka on tuntematon, velallisen ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos ilmoitettua

asuinpaikkaa ei ole, velallisen tosiasiallisen asuinpaikan tuomioistuimelle, tai jos velallinen on oikeushenkilö, velallisen rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimelle. Jos velallisen tosiasiallista asuinpaikkaa tai toimipaikkaa ei tunneta, hakemus tehdään asiakirjan myöntämipaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 299 §).

Kiinteistön lunastamista koskeva hakemus tehdään kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 336 §).

Vaateen turvaamistoimea koskeva hakemus ratkaistaan velallisen rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 341 §).

Oikeushenkilön maksukyvyttömyyttä koskevat asiat ratkaistaan velallisen rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimessa. Toimivalta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamiseksi neuvoston asetuksen (EY) N:o [1346/2000](#) 3 artiklan 1 kohdan nojalla on velallisen pääintressien keskuksen perusteella määräytyvällä tuomioistuimella. Sen sijaan jos maksukyvyttömyysmenettely aloitetaan asetuksen 3 artiklan 2 kohdan nojalla, asia ratkaistaan asetuksen 2 artiklan h kohdassa tarkoitetun velallisen toimipaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 363.1 §).

Oikeushenkilön maksukyvyttömyyttä koskevat asiat ratkaistaan velallisen ilmoitetun asuinpaikan tuomioistuimessa, tai jos ilmoitettua asuinpaikkaa ei ole, velallisen tosiasiallisen asuinpaikan tuomioistuimessa. Toimivalta maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamiseksi neuvoston asetuksen (EY) N:o [1346/2000](#) 3 artiklan 1 kohdan nojalla on velallisen pääintressien keskuksen perusteella määräytyvällä tuomioistuimella. Sen sijaan jos maksukyvyttömyysmenettely aloitetaan asetuksen 3 artiklan 2 kohdan nojalla, asia ratkaistaan asetuksen 2 artiklan h kohdassa tarkoitetun velallisen toimipaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 363.22 §).

Luottolaitosten maksukyvyttömyyttä tai selvitystilaan asettamista koskevat asiat ratkaistaan luottolaitoksen rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 364 §).

Työnantaja voi hakea lakon tai lakkoilmoituksen julistamista laittomaksi lakkolaissa säädetyn perustein ja menettelyin. Hakemus lakon tai lakkoilmoituksen julistamiseksi laittomaksi tehdään suunnitellun lakkopaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 390 §).

Työntekijöiden edustajat voivat hakea työsulun tai työsulkuilmoituksen julistamista laittomaksi työriitalaissa säädetyn perustein ja menettelyin. Hakemus työsulun tai työsulkuilmoituksen julistamiseksi laittomaksi tehdään suunnitellun työsulupaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 394.1 §).

Riidattomien velvoitteiden täytäntöönpanoa koskevat asiat (*saistību bezstrīdus piespiedu izpildīšana*)

Hakemus kiinteistön myymiseksi vapaaehtoisella huutokaupalla tuomioistuimen toimesta tehdään kiinteistön sijainnin perusteella määräytyvälle alioikeudelle (siviiliprosessilain 395 §).

Riidatonta rahasuorituksen perintää tai irtaimen omaisuuden palauttamista tai yritysikiinnityksellä turvattujen sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanoa koskeva hakemus tehdään velallisen ilmoitetun asuinpaikan, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, tosiasiallisen asuinpaikan alioikeuden kiinteistörekisteritoimistolle (siviiliprosessilain 403 §:n 1 momentti).

Kiinteistön panttikirjaan perustuvan velvoitteen tai vuokralle otetun tai annetun kiinteistön tyhjentämis- tai palauttamisvelvoitteen riidatonta täytäntöönpanoa koskevat hakemukset tehdään kiinteistön sijaintipaikan alioikeuden kiinteistörekisteritoimistolle. Jos velvoitteen suorittamisen vakuutena on useita kiinteistöjä ja täytäntöönpanohakemukset kuulusivat kiinteistöjen sijainnin vuoksi eri alioikeuksien kiinteistörekisteritoimistojen toimivaltaan, hakija saa valita, mikä niistä ratkaisee asian (siviiliprosessilain 403 §:n 2 momentti).

Alusikiinnitykseen perustuvan velvoitteen riidatonta täytäntöönpanoa koskevat hakemukset tehdään alusikiinnityksen rekisteröintipaikan alioikeuden kiinteistörekisteritoimistolle (siviiliprosessilain 403 §:n 3 momentti).

Velvoitteiden pakkotäytäntöönpano tuomioistuimen määräyksestä (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*)

Hakemus, joka koskee velvoitteen pakkotäytäntöönpanoa tuomioistuimen määräyksestä, tehdään velallisen ilmoitetun asuinpaikan, tai jos asuinpaikkaa ei ole ilmoitettu, tosiasiallisen asuinpaikan tai rekisteröidyn toimipaikan alioikeuden kiinteistörekisteritoimistolle (siviiliprosessilain 406.2 §).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Kyllä, tällainen mahdollisuus on olemassa. Latvian lainsäädännön mukaan osapuolet voivat yhteisestä sopimuksesta valita sen tuomioistuimen, jonka alueelliseen toimivaltaan asia kuuluu. Sopimusta tehdessään osapuolet voivat määrätä, missä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa mahdolliset tulevat sopimusta tai sen ehtojen täyttämistä koskevat oikeusriidat ratkaistaan. Osapuolet eivät kuitenkaan voi muuttaa riidan kohteen perusteella asiaan sovellettavaa toimivaltaa eli sitä, minkä tasoinen tuomioistuin käsittelee asian ensimmäisenä oikeusasteena (siviiliprosessilain 25 §). Osapuolet eivät myöskään voi vaikuttaa yksinomaiseen toimivaltaan (siviiliprosessilain 29 §). Sopimukseen perustuvaan toimivaltaan sovelletaan kahta rajoitusta: Oikeuspaikan valinta on mahdollista ainoastaan sopimusriidoissa.

Oikeuspaikasta on sovittava sopimuksen tekohetkellä, jolloin on nimettävä se tuomioistuin, joka käsittelee mahdolliset oikeusriidat ensimmäisenä oikeusasteena. Koska osapuolet eivät pysty sopimusta tehdessään ennakoimaan mahdollisesta riidasta nostettavan kanteen suuruutta, sopimuksen on mahdollistettava vaihtoehtoinen oikeuspaikan valinta. Siksi siinä on nimettävä sekä alioikeus että aluetuomioistuin, joissa mahdolliset kanteet nostetaan. Oikeuspaikan valinta näiden välillä määräytyy vaateen määrän perusteella.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Latvian lainsäädännön mukaan yleiset tuomioistuimet käsittelevät Latviassa sekä siviili- että rikosasioita. Latviassa ei ole erityistuomioistujia, kuten perhetuomioistujia, eikä erityisiin oikeudellisiin kysymyksiin erikoistuneita tuomareita, kuten monissa muissa maissa.

Kuten edellä todettiin, riita-asiaa ei voida tutkia ylemmän oikeusasteen tuomioistuimessa, ennen kuin se on tutkittu ja ratkaistu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Ensimmäinen oikeusaste riita-asioissa on alioikeus tai aluetuomioistuin, jonka toimivaltaan asia kuuluu. Yleissääntönä on se, että mikä tahansa yksityisoikeudellinen riita-asia voidaan saattaa tuomioistuimen käsiteltäviksi tavanomaisia oikeudellisia menettelyjä noudattaen.

Päivitetty viimeksi: 07/02/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Liettua

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Tuomioistuinten toiminnasta annetun lain (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) 12 §:ssä vahvistetaan yhtenäinen tuomioistuinjärjestelmä, johon kuuluu yleistuomioistujia ja erityistuomioistujia.

Kaikki perheeseen, työsuhteeseen, tekijänoikeuksiin, konkurssiin, uudelleenjärjestelyihin tai muihin yksityishenkilöiden riita-asioihin liittyvät siviilioikeudelliset menettelyt käsitellään ensimmäisen oikeusasteen yleistuomioistuimissa eli alioikeuksissa (*apylinkės teismai*) tai alueellisissa yleistuomioistuimissa (*apygardos teismai*). Näissä tuomioistuimissa pidetään myös erityislainsäädäntöön perustuvat oikeudenkäynnit ja päätetään ulkomaisten tuomioistuinten ja välimiestuomioistuinten antamien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta Liettuassa (siviiliprosessilain (*Civilinio proceso kodeksas*) 22 §). Hallinnollisiin oikeussuhteisiin liittyvät menettelyt käsitellään alueellisissa hallintotuomioistuimissa (*apygardos administracinis teismai*), jotka ovat erityistuomioistujia.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Kantaja voi nostaa kanteen valitsemassaan tuomioistuimessa seuraavilla edellytyksillä:

jos vastaajan asuinpaikka ei ole tiedossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne siellä, missä hänen omaisuutensa sijaitsee tai missä hänen tiedetään viimeksi asuneen;

jos vastaajan asuinpaikka ei ole Liettuassa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne siellä, missä hänen omaisuutensa sijaitsee tai missä hänen tiedetään viimeksi asuneen Liettuassa;

elatusapua tai isyyden vahvistamista koskeva kanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa;

henkilön terveydelle aiheutunutta haittaa tai kuolemaa koskeva vahingonkorvauskanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa tai siellä, missä vahinko on tapahtunut;

omaisuudelle aiheutunutta haittaa koskeva vahingonkorvauskanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa (rekisteröidyssä toimipaikassa) tai siellä, missä vahinko on tapahtunut;

lainvastaista tuomiota, vankeusrangaistusta, pidätystä, rajoitettavaa toimenpidettä tai hallinnollista seuraamusta koskeva vahingonkorvauskanne, mukaan lukien vahingonkorvauskanne tuomarin tai tuomioistuimen laittomasta toiminnasta siviiliasian käsittelyssä, voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa;

sopimuksesta, jossa määritellään suorituspaikka, voidaan nostaa kanne myös sopimuksessa ilmoitetussa suorituspaikassa;

kanne, joka koskee oikeutta toimia holhoojana, edunvalvojana tai omaisuudenhoitajana, voidaan nostaa myös siellä, missä on holhoojan, edunvalvojan tai omaisuudenhoitajan asuinpaikka (rekisteröity toimipaikka);

kuluttajasopimusta koskeva kanne voidaan nostaa myös kuluttajan asuinpaikassa;

oikeushenkilön sivuliikkeen toimintaa koskeva kanne voidaan nostaa myös sivuliikkeen rekisteröidyssä toimipaikassa;

laivojen törmäyksestä johtuva vahingonkorvauskanne sekä meriapua ja meripelastusta koskeva korvauskanne samoin kuin kanteet kaikissa muissa

merenkulkualan oikeussuhteisiin liittyvissä riita-asioissa voidaan nostaa aluksen rekisteröintipaikassa tai -satamassa.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Alioikeudet ja alueelliset tuomioistuimet käsittelevät siviiliasiat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta (siviiliprosessilain 25 §).

Laisissa vahvistun yleissäännön mukaan kaikki siviiliasiat käsitellään alioikeuksissa. Poikkeuksena tästä yleissäännöstä tietyt asiat kuuluvat alueellisten tuomioistuinten toimivaltaan tai Vilnan alueellisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Alueelliset tuomioistuimet käsittelevät siviiliasiat, joissa vaatimuksen arvo on yli 150 000 Liettuan litia, lukuun ottamatta perhe- ja työsuhteriitoja ja aineetonta vahinkoa koskevia korvausvaatimuksia.

Vaatimuksen arvo ei kuitenkaan ole ainoa toimivaltaan vaikuttava tekijä.

Alueelliset tuomioistuimet käsittelevät myös seuraavat siviiliasiat ensimmäisenä oikeusasteena:

muihin kuin taloudellisiin tekijänoikeuksiin liittyvät riita-asiat;

julkisiin tarjouskilpailuihin liittyvät riita-asiat;

konkurssi- tai uudelleenjärjestelyasiat, paitsi luonnollisten henkilöiden konkurssi-asiat;

asiat, joissa toinen osapuoli on vieras valtio;

osakkeiden (osuuksien, osakkuuksien) pakkomyyntiä koskevat vaatimukset;

oikeushenkilön toiminnan tutkintaa koskevat vaatimukset;

potilaan oikeuksien rikkomisesta johtuvia aineellisia ja aineettomia vahinkoja koskevat korvausvaatimukset;

muut siviiliasiat, joita on erityisten lakien nojalla käsiteltävä ensimmäisessä oikeusasteessa alueellisessa tuomioistuimessa.

Vilnan alueellisella tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena seuraavat asiat:

patenttilaissa (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*) tarkoitetut riita-asiat;

tavaramerkkilaisissa (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*) tarkoitetut riita-asiat;

toisten valtioiden kansalaisten jättämät adoptiohakemukset, joiden kohteena on Liettuassa asuva Liettuan kansalainen;

muut siviiliasiat, jotka kuuluvat erityisten lakien nojalla ensimmäisessä oikeusasteessa Vilnan alueellisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuuden pääsääntö

Kanne nostetaan vastaajan asuinpaikan tuomioistuimessa. Oikeushenkilöä vastaan kanne nostetaan siellä, missä oikeushenkilörekisteriin merkitty rekisteröity toimipaikka sijaitsee. Jos vastaaja on valtio tai kunta, oikeuspaikka määräytyy valtiota tai kuntaa edustavan toimielimen päätoimipaikan mukaan.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Kantaja voi valita usean toimivaltaisen tuomioistuimen välillä.

Osapuolet voivat myös sopia, missä tuomioistuimessa kanne nostetaan. Siviiliprosessilain 32 §:ssä tarkennetaan, että osapuolet voivat yhteisellä sopimuksella vaihtaa oikeuspaikkaa, mutta tuomioistuinta, jolla on yksinomainen toimivalta tietyissä asioissa, ei voida vaihtaa osapuolten sopimuksella.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Siviiliprosessilain 30 §:n mukaan kantaja voi valita toimivaltaisen tuomioistuimen seuraavissa tapauksissa:

jos vastaajan asuinpaikka ei ole tiedossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne siellä, missä hänen omaisuutensa sijaitsee tai missä hänen tiedetään viimeksi asuneen;

jos vastaajan asuinpaikka ei ole Liettuassa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne siellä, missä hänen omaisuutensa sijaitsee tai missä hänen tiedetään viimeksi asuneen Liettuassa;

oikeushenkilön sivuliikkeen toimintaa koskeva kanne voidaan nostaa myös sivuliikkeen rekisteröidyssä toimipaikassa;

elatusapua tai isyyden vahvistamista koskeva kanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa;

henkilön terveydelle aiheutunutta haittaa tai kuolemaa koskeva vahingonkorvauskanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa tai siellä, missä vahinko on tapahtunut;

omaisuudelle aiheutunutta haittaa koskeva vahingonkorvauskanne voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa (rekisteröidyssä toimipaikassa) tai siellä, missä vahinko on tapahtunut;

lainvastaista tuomiota, vankeusrangaistusta, pidätystä, rajoitettavaa toimenpidettä tai hallinnollista seuraamusta koskeva vahingonkorvauskanne, mukaan lukien vahingonkorvauskanne tuomarin tai tuomioistuimen laittomasta toiminnasta siviiliasian käsittelyssä, voidaan nostaa kantajan asuinpaikassa;

laivojen törmäyksestä johtuva vahingonkorvauskanne sekä meriapua ja meripelastusta koskeva korvauskanne samoin kuin kanteet kaikissa muissa

merenkulkualan oikeussuhteisiin liittyvissä riita-asioissa voidaan nostaa aluksen rekisteröintipaikassa tai -satamassa;

sopimuksesta, jossa määritellään suorituspaikka, voidaan nostaa kanne myös sopimuksessa ilmoitetussa suorituspaikassa; kanne, joka koskee oikeutta toimia holhoojana, edunvalvojana tai omaisuudenhoidajana, voidaan nostaa myös siellä, missä on holhoojan, edunvalvojan tai omaisuudenhoidajan asuinpaikka (rekisteröity toimipaikka); kuluttajasopimusta koskeva kanne voidaan nostaa myös kuluttajan asuinpaikassa.

Lisäksi useaa eri paikoissa asuvaa tai oleskelevaa vastaajaa vastaan voidaan nostaa kanne siellä, missä yhdellä kantajan valitsemalla vastaajalla on asuinpaikka tai rekisteröity toimipaikka (siviiliprosessilain 33 §:n 1 momentti).

Kantaja voi valita, nostaako hän kanteen sopimuksesta, jossa määritellään suorituspaikka, vastaajan asuinpaikassa tai rekisteröidyssä toimipaikassa vai sopimuksessa ilmoitetussa suorituspaikassa. Kuluttajasopimusta koskeva kanne voidaan nostaa joko vastaajan tai kuluttajan asuinpaikassa tai rekisteröidyssä toimipaikassa.

Kantaja voi valita, nostaako hän elatusapua koskevan kanteen vastaajan vai kantajan asuinpaikassa tai rekisteröidyssä toimipaikassa.

Rikosasiassa on mahdollista nostaa siviilikanne ja vaatia korvauksia siviiliprosessilain toimivaltasääntöjen mukaisesti, jos vaatimusta ei ole esitetty tai käsitelty osana rikosoikeudenkäyntiä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Siviiliprosessilain 31 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavista kantajaa sitovista poikkeuksista alueellista toimivaltaa koskevaan yleissääntöön: kanteet, jotka koskevat esineoikeutta kiinteään omaisuuteen ja kiinteän omaisuuden käyttöön, lukuun ottamatta aviovarallisuuden ositusta koskevia hakemuksia avioeron yhteydessä sekä kiinteän omaisuuden takavarikoinnin perumista, kuuluvat sen paikan tuomioistuimen toimivaltaan, jossa kiinteä omaisuus tai sen pääosa sijaitsee;

kanne, jonka jäämistön velkoja nostaa ennen kuin perilliset ovat hyväksyneet perinnön, kuuluu sen paikan tuomioistuimen toimivaltaan, jossa jäämistö tai sen pääosa sijaitsee.

Lisäksi Liettuan siviiliprosessilain 33 §:n 2–4 momentissa säädetään, että

vastakanne on alueellisesta toimivallasta riippumatta nostettava samassa tuomioistuimessa kuin alkuperäinen kanne. Jos vaatimuksen arvo on kasvanut tai sen aihe on muuttunut tai jos vastakanne kuuluu aiheensa johdosta toisen tuomioistuimen toimivaltaan, alkuperäisen kanteen käsitellyt tuomioistuin ratkaisee kaikki kanteeseen (vastakanteeseen) liittyvät seikat ja pääasian kokonaisuudessaan.

Jos yksikin kantajan vaatimuksista kuuluu yksinomaista toimivaltaa koskevien sääntöjen soveltamisalaan, koko kanne käsitellään kyseisten sääntöjen mukaisesti.

Jos yksikin kantajan vaatimuksista kuuluu alueellisen tuomioistuimen toimivaltaan, alueellinen tuomioistuin käsittelee kanteen.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Osapuolet voivat vaihtaa alueellisesti toimivaltaista tuomioistuinta yhteisellä kirjallisella sopimuksella. Osapuolet eivät kuitenkaan voi vaihtaa tällaisella sopimuksella tuomioistuinta, jolla on yksinomainen toimivalta kyseisessä asiassa (siviiliprosessilain 32 §).

Vastaaja voi poikkeustapauksissa vaikuttaa toimivaltaisen tuomioistuimen valintaan.

Tuomioistuin voi siirtää asian toiseen tuomioistuimeen, jos vastaaja, jonka asuinpaikka ei aiemmin ollut tiedossa, pyytää siirtoa asuinpaikkansa tuomioistuimeen (siviiliprosessilain 34 §:n 2 momentin 2 kohta).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Erityiset hallintotuomioistuimet eivät käsittele siviili-, kauppa- tai perheoikeudellisia asioita Liettuassa. Ne käsittelevät vain hallinnollisiin oikeussuhteisiin liittyviä asioita.

Päivitetty viimeksi: 24/08/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Luxemburg

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Luxemburgin suurherttuakunnassa toimivaltainen tuomioistuin siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa on alueellinen tuomioistuin. Suurherttuakunnassa on kaksi tuomiopiiriä, joiden piirituomioistuimet (*tribunal d'arrondissement*) kokoontuvat Luxemburgin kaupungissa ja Diekirchissä.

Piirituomioistuin on toimivaltainen kaikissa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, joissa toimivaltaa ei ole laissa säädetty jollekin toiselle tuomioistuimelle. Huomattakoon, että eräiden toisten maiden tilanteesta poiketen Luxemburgissa ei ole erityistuomioistuinta sellaisille kauppaoikeudellisille asioille, jotka on osoitettu piirituomioistuimen erityisjaostojen käsiteltäviksi. Kauppaoikeudellisiin asioihin sovelletaan kuitenkin yksinkertaistettua menettelyä.

Erityistuomioistuimilla on toimivalta lähinnä seuraavissa asioissa:

Vähäiset asiat – Jos riita-asiassa on kysymys enintään 10 000 euron vaateesta, toimivalta on rauhantuomarilla (*juge de paix*). Luxemburgin suurherttuakunnassa on kolme rauhantuomioistuinta (*justice de paix*): Luxemburgin kaupungissa, Esch-sur-Alzettessa ja Diekirchissä; kukin niistä on toimivaltainen tietyllä alueella.

Työoikeudelliset asiat – Jos riidan aiheena on työ sopimuksen täytäntöönpano, toimivalta on työtuomioistuimella. Suurherttuakunnassa on kolme työtuomioistuinta (*tribunal de travail*): Luxemburgin kaupungissa, Esch-sur-Alzettessa ja Diekirchissä; kukin niistä on toimivaltainen tietyllä alueella.

Käytännössä työtuomioistuin sijaitsee rauhantuomioistuimen tiloissa.

Vuokrasopimuksia koskevat asiat – Laissa on säädetty rauhantuomareille toimivalta käsitellä vuokrasopimusten täytäntöönpanoa koskevia riitoja riidan arvosta riippumatta. Huomattakoon, että jos riita koskee vuokran määrää, laissa säädetään, että ennen asian vireillepanoa toimivaltaisessa rauhantuomioistuimessa on pyydettävä jokaisessa kunnassa toimivan vuokralautakunnan lausunto.

Naapuruusasiat – Suurin osa naapuruusasioista, jotka liittyvät esimerkiksi nautintaoikeuksiin tai naapuruudesta johtuviin rasitteisiin, kuuluu rauhantuomarien toimivaltaan. Jos riita kuitenkin pahenee ja esitetään vahingonkorvausvaatimuksia, vaateen suuruus on ratkaiseva. Jos se on yli 10 000 euroa, toimivalta kuuluu piirituomioistuimelle.

Sosiaaliturva-asiat – Laissa säädetään, että sosiaaliturva-asioita käsittelevällä välitystuomioistuimella (*Conseil arbitral de la sécurité sociale*) on toimivalta päättää sosiaaliturva-asioita koskevista riidoista. Välitystuomioistuimen toimipaikka on Luxemburgin kaupungissa, ja sen toimivalta ulottuu koko suurherttuakunnan alueelle.

Ylivelkaantuminen – Toimivalta ylivelkaantumista koskevissa kysymyksissä kuuluu lain mukaan rauhantuomareille.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun otettava yhteyttä?

2.1 Onko alemmassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Rauhantuomarit ovat toimivaltaisia ratkaisemaan siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat, joissa vaateen suuruus on enintään 10 000 euroa (korjoja ja kuluja ei oteta huomioon). Tuon summan ylittävissä asioissa piirituomioistuin on toimivaltainen.

Piirituomioistuin on aina toimivaltainen asioissa, jotka eivät edellytä rahallista arviointia, kuten perheasioissa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Toimivaltainen tuomioistuin on yleensä vastaajan kotipaikan tuomioistuin. Tämä sääntö selittyy halusta suojella vastaajaa, jonka oletetaan olevan helpompi puolustautua asuinpaikkansa lähimmässä rauhantuomioistuimessa.

Jos vastaaja on luonnollinen henkilö, tuomioistuin on hänen asuin- tai oleskelupaikkansa tuomioistuin.

Jos vastaaja on oikeushenkilö (yhdistys tai yritys), tuomioistuin voi olla paitsi kyseisen oikeushenkilön rekisteröidyn toimipaikan tuomioistuin, myös sellaisen paikkakunnan tuomioistuin, jossa sillä on sivutoimipiste tai tytäryhtiö, edellyttäen että oikeushenkilöllä on kyseisellä paikkakunnalla edustaja, jolla on toimivalta edustaa sitä kolmansiin nähden ja että kyseinen riita-asia liittyy tuon sivutoimipisteen tai tytäryhtiön toimintaan.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Sopimusasiat – Kantaja voi viedä asian vastaajan asuinpaikan tuomioistuimeen tai sopimuksen luonteen mukaisesti joko tavaran toimituspaikan tai palvelun suorituspaikan tuomioistuimeen.

Sopimukseen perustumattomat vahingonkorvaukset ja rikosasian yhteydessä esitettävät siviilioikeudelliset vaatimukset – Kanne voidaan nostaa vastaajan asuinpaikan tuomioistuimessa tai sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa vahinko tai vahingon aiheuttanut teko on sattunut.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Seuraavissa tapauksissa:

1. hakemukset, jotka koskevat erilaisia avioliiton solmimiseen liittyviä asioita, kuten alaikäisten avioliittolupaa, avioliiton mitättömäksi julistamista, vihkimisen lykkäyksen kumoamista tai jatkamista tai avioesteestä ilmoittamista;
2. hakemukset, jotka liittyvät avioehtosopimukseen ja aviovarallisuussuhteisiin, ja hakemukset, jotka liittyvät omaisuuserien erottamiseen;
3. hakemukset, jotka koskevat puolisoiden keskinäisiä oikeuksia ja velvollisuuksia sekä osallistumista perheen yhteiseen talouteen (koskee sekä aviopuolisoita että rekisteröidyn parisuhteen osapuolia);
4. rekisteröidyn parisuhteen purkaminen;
5. hakemukset, jotka koskevat elatusapua;
6. hakemukset, jotka liittyvät tapaamis- ja luonapito-oikeuteen sekä lasten huoltoon ja kasvatukseen osallistumiseen;
7. huoltajuuteen liittyvät hakemukset, lukuun ottamatta hakemuksia, jotka liittyvät huoltajuuden peruuttamiseen;
8. päätökset, jotka koskevat lakimääräistä oikeutta alaikäiselle kuuluvan omaisuuden hoitoon, ja päätökset, jotka liittyvät alaikäisten edunvalvontaan;
9. hakemukset, jotka koskevat sellaisten henkilöiden kotiinpaluun kieltämistä, jotka on hädätty asunnostaan perheväkivallasta 8 päivänä syyskuuta 2003 annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna, 1 §:n 1 momentin nojalla, ja niiden kieltojen voimassaolon jatkamista, joita tämä häätö merkitsee kyseisen lain 1 §:n 2 momentin nojalla, sekä valitukset näistä päätöksistä.

Ellei asiasta ole annettu muita erityismääräyksiä, alueellisesti toimivaltainen piirituomioistuin on

1. sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa perheen asuinpaikka sijaitsee;
2. mikäli vanhemmat asuvat erillään, sen vanhemman asuinpaikan tuomioistuin, jonka luona alaikäiset lapset tavallisesti asuvat, jos vanhemmilla on yhteishuoltajuus, tai yksinhuoltajana toimivan vanhemman asuinpaikan tuomioistuin;
3. muissa tapauksissa sen osapuolen asuinpaikan tuomioistuin, joka ei tehnyt menettelyssä aloitetta.

Jos hakemus on tehty yhdessä, toimivaltainen tuomioistuin on osapuolten valinnan mukaan sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa on jommankumman osapuolen asuinpaikka.

Jos riita koskee vain puolisoiden välistä elatusapua, osallistumista lapsen huoltoon ja kasvatukseen, osallistumista perheen yhteiseen talouteen tai kiireellisiä ja väliaikaisia toimenpiteitä rekisteröidyn parisuhteen purkautumisen yhteydessä, toimivaltainen tuomioistuin voi kuitenkin olla sen paikkakunnan tuomioistuin, jossa asuu velkojana oleva osapuoli (puoliso tai entinen kumppani) tai se vanhempi, joka vastaa pääasiassa lasten, myös täysi-ikäisten, huollosta.

Alueellinen toimivalta määräytyy sen asuinpaikan mukaan, joka oli voimassa silloin kun hakemus jätettiin tai avioero pantiin vireille.

Jos on esitetty jäsenvaltioiden keskinäistä oikeusapua koskeva hakemus lasten huoltajuuden ja tapaamisoikeuden alalla, toimivaltainen on se tuomioistuin, jonka alueella lapsi asuu tai lapsen oletetaan asuvan.

Avio- tai asumuseroa ja sen seurauksia koskevissa asioissa toimivaltainen on se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä on puolisoiden yhteinen asuinpaikka, vastaajana toimivan puolison asuinpaikka tai yhteisellä päätöksellä haettavan avioeron tapauksessa jommankumman puolison asuinpaikka.

Perintöoikeudellisissa asioissa toimivalta on vainajan viimeisen asuinpaikan tuomioistuimella.

Vuokrasopimusten yhteydessä toimivalta on rakennuksen sijaintipaikan tuomioistuimella.

Työoikeudellisissa asioissa toimivalta on työskentelypaikkakunnan tuomioistuimella. Eräissä tapauksissa, joissa työnantaja on käynnistänyt oikeusmenettelyn toisessa jäsenvaltiossa asuvaa palkansaajaa vastaan, toimivalta on palkansaajan asuinpaikan tuomioistuimella.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Luxemburgin laissa hyväksytään oikeuspaikkalausekkeen pätevyys; kyseisellä lausekkeella osapuolet sopivat, että heidän mahdollinen riitansa käsitellään tietyssä tuomioistuimessa.

Oikeuspaikkalausekkeilla on erityistä merkitystä, jos riidassa on mukana useita valtioista olevia osapuolia. Lausekkeilla voidaan määrittää etukäteen, missä oikeusistuimessa mahdollinen riita ratkaistaan. Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken kyseisten lausekkeiden pätevyys ehdoista on säädetty 12 päivänä joulukuuta 2012 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1215/2012.

Osapuolet voivat sopia myös siitä, missä toimivaltaisessa tuomioistuimessa käsitellään niiden puhtaasti sisäiset riidat. Tällaisessa tapauksessa osapuolet voivat pyytää rauhantuomaria ratkaisemaan riidan, joka ei yleensä kuuluisi hänen toimivaltaansa riidan arvon tai alueellista toimivaltaa koskevien sääntöjen takia. Osapuolten välinen sopimus voi olla nimenomainen tai perustua siihen, että vastaaja saapuu oikeuden eteen ja alkaa ajaa asiaansa esittämättä etukäteen ja ennen vastineen antamista vastalauseetta, joka koskee riita-asiaa käsittelevän tuomarin toimivaltaa. Osapuolet eivät kuitenkaan voi menetellä samalla tavalla piirituomioistuimessa, koska tällöin vaateen arvoon perustuvat toimivaltasäännöt kuuluvat oikeusjärjestyksen perusteisiin.

Oikeuspaikkalauseke on pätevä vain, jos molemmat osapuolet ovat sen tosiasiallisesti hyväksyneet. Yhteisymmärrys on osoitettava yleisten oikeussääntöjen mukaisesti.

Osapuolten mahdollisuutta valita tuomioistuin on toisinaan rajoitettu lailla. Niinpä laissa kuluttajan oikeusturvasta todetaan mitättömiksi lausekkeet, joilla pyritään kieltämään kuluttajan oikeus kannella tarvittaessa yleisiin tuomioistuihin.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Luxemburgin laissa säädetyt erityistuomioistuimet (työtuomioistuin, vuokrasopimuksia käsittelevä rauhantuomioistuin, hallintotuomioistuin ja sosiaaliturva-asiota käsittelevä välitystuomioistuin) käsittelevät kaikki niille osoitetut riita-asiat vaateen arvosta riippumatta.

Siten esimerkiksi rauhantuomarin, joka on yleisten oikeussääntöjen mukaan toimivaltainen vain, jos kysymys on enintään 10 000 euron vaateesta, ei tarvitse ottaa huomioon tätä rajaa, kun hän käsittelee vuokrasopimusta koskevaa riitaa.

Alueellinen toimivalta:

Alueellisen toimivallan yleissääntö

Toimivalta on yleensä vastaajan asuinpaikan tuomioistuimella, mutta on olemassa erityistuomioistujia koskevia poikkeuksia.

Niinpä esimerkiksi työtuomioistujista toimivaltainen on yleensä sen paikkakunnan tuomioistuin, jolla työpaikka sijaitsee, eikä jommankumman osapuolen asuinpaikan työtuomioistuin. Samoin vuokrasopimusta koskeva riita on vietävä sen paikkakunnan tuomioistuimeen, jolla sopimuksen kohteena oleva tila sijaitsee.

Asia ei koske hallintotuomioistuinta eikä sosiaaliturva-asiota käsittelevää välitystuomioistuinta, sillä niillä on toimivalta koko Luxemburgin suurherttuakunnan alueella.

Poikkeukset yleissäännöstä

Erityistuomioistuimille on myönnetty erityinen toimivalta, eivätkä osapuolet yleensä voi valita muuta tuomioistuinta kuin sen, joka on lailla osoitettu.

Alakohtaisen toimivallan katsotaan yleensä kuuluvan oikeusjärjestyksen perusteisiin (esimerkiksi työoikeuden alalla), mikä merkitsee, että tuomarin on otettava esiin kysymys toimivallan puuttumisesta silloinkin, kun osapuolet eivät kiinnitä asiaan huomiota. Kuten edellä on selitetty, tästä periaatteesta poiketaan rauhantuomarin edessä tapauksissa, joissa riidan arvo ylittää tuomioistuimen toimivallan ja osapuolten välillä on nimenomainen tai hiljainen sopimus. Tässä tapauksessa rauhantuomari ei voi kieltäytyä käyttämästä toimivaltaansa.

Linkkejä

<http://www.legilux.lu/>

<https://justice.public.lu/fr.html>

Asiakirjoja

Tuomioistuinlaitos (FR) (147 Kb) [fr](#)

Päivitetty viimeksi: 21/05/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [hu](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Tuomioistuinten toimivalta - Unkari

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Tuomioistuinten organisaatiosta ja hallinnosta annetun lain mukaisesti Unkarissa on vain yhdenlaisia erityistuomioistujia, hallinto- ja työtuomioistujia, jotka käsittelevät työ- ja hallinto-oikeudellisia riita-asiota. Muut kuin työ- ja hallinto-oikeudelliset asiat kuuluvat yleisten tuomioistuinten toimivaltaan.

Erityistuomioistuimen tuomiosta ei voi valittaa erityistuomioistuimeen vaan yleiseen tuomioistuimeen. Valituksen käsittelee hallinto- ja työtuomioistuimen sijaintipaikassa toimivaltainen aluetuomioistuin (*törvényszék*).

Hallinto- ja työtuomioistuimet vastaavat hallinnollisten päätösten oikeudellisesta valvonnasta sekä työsuhteisiin ja niihin verrattaviin oikeussuhteisiin liittyvistä riita-asioista. Hallinnollisia päätöksiä ovat hallintomenettelyjä koskevista yleisistä säännöistä annetussa laissa tarkoitetun hallintoviranomaisen tai sen johtajan hallintoasioissa tekemät päätökset, hallinnolliseen sopimukseen perustuvien velvoitteiden rikkomisen johdosta annetut täytäntöönpanomääräykset, paikallisviranomaisten lakisääteiset päätökset sekä muiden elinten, organisaatioiden tai henkilöiden päätökset, joiden oikeudelliseen valvontaan on lain mukaan sovellettava hallinto-oikeudellisia riita-asiota koskevia yleisiä sääntöjä.

Työsuhteisiin ja niihin verrattaviin oikeussuhteisiin liittyvät riita-asiat koskevat muun muassa työläinsäädäntöön perustuvien oikeuksien täytäntöönpanoa sekä kysymyksiä, jotka liittyvät virkasuhteeseen, valtion tai julkisen sektorin palveluksessa työskentelyyn tai osuuskunnan jäsenyydestä aiheutuvaan palvelu- ja työvelvollisuuteen. Työriita-asiat voivat myös koskea työntekijän ja työnantajan väliseen työsuhteeseen välittömästi perustuvia oikeuksia. Hallinto- ja työtuomioistuinten toimivaltaan kuuluu myös seuraavien päätösten oikeudellinen valvonta: työsuojeluvalvontaa koskevat hallinnolliset päätökset, alakohtaisen neuvottelukomitean perustamista, komitean toimintaan osallistumista ja sen valtuuksia koskevat päätökset, valtion työvoimaviranomaisen työllistämisen edistämisestä ja työttömyysturvasta annetun lain perusteella tekemät hallinnolliset päätökset sekä sosiaaliturvaa koskevat päätökset. Näissä tapauksissa hallinto- ja työtuomioistuimet noudattavat hallinto-oikeudellisia riita-asiota koskevia yleisiä sääntöjä.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistujia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Tuomioistuinten organisaatiosta ja hallinnosta annetun lain mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistujia ovat piirioikeudet (*járásbíróság*) ja aluetuomioistuimet (*törvényszék*). Piirioikeudet käsittelevät ensimmäisenä oikeusasteena kaikki asiat, joita ei laissa ole erikseen määrätty aluetuomioistuimille. Aluetuomioistuimet käsittelevät seuraavia asioita:

- varallisuusoikeudelliset kanteet, joissa vaateen määrä on yli 30 miljoonaa Unkarin forinttia, paitsi jos kanne pannaan vireille samaan aikaan avioerokanteen kanssa tai avioero-oikeudenkäynnin aikana;
- kanteet, joissa haetaan korvausta vahingoista, jotka hallinnollisen toimivaltansa puitteissa toimineet henkilöt ovat aiheuttaneet virallisten menettelyjen yhteydessä;
- tekijänoikeuksia ja niihin liittyviä oikeuksia koskevat kanteet, kollektiivisesti hallinnoitavien oikeuksien täytäntöönpanoa ja palkkioiden maksua koskevat kanteet mukaan luettuina, sekä teollisoikeuksia ja Unkarin siviililain 86 §:n 3–4 momentissa määritellyjä oikeuksia koskevat kanteet;
- tavaroiden kuljettamisesta ja jälleenlähettämisestä tehtyihin kansainvälisiin sopimuksiin liittyvät kanteet;
- eräät yhtiöoikeudelliset riita-asiat;
- eräät aluetuomioistuimissa nostetut kanteet, jotka liittyvät organisaatioihin, joita ei katsota yrityksiksi;

g) riita-asiat, jotka koskevat yksilön oikeuksien loukkauksien takia nostettujen siviilioikeudellisten kanteiden täytäntöönpanoa, mukaan lukien yksilön oikeuksien loukkauksien takia nostetut vahingonkorvauskanteet, jos ne on pantu vireille samanaikaisesti edellä mainittujen riita-asioiden kanssa tai niiden käsittelyn aikana;

h) arvopapereihin perustuviin oikeussuhteisiin liittyvät kanteet;

j) kanteet, jotka liittyvät lehdistä tehtäviin oikaisuihin.

Aluetuomioistuimet voivat ensimmäisen oikeusasteen lisäksi toimia toisena oikeusasteena, jolloin ne ratkaisevat piirioikeuksien ja hallinto- ja työtuomioistuinten päätöksiä koskevia muutoksenhakuja.

Alueelliset muutoksenhakutuomioistuimet (*ítéltábla*) käsittelevät laissa säädettyissä asioissa muutoksenhaut, jotka koskevat piirioikeuksien ja aluetuomioistuinten päätöksiä. Lisäksi ne käsittelevät muita toimivaltaansa kuuluvia riita-asioita. Unkarin korkein oikeus (*Kúria*) ratkaisee laissa säädettyissä asioissa aluetuomioistuinten tai alueellisten muutoksenhakutuomioistuinten päätöksiä koskevat muutoksenhaut. Lisäksi se käsittelee oikeudellista uudelleentarkastelua (*felülvizsgálat*) koskevat hakemukset, ratkaisee paikallisviranomaisten antamien määräysten ja muun lainsäädännön väliset ristiriidat ja tarvittaessa kumoaa kyseiset määräykset, toteaa paikallisviranomaisten lakisäästeiden velvollisuuksien mahdollisen laiminlyönnin sekä tekee päätöksiä kaikissa muissa toimivaltaansa kuuluvissa asioissa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Vastaajan asuinpaikan tuomioistuin on toimivaltainen kaikissa asioissa, jotka eivät kuulu jonkin toisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan (yleinen toimivalta). Jos vastaajalla ei ole asuinpaikkaa Unkarissa, toimivaltaisuus määräytyy vastaajan oleskelupaikan mukaan. Jos vastaajan oleskelupaikka on tuntematon tai sijaitsee ulkomailla, määräytyy toimivaltaisuus sen mukaan, missä vastaajalla oli viimeksi asuinpaikka Unkarissa. Jos kyseistä paikkaa ei saada selville tai jos vastaajalla ei ole koskaan ollut asuinpaikkaa Unkarissa, määräytyy toimivaltaisuus kantajan asuinpaikan tai sen puuttuessa kantajan oleskelupaikan, tai jos kantaja ei ole luonnollinen henkilö, oikeushenkilön kotipaikan mukaan. Jos vastaajan työskentelypaikka ei ole sama kuin hänen asuinpaikkansa, tuomioistuin siirtää asian vastaajan viimeistään ensimmäisessä käsittelyssä esittämästä pyynnöstä vastaajan työskentelypaikassa toimivaltaiselle tuomioistuimelle käsittelyä ja päätöksen antamista varten.

Kun on kyse kanteesta oikeushenkilöä vastaan, yleinen toimivaltaisuus määräytyy oikeushenkilön tai sen edustajana toimivan hallintoelimen kotipaikan mukaan. Jos asiasta on epäilystä, on kotipaikaksi katsottava oikeushenkilön hallintopaikka. Jos oikeushenkilön kotipaikka on Budapestissa, mutta sen toimialue ulottuu Pestin läänin alueelle, asian käsittelee Pestin läänissä toimivaltainen tuomioistuin. Jos oikeushenkilöllä ei ole kotipaikkaa Unkarissa ja kanteen on nostanut unkarilainen oikeushenkilö, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy kantajan kotipaikan mukaan. Myös jos kantaja on unkarilainen luonnollinen henkilö, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy kantajan asuinpaikan tai sen puuttuessa kantajan oleskelupaikan mukaan.

Kun on kyse sellaisia yrityksiä vastaan nostetuista kanteista, jotka eivät ole oikeushenkilöitä, on toimivaltainen tuomioistuin määriteltävä oikeushenkilöitä koskevien sääntöjen mukaan.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Kaikissa asioissa, joissa ei ole erikseen määritetty jonkin toisen tuomioistuimen yksinomaista toimivaltaa, voi kantaja halutessaan ja tiettyjen ehtojen täytyessä valita vastaajan mukaan määräytyvän yleisesti toimivaltaisen tuomioistuimen sijasta minkä tahansa siviiliprosessilaissa mainitun tuomioistuimen, edellyttäen, että tietyt siviiliprosessilaissa säädetty edellytykset täyttyvät.

Näin esimerkiksi omaisuuslainsäädäntöön liittyvissä riita-asioissa on toimivaltainen myös se tuomioistuin, jonka alueella vastaaja näyttää oleskelevan pysyvämmän (esim. työn tai opiskelun takia). Unkarin puolustus- ja asevoimien siviilivirkamiesten osalta tuomioistuimen toimivaltaisuus määräytyy heidän pysyvän palveluspaikkansa mukaan. Tätä toimivaltaperustetta ei voida soveltaa vajaavaltaisiin vastaajiin.

Jos vastaajalla ei ole Unkarissa asuin- tai oleskelupaikkaa, häntä vastaan voidaan nostaa omaisuuslainsäädännön mukainen kanne myös siinä tuomioistuimessa, jonka alueella riita-asian kohde sijaitsee tai vastaajalla on takavarikoitavissa olevaa omaisuutta. Jos omaisuus koostuu saatavista, kanne voidaan nostaa vastaajan velallisen asuinpaikassa. Jos saatavan vakuutena on jokin esine, kanne voidaan nostaa myös siinä tuomioistuimessa, jonka alueella kyseinen esine sijaitsee.

Kanne elatusmaksujen, avustusten ja muiden samantyyppisten määräaikaisten maksujen perimiseksi voidaan nostaa myös kantajan asuinpaikan mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Lapsen huoltajuuskysymyksiin liittyvä kanne voidaan nostaa myös lapsen asuinpaikan mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Kanteet, jotka koskevat kiinteää omaisuutta tai kiinteään omaisuuteen liittyviä oikeuksia tai oikeudellisia suhteita, voidaan nostaa myös kiinteän omaisuuden sijainnin perusteella toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Kanteet, jotka koskevat liikeyrityksen liiketoimiin liittyviä vaateita, voidaan nostaa myös liiketoimen teko- tai täytäntöönpanopaikan mukaisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Vahingonkorvauskanne voidaan nostaa myös sen paikan tuomioistuimessa, jonka alueella vahinko on tapahtunut.

Vekseliä koskeva kanne voidaan nostaa myös vekselin maksupaikan toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Toissijaista velallista vastaan voidaan nostaa kanne yhtä aikaa päävelallista koskevan kanteen kanssa siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen käsittelemään kaikki päävelallista vastaan nostetut kanteet. Jos joku esittää vaatimuksen, joka koskee kokonaan tai osittain kahden asianosaisen välillä käynnissä olevan riita-asian kohdetta, kyseistä asiaa käsittelevä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään myös kaikki sellaiset kanteet, jotka kyseinen kolmas henkilö saattaa myöhemmin nostaa mainittuja asianosaisia vastaan vaatimuksensa täytäntöönpanemiseksi.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Silloin jos lainsäädännössä säädetään tietyn tuomioistuimen yksinomaisesta toimivallasta. Tämä koskee esimerkiksi seuraavia tapauksia.

Kun on kyse Unkarin alueelle saapumista ja siellä oleskelua koskevissa asioissa annettujen hallinnollisten päätösten oikeudellisesta valvonnasta, toimivalta määräytyy ensimmäisen asteen hallinnollisen päätöksen tehneen hallintoelimen toimipaikan mukaan. Jos toimivaltaa ei ole mahdollista määritellä ensimmäisen päätöksen tehneen hallintoelimen toimipaikan mukaan, yksinomainen toimivalta asiassa on Budapestin hallinto- ja työtuomioistuimella (*Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság*).

Jos ensimmäisen asteen päätöksen tehneen hallintoelimen toimivalta kattaa koko Unkarin alueen, lukuun ottamatta tiettyjä poikkeuksia, yksinomainen toimivalta asiassa on Budapestin hallinto- ja työtuomioistuimella.

Jos asia koskee täytäntöönpanon päättämistä tai rajoittamista, yksinomainen toimivalta on tuomioistuimella, joka antoi täytäntöönpanomääräyksen. Jos täytäntöönpanomääräyksen on antanut aluetuomioistuin, hallinto- ja työtuomioistuin tai notaari, yksinomainen toimivalta on velallisen asuinpaikassa toimivaltaisella piirioikeudella.

Kun on kyse omaisuuden vapauttamisesta ulosmittauksesta, yksinomainen toimivalta on sillä piirioikeudella, jonka alueella ulosmittaus on tapahtunut.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Omaisuuksia koskeissa riita-asioissa asianosaiset voivat pyytää tiettyä tuomioistuinta ratkaisemaan välillään jo virinneen riita-asian tai tietyistä oikeussuhteista mahdollisesti tulevaisuudessa syntyvän riita-asian, ellei laissa toisin säädetä. Asianosaiset voivat tehdä tuomioistuimen valinnan kirjallisesti; suullisesti, kirjallisesti vahvistettuna; muodossa, joka vastaa osapuolille yhteisiä liiketoimintatapoja; tai kansainvälisen liiketoiminnan osalta sellaisessa muodossa, joka vastaa tämän tyyppisten sopimusten sopimuspuolten liiketoiminta-alueella yleisesti tunnettuja ja käytettyjä liiketoimintatapoja, jotka ovat tai joiden pitäisi olla osapuolille tuttuja. Tuomioistuinta ei voi valita silloin, jos laissa säädetään tietyn tuomioistuimen yksinomaisesta toimivallasta. Ellei laissa toisin säädetä tai elleivät osapuolet ole toisin sopineet, valittu tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta. Valinta sitoo myös oikeudellisia seuraajia. Jos toimivalta määritellään yleisissä sopimusehdoissa, valittu tuomioistuin voi siirtää asian vastaajan nimeämälle tuomioistuimelle, joka on toimivaltainen yleisen lainsäädännön perusteella, käsittelyä ja tuomion antamista varten, jos vastaaja pyytää siirtoa viimeistään asian ensimmäisessä käsittelyssä. Omaisuuksia koskeissa riita-asioissa, jotka kuuluvat aluetuomioistuimen toimivaltaan, osapuolet eivät voi valita välillään jo virinneen riita-asian tai tietyistä oikeussuhteista mahdollisesti tulevaisuudessa syntyvän riita-asian ratkaisijaksi Budapestin aluetuomioistuinta tai Budapestin seudun aluetuomioistuinta. Vastaavasti piirioikeuksien toimivaltaan kuuluvissa asioissa osapuolet eivät voi valita Pestin alemman oikeusasteen tuomioistuinta (*Pesti Központi Kerületi Bíróság*).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Unkarissa ainoat erityistuomioistuimet ovat hallinto- ja työtuomioistuimet. Esimerkiksi työriita-asia yksinomainen toimivalta on työnantajan kotipaikan hallinto- ja tuomioistuimella tai sen toimipaikan mukaan määräytyvällä hallinto- ja työtuomioistuimella, jossa työntekijä työsuhteen mukaan työskentelee tai on työskennellyt.

Jos hallinto-oikeudellinen riita-asia ei kuulu jonkin toisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan eikä laissa toisin säädetä, toimivalta määräytyy ensimmäisen asteen hallinnollisen päätöksen tehneen hallintoelimen toimipaikan mukaan. Jos ensimmäisen asteen hallinnollisen päätöksen tehneen hallintoelimen toimivalta kattaa useita läänejä (lääneihin luetaan tässä myös Budapest), toimivaltainen tuomioistuin määräytyy eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta kantajan Unkarissa olevan asuinpaikan mukaan. Jos kantajalla ei ole Unkarissa asuinpaikkaa, tuomioistuin määräytyy kantajan oleskelupaikan mukaan. Kun on kyse oikeushenkilöistä ja sellaisista organisaatioista, jotka eivät ole oikeushenkilöitä, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy niiden Unkarissa olevan kotipaikan mukaan. Jos hallinnollinen päätös, jonka oikeudellista valvontaa on pyydetty, koskee kiinteään omaisuuteen liittyvää oikeutta tai velvollisuutta tai oikeudellista suhdetta, tuomioistuimen toimivalta määräytyy kiinteän omaisuuden sijaintipaikan mukaan. Jos hallinnollinen päätös, jonka oikeudellista valvontaa on pyydetty, liittyy ilmoitukseen tai lupaan tai koskee tällaiseen ilmoitukseen tai lupaan liittyvää toimintaa, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy sen mukaan, missä toiminta tapahtuu tai on tarkoitus toteuttaa. Jos ensimmäisen asteen päätöksen tehneen hallintoelimen toimivalta kattaa koko Unkarin alueen (lukuun ottamatta tiettyjä poikkeuksia), yksinomainen toimivalta asiassa on Budapestin hallinto- ja työtuomioistuimella.

Päivitetty viimeksi: 10/11/2015

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [en](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Tuomioistuinten toimivalta - Malta

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Tuomioistuin valitaan asian luonteen perusteella. Lähes kaikki siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat kuuluvat yleisten siviilituomioistuinten toimivaltaa, koska erillistä kauppatoimintatuomioistuinta ei ole. Maltassa on kuitenkin myös erityistuomioistuimia, esimerkiksi seuraavat:

Työtuomioistuin (*Industrial Tribunal*) käsittelee asioita, jotka liittyvät väärin perustein tapahtuneisiin irtisanomisiin ja syrjintään tai muuhun laittomaan kohteluun työpaikalla.

Vuokralautakunta (*Rent Regulation Board*) käsittelee asioita, jotka koskevat vuokraehtoihin tehtäviä muutoksia, kuten vuokrankorotuksia ja vuokrasuhteen päättämistä. Se käsittelee vain asioita, jotka liittyvät ennen 1. kesäkuuta 1995 tehtyihin vuokrasopimuksiin.

Maanlunastuslautakunta (*Land Arbitration Board*) käsittelee asioita, jotka koskevat pakkolunastetun maan luokitusta ja omistajalle maksettavia korvauksia. Kyseisten tuomioistuinten istunnot pidetään Vallettassa yleisten tuomioistuinten tiloissa.

Ks. myös [vastaus kysymykseen 4 osastossa "Asian vieminen oikeuteen"](#).

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Oikean tuomioistuimen löytämiseksi on tutustuttava Maltan lakien 12 lukuun (*Code of Organization and Civil Procedure*).

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Maltassa on sekä alemman että ylempien oikeusasteen tuomioistuimia. Alemman oikeusasteen tuomioistuimet voivat käsitellä siviilioikeudellisia asioita, jotka koskevat enintään 11 646,87 euron arvoisia vaatimuksia. Ylempien oikeusasteen tuomioistuimet puolestaan käsittelevät siviilioikeudellisia asioita, joihin liittyvät vaatimukset ylittävät 11 646,87 euroa. Ylempien oikeusasteen tuomioistuimet käsittelevät vaatimuksen rahallisesta arvosta riippumatta myös kaikki asiat, jotka koskevat kiinteistöjä tai niihin liittyviä rasitteita tai muita oikeuksia, mukaan lukien maaseutu- tai kaupunkikiinteistöistä häätämistä koskevat asiat, jotka koskevat kiinteistöissä vuokralaisena tai muun syyn takia vakituisesti asuvia henkilöitä. Ks. myös [vastaus kysymykseen 4 osastossa "Asian vieminen oikeuteen"](#).

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Alueellinen toimivalta määritetään pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella. Maltassa toimivalta jakautuu Maltalle ja Gozolle. Tuomioistuimet eivät ole yhteydessä yksittäisiin kaupunkeihin. Henkilöiden, joiden asuinpaikka on Maltassa, on nostettava kanne maltalaisessa tuomioistuimessa. Vastaavasti Gozossa asuvien henkilöiden on nostettava kanne Gozossa.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Ks. [vastaus kysymykseen 2.2](#).

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Pääsäännöstä poiketaan silloin, kun velvoite on täytettävä tietyllä saarella. Esimerkiksi jos vastaaja asuu Gozossa, mutta vaatimukseen liittyvä velvoite on täytettävä Maltassa, toimivalta on Maltan tuomioistuimilla. Ne vastaanottavat haastehakemukset, vaikka vastaaja asuu Gozossa.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Maltaan lainsäädäntöön sisältyvien alueellista toimivaltaa koskevien säännösten mukaan asianosaiset eivät saa valita tuomioistuinta.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Kun velvoite on täytettävä tietyllä saarella.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Tästä asiasta ei ole erillisiä säännöksiä. Maltaan lainsäädännön mukaan asianosaiset eivät kuitenkaan voi osoittaa toimivaltaa tuomioistuimelle, joka ei muuten ole toimivaltainen, vaikka toimisivat yhteisymmärryksessä. Tuomioistuin voi puuttua toimivaltansa puutteellisuuteen omasta aloitteestaan, koska kyseessä on yleiseen järjestykseen liittyvä seikka.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Verkkosivustosta <http://www.judiciarymalta.gov.mt/the-courts> löytyy jonkin verran tietoja tuomioistuimen valinnasta. Lisäksi verkkosivustossa <http://justiceservices.gov.mt/> voi tutustua Maltaan lainsäädäntöön ja etsiä oikeaa tuomioistuinta. Oikeudelliset asiakirjat allekirjoitavalta lakimieheltä tai oikeudelliselta asiamieheltä kannattaa kysyä neuvoja. Erityistuomioistuinten toimivalta määritetään niiden perustamissääöksissä.

Linkkejä

<http://www.justice.gov.mt/> (englanninkielinen verkkosivusto)

Päivitetty viimeksi: 06/03/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Alankomaat

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Alankomaiden siviiliprosessilaissa ei säädetä erityistuomioistuimista, kuten kauppa- tai työtuomioistuimista. Alioikeudet ovat periaatteessa toimivaltaisia kaikissa siviilioikeudellisissa asioissa.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa käsitellään kaikki siviiliasiat tietyillä laissa määritetyillä poikkeuksilla lukuun ottamatta. Siviilituomioistuimissa käsitellään kahden osapuolen (luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön) väliset riidat. Jos riita-asia on toisena osapuolena hallinto (viranomainen), toimivalta kuuluu hallintotuomioistuimelle. Alankomaiden oikeusjärjestelmän mukaan yksityisoikeuden alalla toimii kolmenlaisia tuomioistuinta: alioikeudet (*rechtbank*), ylioikeudet (*gerechtshof*) ja korkein oikeus (*Hoge Raad Nederlanden*).

Alankomaat on 1. huhtikuuta 2013 lähtien ollut jaettuna kymmeneen tuomiopiiriin: alioikeuksia on 11 ja lainkäyttöalueita neljä. Lisäksi on neljä ylioikeutta ja korkein oikeus.

Tuomioistuimet on jaettu organisaatioyksiköihin eli jaostoihin, jotka ovat kantonioikeuden, hallinto-oikeuden, siviilioikeuden ja rikosoikeuden jaostot. Asiat voidaan käsitellä joko yhden tuomarin kokoonpanossa tai täydessä kolmen tuomarin kokoonpanossa. Perusperiaatteena on, että kantonioikeuden alaan kuuluvat asiat, yksinkertaiset asiat ja kiireelliset asiat käsitellään yhden tuomarin kokoonpanossa. Myös perheoikeudellisten asioiden käsittelyyn riittää usein yksi tuomari. Esimerkiksi tietyt lapsia koskevat asiat käsitellään nuorisotuomioistuimessa yhden tuomarin kokoonpanossa. Lainopillisesti monimutkaiset tapaukset käsitellään täydessä kolmen tuomarin kokoonpanossa.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Oikeuskäsittely alkaa yleensä alioikeudessa. Siellä käsitellään neljänlaisia asioita:

siviilioikeudelliset asiat (kansalainen vastaan kansalainen)

hallinto-oikeudelliset asiat (kansalainen vastaan viranomainen)

rikosoikeudelliset asiat (rikokset ja rikkomukset)

kantonioikeudelliset asiat.

Muutoksenhakutuomioistuimet

Tuomioistuimen antamasta tuomiosta on mahdollista valittaa. Rikos- ja siviilioikeudellisissa asioissa valituksia käsittelevät neljä ylioikeutta. Hallinnollisissa asioissa valituksia käsittelevät aiheen mukaan seuraavat:

ylioikeudet

virkamies- ja sosiaaliturva-asioiden ylioikeus (*Centrale Raad van Beroep*)

elinkeinoelämän muutoksenhakulautakunta (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*)

korkein hallinto-oikeus (*Raad van State*) ja sen hallinto-oikeuden osasto (*afdeling bestuursrechtspraak*).

Ylin tuomioistuin

Alankomaiden korkein oikeus on maassa ylintä tuomiovaltaa käyttävä elin siviili-, rikos- ja vero-oikeuden aloilla. Korkein oikeus voi kumota ylioikeuden antaman tuomion (nk. kassaatiomenettelyssä). Korkeimman oikeuden tehtävänä on myös valvoa oikeudenkäytön yhdenmukaisuutta ja oikeuden kehittymistä Alankomaissa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Alankomaissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ovat alueelliset alioikeudet (*arrondissementsrechtbank*). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antamasta tuomiosta on mahdollista valittaa ylioikeuteen. Alueellisen toimivallan perusteella määräytyy, mikä kymmenestä alioikeudesta on toimivaltainen (esim. Amsterdamin vai Leeuwardenin alioikeus). Kyse on siis asiaa käsittelevän tuomioistuimen maantieteellisestä toimivallasta. Kansainvälisissä eli rajat ylittävissä tapauksissa alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin määräytyy Alankomaiden lain mukaan, jos asian on todettu kuuluvan Alankomaiden tuomiovaltaan, paitsi jos kansainvälistä toimivaltaa koskevassa säännössä nimetään myös alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin Bryssel I -asetuksen (neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla) 5 artiklan 1 tai 3 kohdan mukaisesti.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Pääsääntönä on, että haastehakemuksella ensimmäisessä oikeusasteessa vireille pantava menettely (*dagvaardingsprocedure*) käsitellään vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa (siviiliprosessilain (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) 99 §). Jos vastaajan kotipaikka Alankomaissa ei ole tiedossa, asia käsitellään siellä, missä vastaaja tosiasiallisesti oleskelee (Alankomaissa).

Tuomiopiirin tuomioistuin, jossa kantonijaoston asia käsitellään, määräytyy toissijaisista istuntopaikoista ja tuomioistuimista 10. joulukuuta 2001 annetun asetuksen (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) liitteen mukaisesti (<http://www.overheid.nl/>).

Alioikeuksien alueellista toimivaltaa koskevia sääntöjä sovelletaan soveltuvin osin.

Menettelyissä, jotka pannaan vireille jättämällä hakemus ensimmäisessä oikeusasteessa (*verzoekschriftprocedure*), toimivalta kuuluu pääsääntöisesti hakijan (tai yhden hakemuksessa nimetyn hakijan tai asianosaisen) kotipaikan tuomioistuimelle (siviiliprosessilain 262 §). Jos hakijan kotipaikka

Alankomaissa ei ole tiedossa, asia käsitellään siellä, missä hakija tosiasiallisesti oleskelee (Alankomaissa). Jos hakemus liittyy haasteella vireille pantuun menettelyyn, toimivalta kuuluu viimeksi mainittua käsittelevälle tuomioistuimelle.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Jäljempänä kohdissa 2.2.2.1, 2.2.2.2 ja 2.2.2.3 esiteltävät säännöt koskevat pääasiallisesti haastemenettelyjä.

Hakemusmenettelyissä, joissa toimivalta kuuluu yleensä hakijan kotipaikan tuomioistuimelle, sovelletaan eri sääntöjä silloin, kun hakemus koskee elatusavun muuttamista.

Jos puolisolle maksettavaan elatusapuun oikeutettu hakee elatusapuun muutosta, hakemus on jätettävä elatusvelvollisen kotipaikan tuomioistuimeen. Jos taas elatusvelvollinen hakee muutosta, hakemus on toimitettava elatusapuun oikeutetun henkilön kotipaikan tuomioistuimeen.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Alankomaiden prosessioikeuteen sisältyy haastemenettelyn osalta säännöksiä, joiden nojalla toimivalta on pääsäännön mukaisen tuomioistuimen lisäksi toisella tuomioistuimella (vastaajan kotipaikan tai tosiasiallisen oleskelupaikan tuomioistuimella). Kyseessä on tällöin vaihtoehtoinen toimivalta. Kantaja voi valita joko pääsäännön mukaisen tuomioistuimen tai vaihtoehtoisen tuomioistuimen. Vaihtoehtoista toimivallasta puhuttaessa on jäljempänä käytetty sanaa "myös".

Haastehakemuksella vireille pantuja menettelyjä koskevat seuraavat säännöt:

Työsuhdeasiat

Työsuhdeasioissa myös työn tavanomaisen suorituspaikan tuomioistuin on toimivaltainen (siviiliprosessilain 100 §).

Kuluttaja-asiat

Kuluttaja-asioissa myös kuluttajan kotipaikan (tai jos se ei ole tiedossa, tosiasiallisen oleskelupaikan) tuomioistuin on toimivaltainen (siviiliprosessilain 101 §).

Sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevat asiat

Sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevissa asioissa myös sen paikan tuomioistuin, jossa vahinko on tapahtunut, on toimivaltainen (siviiliprosessilain 102 §).

Kiinteää omaisuutta koskevat asiat

Kiinteää omaisuutta koskevissa asioissa myös tuomioistuin, jonka lainkäyttöalueella omaisuus tai suurin osa siitä sijaitsee, on toimivaltainen

(siviiliprosessilain 103 §). Asuin- tai liikelajien vuokraamiseen liittyvissä asioissa kantonioikeudella, jonka lainkäyttöalueella vuokrattava omaisuus tai suurin osa siitä sijaitsee, on yksinomainen toimivalta.

Perintöasiat

Perintöasioissa myös perittävän henkilön viimeisen kotipaikan tuomioistuin on toimivaltainen (siviiliprosessilain 104 §).

Oikeushenkilöihin liittyvät asiat

Oikeushenkilöihin liittyvissä asioissa (esim. oikeushenkilön purkaminen, oikeushenkilön tekemän päätöksen pätevyys tai johtajien tai osakkaiden oikeudet ja velvollisuudet) myös oikeushenkilön tai yrityksen koti- tai toimipaikan tuomioistuin on toimivaltainen.

Konkurssiin, akordiin ja velkasaneeraukseen liittyvät asiat

Asioissa, jotka liittyvät luonnollisen henkilön konkurssia, akordia tai velkasaneerausta koskevien säännösten soveltamiseen, myös tuomioistuin, jossa valvova tuomari työskentelee, tai jos valvovaa tuomaria ei ole nimetty, tuomioistuin, jossa akordista on sovittu, on toimivaltainen (siviiliprosessilain 106 §).

Konkurssilaissa (*Faillissementswet*) on myös erityisiä toimivaltasääntöjä, ja ne menevät siviiliprosessilakiin perustuvien toimivaltasääntöjen edelle.

Oikeuspaikan valinta

Osapuolet nimeävät joskus keskinäisellä sopimuksella muun tuomioistuimen kuin sen, joka on säännösten mukaan toimivaltainen (siviiliprosessilain 108 §:n 1 momentti). Tähän valinnanvapauteen sovelletaan poikkeuksia (siviiliprosessilain 108 §:n 2 momentti) kuluttaja-asioissa sekä vuokra- ja työsopimusten alalla. Tällaisissa tapauksissa tuomioistuin selvittää, onko oikeuspaikan valinnasta olemassa pätevää lauseketta (siviiliprosessilain 110 §).

Kantajan kotipaikka

Jos edellä esitettyjen, alueellista toimivaltaa koskevien säännösten nojalla ei voida nimetä toimivaltaista tuomioistuinta Alankomaissa, kantajan kotipaikan tuomioistuin voidaan siviiliprosessilain 109 §:n nojalla poikkeuksellisesti todeta toimivaltaiseksi. Tällainen tilanne voi tulla eteen, kun työntekijä haluaa haastaa ulkomaisen työnantajansa Alankomaissa, mutta työtä ei suoriteta missään tietyssä paikassa vaan eri puolilla maata. Jos toimivaltaista tuomioistuinta ei voida nimetä tällä tavalla, asia käsitellään Haagin alioikeudessa.

Avioerojen osalta todettakoon seuraavaa:

Avioeroa käsittelevän tuomioistuimen alueellisesta toimivallasta säädetään siviiliprosessilain 262 §:ssä. Pääsäännön mukaan toimivalta kuuluu hakijan (tai yhden hakemuksessa nimetyn hakijan tai asianosaisen) kotipaikan tuomioistuimelle, ja jos henkilöllä ei ole tiedossa olevaa kotipaikkaa Alankomaissa, sen paikan tuomioistuimelle, jossa hän tosiasiallisesti oleskelee (Alankomaissa).

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Alankomaiden prosessilaissa on joitakin erityisiä toimivaltasääntöjä, jotka poikkeavat pääsäännöstä. Erytysääntöjen soveltaminen on pakollista.

Seuraavissa erityistapauksissa on valittava muu kuin vastaajan kotipaikan tuomioistuin.

Alaikäiset

Alaikäisiin liittyvissä asioissa toimivalta on tuomioistuimella, jonka lainkäyttöalueella alaikäisen kotipaikka Alankomaissa sijaitsee, ja jos se ei ole tiedossa, tuomioistuimella, jonka lainkäyttöalueella alaikäinen tosiasiallisesti oleskelee (siviiliprosessilain 265 §).

Kyseessä ei ole vaihtoehtoista toimivaltaa koskeva sääntö vaan erityissääntö, joka korvaa pääsäännön. Toimivalta ei kuulu hakijan koti- tai oleskelupaikan tuomioistuimelle (pääsääntö hakemusmenettelyssä) vaan sen paikan tuomioistuimelle, jonka lainkäyttöalueella alaikäisen kotipaikka sijaitsee, tai jos hänellä ei ole kotipaikkaa Alankomaissa, jonka alueella alaikäinen tosiasiallisesti oleskelee. Jos tuomioistuinta ei voida nimetä tällä säännöllä, asia käsitellään Haagin alioikeudessa.

Väestörekisteri

Väestörekisteritietojen tai rekisteröitävien tai jo rekisteröityjen todistusten täydentämiseen, rekisteröintiin, peruuttamiseen tai muuttamiseen liittyvissä asioissa toimivalta on tuomioistuimella, jonka lainkäyttöalueella todistus on rekisteröity tai pitää rekisteröidä (siviiliprosessilain 263 §). Haagin väestörekisteriin rekisteröitäviin tai jo rekisteröityihin todistuksiin liittyvissä asioissa toimivalta kuuluu siviililain (*Burgerlijk Wetboek*) niteen 1 mukaan Haagin alioikeudelle.

Rakennetun tontin vuokraus

Rakennetun tontin tai sen osan vuokraukseen liittyvissä asioissa toimivalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka lainkäyttöalueella tontti sijaitsee (siviiliprosessilain 264 §).

Täysi-ikäisen henkilön edunvalvonta ja omaisuudenhoito

Täysi-ikäisen henkilön edunvalvontaan ja omaisuudenhoitoon liittyvissä asioissa toimivalta kuuluu sen paikan tuomioistuimelle, jonka alueella edunvalvonnan tai omaisuudenhoidon kohteena olevan henkilön kotipaikka sijaitsee, tai jos kotipaikkaa ei ole Alankomaissa, jonka alueella hän tosiasiallisesti oleskelee (siviiliprosessilain 266 §).

Poissaolevat tai kadonneet henkilöt; kuolleeksi julistaminen (siviiliprosessilain 267 §)

Perintöasioissa toimivalta on perittävän henkilön viimeisen kotipaikan tuomioistuimella (siviiliprosessilain 268 §:n 1 momentti).

Poissaoleviin tai kadonneisiin henkilöihin liittyvissä asioissa toimivalta kuuluu poissaolevan tai kadonneen henkilön viimeisen kotipaikan tuomioistuimelle.

Kuolleeksi julistamisessa Haagin alioikeus on toimivaltainen (siviiliprosessilain 269 §). Kyseinen siviiliprosessilain pykälä toimii siis eräänlaisena turvaverkkona.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Siviiliprosessilain 108 §:n mukaan osapuolet voivat valita oikeuspaikan kirjallisella sopimuksella. Oikeuspaikan valinta on mahdollista vain silloin, kun osapuolet voivat vapaasti määrittellä oikeudelliset suhteensa. Oikeuspaikkaa ei siis voi valita oikeusjärjestyksen perusteisiin liittyvissä asioissa, mutta sen voi valita esimerkiksi tietyissä perheoikeudellisissa asioissa sekä konkurssiin tai akordiin liittyvissä asioissa. Alioikeuden kantonijaoston asioissa oikeuspaikan valintamahdollisuutta on rajoitettu. Esimerkiksi asioissa, joissa vaatimuksen arvo on enintään 25 000 euroa (vaatimuksen luonteesta riippumatta), oikeuspaikkaa ei voi valita.

Oikeuspaikan valinnan perusteella toimivaltaisella tuomioistuimella on periaatteessa yksinomainen toimivalta. Osapuolet voivat kuitenkin nimenomaisesti sopia, ettei toimivalta oli yksinomainen.

Avioeroasioissa (avioero, asumusero, rekisteröidyn parisuhteen purkaminen ja asumuseroa seuraava avioliiton purkaminen) sovelletaan siviiliprosessilain 270 §:n 2 momentissa säädettyä erityissääntöä. Sen mukaan tuomioistuin, jolla ei ole alueellista toimivaltaa, siirtää asian yleensä alueellisesti toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Siviiliprosessilain 270 §:n 2 momentin nojalla näin toimitaan avioeroasioissa vain, jos vastaaja (puoliso, jota vastaan kanne on nostettu) kiistää tuomioistuimen toimivallan. Tuomioistuin voidaan valita hiljaisesti, jos kaikki haastetut osapuolet saapuvat oikeuteen eikä kukaan vetoa toimivallan puuttumiseen tai jos toinen puoliso ei saavu oikeuteen.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Alankomaiden prosessioikeudessa ei säädetä erityistuomioistuimista.

Päivitetty viimeksi: 12/09/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [PL](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Tuomioistuinten toimivalta - Puola

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Puolassa siviiliasiat käsitellään yleisissä tuomioistuimissa (*sądy powszechnie*) ja korkeimmassa oikeudessa (*Sąd Najwyższy*) (ks. Tuomioistuinjärjestelmät jäsenvaltioissa - Puola), elleivät ne kuulu erityistuomioistuinten toimivaltaan.

Tuomioistuinten toimivallasta säädetään siviiliprosessilain (*Kodeks Postępowania Cywilnego*) 16–18 ja 27–46 §:ssä.

Alioikeuksissa (*sądy rejonowe*) siviiliasioita käsitellään seuraavissa jaostoissa:

Siviiliasiat

Perhe- ja lapsiasioiden jaosto (perheasioita käsittelevät tuomioistuimet, *sądy rodzinne*) käsittelee perheeseen ja huoltajuuteen liittyvät asiat, alaikäisten tekemiin rikoksiin liittyvät asiat, alkoholi-, huume- tai psykiatrisen hoidon hoitoon liittyvät asiat sekä muut asiat, jotka lainsäädännön nojalla kuuluvat holhousasioita käsittelevän tuomioistuimen toimivaltaan.

Työoikeuden- ja sosiaalivakuutusasioiden jaosto (työtuomioistuimet, *sądy pracy*) käsittelee työoikeuteen ja sosiaalivakuutuksiin liittyvät asiat.

Kauppajaosto (kauppatuomioistuimet, *sądy gospodarcze*) käsittelee yritysten väliset liiketoimintaan liittyvät asiat kauppa- ja siviilioikeuden alalla, yritys-suhteisiin tai kumppanuuksiin liittyvät asiat, yritysten johtoryhmien jäseniä vastaan näiden kansalliseen tuomioistuinrekisteriin tekemistä vääristä ilmoituksista nostetut kanteet, yrityksiä vastaan ympäristövahinkojen lopettamiseksi nostetut kanteet ja konkurssi-asiat.

Kiinteistörekisterijaosto ylläpitää kiinteistörekisteriä ja käsittelee kiinteistörekisterimenettelyihin liittyvät siviiliasiat.

Puolan aluetuomioistuimilla (*sądy okręgowe*) on vastaavat jaostot, lukuun ottamatta kiinteistörekisterijaostoa ja perhe- ja lapsiasioiden jaostoa.

Aluetuomioistuinten siviiliasioita käsittelevät jaostot ovat toimivaltaisia käsittelemään erityisesti avioeroon, asumuseroon ja asumuseron päättämiseen, avioliiton mitätöintiin sekä avioliiton olemassaolon tai sen puuttumisen vahvistamiseen liittyviä asioita samoin kuin ulkomaisten tuomioistuinten perheasioissa antamien tuomioiden julistamisen täytäntöönpanokelpoisiksi.

Varsovan aluetuomioistuimeen kuuluvat lisäksi seuraavat jaostot:

Kilpailu- ja kuluttajansuojaa-asioiden tuomioistuin (*Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*), jonka toiminta-alaan kuuluvat monopolististen käytäntöjen ehkäisemiseen ja energia-alan sääntelyyn liittyvät asiat.

Yhteisön tavaramerkkejä ja yhteisömalleja käsittelevä tuomioistuin (*Sąd Wspólnotowych Znaków Towarowych i Wzorów Przemysłowych*) käsittelee asioita, jotka liittyvät teollismallien ja tavaramerkkien loukkauksiin tai epäilyihin loukkauksiin, yhteisömallin mitätöintiin, tavaramerkin voimassaolon päättämiseen tai mitätöintiin sekä tavaramerkkiloukkauksen seurauksiin.

Lisäksi Lublinin alioikeus nimettiin 1.1.2010 toimivaltaiseksi käsittelemään sähköisesti muiden alioikeuksien toimivaltaan kuuluvat saatavien perintää koskevat asiat.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Asiat käsitellään ensimmäisessä oikeusasteessa pääsääntöisesti alioikeudessa. **Alioikeudet** ovat toimivaltaisia kaikissa asioissa lukuun ottamatta tiettyjä lain mukaan aluetuomioistuinten toimivaltaan kuuluvia asioita (siviiliprosessilain 16 § ja 507 §).

Aluetuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään ensimmäisenä oikeusasteena seuraavat siviiliprosessilain 17 §:ssä luetellut asiat:

1) muihin kuin omistusoikeuksiin liittyvät asiat ja niiden yhteydessä esitetyt omaisuusvaatimet, lukuun ottamatta [vanhemmuuden vahvistamiseen tai kiistämiseen, isyyden tunnustamisen mitätöintiin sekä adoption purkamiseen liittyviä asioita](#);

2) [tekijänoikeuksien](#) ja lähioikeuksien suojaamiseen liittyvät asiat, [keksintöihin, pikkupatenteihin](#), teollismalleihin, tavaramerkkeihin, maantieteellisiin merkintöihin ja integroitujen piirien piirimalleihin liittyvät asiat ja muun aineettoman omaisuuden suojaamiseen liittyvät asiat;

3) [lehdistölain](#) nojalla nostetut kanteet;

4) varallisuus oikeuteen liittyvät asiat silloin, kun riidan kohteen arvo on yli 75 000 Puolan zlotya, lukuun ottamatta asioita, jotka liittyvät [elatusapuun](#), [hallinnan loukkaukseen](#), puolisoiden [omaisuudenjakoon](#) tai [kiinteistörekisterin tietojen](#) oikaisemiseen oikeusaseman mukaisiksi sekä [saatavien perintään liittyviä asioita, jotka käsitellään sähköisissä menettelyissä](#);

5) tuomion antaminen osuuskunnan jakamista koskevan päätöksen sijaan;

6) sellaisten yritysten tai organisaatioyksiköiden johtoehtien tekemien päätösten kumoaminen tai mitätöiminen tai puuttumisen toteaminen, jotka eivät ole oikeushenkilöitä mutta joille on myönnetty oikeustoimikelpoisuus lain nojalla;

7) epäreilun kilpailun ehkäiseminen ja torjuminen;

8) [lainvastaisen lopullisen tuomion antamisesta aiheutuneen vahingon](#) korvaaminen.

Aluetuomioistuimien toimivaltaan kuuluvat lisäksi muun muassa seuraavat:

1) esteellisyyteen liittyvät asiat;

2) valtion omistamien yritysten toimintaa koskevat riita-asiat yrityksen hallituksen ja johtajan välillä, yrityksen johtoehtien ja perustajien välillä sekä yrityksen johtoehtien ja valvontaelimen välillä;

3) ulkomaisten tuomioistuimien antamien tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpanokelpoiseksi julistaminen (siviiliprosessilain 1148 §1 ja 1151 §1).

Varallisuus oikeuteen liittyvissä asioissa kantajan on täsmennettävä kanteessa riidan kohteen arvo, paitsi jos riidan aiheena on tietty rahamäärä.

Jos kantaja esittää rahallisia vaatimuksia, vaikka vain muun vaatimuksen vaihtoehtona, niissä ilmoitettu rahamäärä vastaa riidan aiheen arvoa.

Muissa varallisuus oikeuteen liittyvissä asioissa kantajan on siviiliprosessilain 20–24 §:n mukaan täsmennettävä riidan kohteen arvo ilmoittamalla kanteessa tietty rahamäärä.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Ks. kohta 2.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Puolan siviiliprosessilaissa on määritelty neljä erilaista tuomioistuimen toimivallan lajia: yleinen (27–30 §), vaihtoehtoinen (31–37 §), yksinomainen (38–42 §) ja erityinen (43–46 §).

Alueellista toimivaltaa käsitellään tarkemmin kohdassa 2.2.1–2.2.3.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Yleinen alueellinen toimivalta

Kanne on nostettava vastaajan kotipaikan alueellisesti toimivaltaisessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 27 §).

Siviiliprosessilain 25 §:n mukaan luonnollisen henkilön kotipaikka on kunta tai kaupunki, jossa henkilö oleskelee vakituisesti. Jos vastaajan kotipaikka ei ole Puolassa, yleinen toimivalta määräytyy vastaajan oleskelupaikan mukaan, ja jos sitä ei ole tiedossa tai se ei sijaitse Puolassa, kanne on nostettava siellä, missä vastaaja on viimeksi asunut Puolassa.

Kanne valtiovarainhallintoa vastaan on nostettava siinä tuomioistuimessa, jonka alueella sijaitsee riidan osapuolena olevan organisaatioyksikön rekisteröity toimipaikka. Jos valtiovarainhallintoa edustaa syyttäväviranomainen (*Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej*), kanne nostetaan siinä tuomioistuimessa, jonka alueella sijaitsee kanteen kohteena olevasta organisaatioyksiköstä vastaavan syyttäväviranomaisen rekisteröity toimipaikka.

Kanteet muita oikeushenkilöitä ja sellaisia yksiköitä vastaan, jotka eivät ole luonnollisia henkilöitä, on nostettava siinä tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella niiden rekisteröity toimipaikka sijaitsee (siviiliprosessilain 30 §).

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Ks. kohta 2.2.2.1.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Vaihtoehtoinen alueellinen toimivalta sallii kantajan tietyissä tapauksissa valita tuomioistuimen. Kantaja voi tällöin nostaa kanteen joko yleisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai siviiliprosessilain 32–371 §:ssä määritellyssä muussa tuomioistuimessa.

Vaihtoehtoisesta alueellisesta toimivallasta on säädetty seuraavissa tapauksissa:

elatusapusaatavia, vanhemmuuden vahvistamista tai muita vastaavia asioita koskevat kanteet voidaan nostaa edunsaajan kotipaikan tuomioistuimessa;

yritykseltä voi hakea saatavia nostamalla kanteen yrityksen pää- tai sivutoimipaikan tuomioistuimessa sen mukaan, liikeyhteisö kanteen pää- vai sivutoimipaikan toimintaan. Tämä ei kuitenkaan päde silloin, kun syyttäväviranomainen edustaa valtiovarainhallintoa lain nojalla;

sopimuksen olemassaolon vahvistamista, sopimuksen täytäntöönpanoa, irtisanomista tai mitätöintiä sekä sopimuksen täyttämättä jättämisestä tai puutteellisesta täyttämisestä vaadittavia korvauksia koskevat kanteet voidaan nostaa tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen riidan kohteena olevan sopimuksen suorituspaikassa;

epäselvissä tapauksissa sopimuksen suorituspaikka on voitava todistaa asiakirjalla;

vahingonkorvauskanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella vahinko on tapahtunut;

asian käsittelymaksua koskevan kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella oikeudellinen edustaja on käsitellyt asian;

kiinteistön vuokraukseen (*najem* tai *dzierzawa*) liittyvän kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kiinteistö sijaitsee;

velkakirjaan tai laskuun perustuvaa vaatimusta koskevan kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella maksupaikka sijaitsee. Useaa henkilöä velvoittava velkakirja tai lasku koskevan kanteen voi nostaa joko maksupaikan tuomioistuimessa tai velkakirjan tai laskun hyväksyjän tai antajan sijaintipaikan yleisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa;

työoikeuteen liittyvän kanteen voi nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella työ on suoritettu, suoritetaan tai oli tarkoitus suorittaa, tai tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella työpaikka sijaitsee (siviiliprosessilain 461 §:n 1 momentti).

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Tuomioistuimen **yksinomaisen toimivalta** tarkoittaa, että jokin asia voidaan käsitellä vain laissa määritellyssä tuomioistuimessa. Yksinomisesta toimivallasta on säädetty seuraavissa tapauksissa:

kiinteistön omistusta tai muita kiinteään omaisuuteen kohdistuvia oikeuksia sekä kiinteistön hallintaa koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kiinteistö sijaitsee; jos riita koskee rasitetta, toimivalta määräytyy rasitteen kohteena olevan kiinteistön sijaintipaikan mukaan;

perimystä, lakiosaa sekä testamenttilahjoituksia tai -määräyksiä koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella sijaitsee testamentintekijän viimeinen tavanomainen asuinpaikka, ja jos testamentintekijän kotipaikka Puolassa ei ole tiedossa, tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella perintö tai sen osa sijaitsee;

osuuskunnan, avoimen yhtiön, yrityksen tai yhdistyksen jäsenyyttä koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella rekisteröity toimipaikka sijaitsee;

avioliittoa koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella puoliset ovat viimeksi asuneet, jos vähintään toisella heistä on edelleen asuinpaikka tai tavanomainen asuinpaikka kyseisellä alueella. Jos tällaista perustetta ei ole, yksinomainen toimivalta kuuluu tuomioistuimelle, jonka toimivalta-alueella vastaaja asuu, ja jos sitäkin perustetta ei ole, tuomioistuimelle, jonka toimivalta-alueella kantaja asuu; vanhempien ja lasten sekä adoptoijan ja adoptoidun välistä suhdetta koskevat kanteet on nostettava tuomioistuimessa, jonka toimivalta-alueella kantaja asuu, ellei ole mitään perustetta soveltaa kanteen nostamiseen yleisiä toimivaltasäännöksiä.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Erityinen toimivalta tarkoittaa, että toimivaltainen tuomioistuin voidaan erikseen määritellä lainsäädännössä mainituissa tilanteissa:

Kantajalle on myönnetty oikeus valita tuomioistuin seuraavissa tapauksissa:

Jos asia voi kuulua usean eri tuomioistuimen toimivaltaan tai jos kanne on nostettu useampaa osapuolta vastaan siten, että yleistä toimivaltaa koskevan lainsäädännön mukaan on olemassa useita toimivaltaita tuomioistuinta. Näin on myös silloin, kun kiinteistö, jonka sijainnin perusteella toimivaltainen tuomioistuin määräytyy, sijaitsee usean tuomioistuimen toimivalta-alueella.

Molemmille osapuolille on sopimuksen tai yhteisen hakemuksen perusteella myönnetty oikeus valita tuomioistuin seuraavissa tapauksissa:

Osapuolet voivat kirjallisesti sopia, että ne saattavat tiettyyn oikeussuhteeseen liittyvän jo vireillä olevan riita-asian tai tulevaisuudessa mahdollisesti ilmenevän riita-asian sellaisen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jolla ei ole lain nojalla alueellista toimivaltaa. Tällöin kyseisellä tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta, elleivät osapuolet ole toisin sopineet tai ellei kantaja ole esittänyt saatavien perintään liittyvää vaatimusta sähköisessä menettelyssä. Osapuolet voivat myös kirjallisella sopimuksella rajoittaa kantajan vapautta valita tällaisissa riita-asioissa usean toimivaltaisen tuomioistuimen välillä.

Osapuolet eivät kuitenkaan voi muuttaa yksinomaista toimivaltaa.

Oikeuspaikkaa koskeva sopimus on tehtävä kirjallisesti, joko osana tiettyä asiaa koskevaa sopimusta (oikeuspaikkalauseke) tai erillisenä sopimuksena.

Työoikeus- ja sosiaalivakuutusasioissa toimivaltainen tuomioistuin voi osapuolien yhteisestä hakemuksesta siirtää asian toiseen, samanarvoiseen, työoikeus- ja sosiaalivakuutusasioita käsittelevään tuomioistuimeen, jos se on tarkoituksenmukaista.

Ylemmän oikeusasteen tuomioistuin tai korkein oikeus nimeää toimivaltaisen tuomioistuimen.

Jos toimivaltainen tuomioistuin ei voi käsitellä asiaa tai ryhtyä muihin toimiin jonkin esteen takia, ylemmän oikeusasteen tuomioistuin nimeää toisen tuomioistuimen. Tämä on mahdollista vain silloin, kun jokin este, kuten tuomarin esteellisyys tai ylivoimainen este, estää asian käsittelyn.

Korkeimman oikeuden on nimettävä tuomioistuin, jossa asia käsitellään, jos alueellisesti toimivaltaista tuomioistuinta ei voida olosuhteiden takia määritellä siviiliprosessilain nojalla (siviiliprosessilain 45 §).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Erityistuomioistuinta ovat hallintotuomioistuimet (*sădy administracyjne*) ja sotilastuomioistuimet (*sădy wojskowe*).

Sotilastuomioistuinten toimintaa säätelee 21.8.1997 annettu laki sotilastuomioistuinten organisaatiosta. Nämä tuomioistuimet käsittelevät yleensä Puolan puolustusvoimissa tapahtuneita rikoksia. Muita asioita voidaan saattaa niiden käsiteltäväksi vain lain nojalla.

Hallintotuomioistuinten toimintaa säätelee 25.7.2002 annettu laki hallintotuomioistuinten organisaatiosta. Hallintotuomioistuimet jakavat oikeutta valvomalla viranomaisten toimintaa sekä ratkaisemalla paikallisviranomaisten ja valtionhallinnon viranomaisten välisiä toimivaltakiistoja. Poikkeustapauksessa hallintotuomioistuin voi käsitellä siviilioikeudellisen riidan osana sille kuuluvaa viranomaisten toiminnan valvontaa.

Aiheeseen liittyviä linkkejä

Oikeusministeriö (englanniksi)

<https://www.ms.gov.pl/en/about-the-ministry-of-justice/>

Luettelo yleisistä tuomioistuinta Puolassa (osoitteet)

<http://bip.ms.gov.pl/pl/rejstry-i-ewidencje/lista-sadow-powszechnych/>

Päivitetty viimeksi: 12/06/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Romania

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Romaniassa on yleisten tuomioistuinten lisäksi erityisiä jaostoja tai paneeleja tiettyjä asioita koskevaa riitojen ratkaisua varten.

Tuomioistuinjärjestelmästä annetun lain nro 304/2004 mukaan korkeimmassa oikeudessa (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) on neljä jaostoa (siviiliasioiden jaosto I, siviiliasioiden jaosto II, rikosasioiden jaosto, hallinto- ja veroasioiden jaosto), yhdeksän tuomarin kokoonpano sekä yhteisjaostot, joista jokaisella on oma toimivalta. Muutoksenhaku- ja alioikeus- jaostoissa, alioikeuksissa sekä toisinaan myös alueellisissa tuomioistuimissa toimii erityisiä jaostoja ja paneeleja, jotka käsittelevät siviiliasioita, rikosasioita, perhe- ja lapsiasioita, hallintoon ja veroihin liittyviä riita-asioita, työriita- ja sosiaalivakuutusasioita, yrityksiä, kaupparekisteriä, maksukyvyyttömyyttä ja epäreilua kilpailua koskevia asioita sekä merenkulku- ja jokiliikenneasioita. Edellä mainittuja asioita käsittelemään voidaan tarvittaessa perustaa erityistuomioistuinta.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Siviiliasioissa tavallisesti noudatettavasta menettelystä säädetään siviiliprosessilaissa. Lain säännöksiä sovelletaan muihinkin asioihin, ellei muissa laeissa toisin säädetä.

Siviiliprosessilain 94–97 §:ssä käsitellään siviilituomioistuinten aihekohtaista toimivaltaa.

Alueelliset tuomioistuimet (*judecătoria*) käsittelevät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta seuraavia asioita, joissa kanteiden arvo saattaa olla arvioitavissa rahallisesti:

kanteet, jotka kuuluvat siviililain nojalla huoltajuus- ja perheasioita käsittelevien tuomioistuinten toimivaltaan;

kanteet, jotka liittyvät väestörekisteriin tehtäviin merkintöihin;

kanteet, jotka liittyvät eri henkilöiden yksinomaan omistamien kerrostalojen/huoneistojen/tilojen hoitoon sekä kiinteistönomistajien yhdistysten ja luonnollisten tai oikeushenkilöiden välisiin oikeussuhteisiin;

hätökanteet;

kanteet, jotka liittyvät yhteisiin muureihin ja ojiin, rakennusten ja viljelysten välisiin etäisyyksiin, tienkäyttöoikeuksiin, rasitteisiin ja muihin omistusoikeuksien rajoituksiin;

kanteet, jotka liittyvät rajojen muuttamiseen ja merkintään;

omaisuuden suojelemista koskevat kanteet;

kanteet, jotka liittyvät positiivisiin ja negatiivisiin velvoitteisiin, joita ei voi arvioida rahallisesti;

kanteet, jotka liittyvät oikeuden päätöksellä tehtyihin jakoihin niiden arvosta riippumatta;

muut kanteet, joiden rahallinen arvo on enintään 200 000 Romanian leuta, osapuolien asemasta riippumatta.

Alueelliset tuomioistuimet käsittelevät toimivaltaisten viranomaisten ja muiden elinten päätöksiä koskevat muutoksenhaut. Lisäksi ne käsittelevät muut kanteet, jotka kuuluvat lain nojalla niiden toimivaltaan.

Alioikeudet (*tribunal*) käsittelevät

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimina kaikki kanteet, jotka eivät kuulu lain nojalla muiden tuomioistuinten toimivaltaan;

muutoksenhakutuomioistuimina (*instanța de apel*) ensimmäisessä oikeusasteessa annetuista tuomioista tehdyt muutoksenhaut;

valitustuomioistuimina (*instanța de recurs*) tietyt laissa säädetyt asiat;

muut kanteet, jotka kuuluvat lain nojalla niiden toimivaltaan.

Muutoksenhakutuomioistuimet (*curtea de apel*) käsittelevät:

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimina hallinto- ja veroasioita koskeviin riitoihin liittyvät kanteet;

muutoksenhakutuomioistuimina (*instanța de apel*) alioikeuksien ensimmäisessä oikeusasteessa antamista tuomioista tehdyt muutoksenhaut;

valitustuomioistuimina (*instanța de recurs*) tietyt laissa säädetyt asiat;

muut kanteet, jotka kuuluvat lain nojalla niiden toimivaltaan.

Korkein oikeus (*Înalta Curte de Casație și Justiție*) käsittelee

muutoksenhakutuomioistuinten antamista tuomioista ja muista laissa säädetyissä asioissa annetuista tuomioista tehdyt muutoksenhaut;

yleiseen oikeudelliseen merkitykseen perustuvat muutoksenhakumenettelyt;

kanteet, joilla pyydetään selvennystä tiettyihin aiemman päätöksen oikeudellisiin näkökohtiin;

muut kanteet, jotka kuuluvat lain nojalla sen toimivaltaan.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Romanian siviilioikeudellisessa järjestelmässä erotetaan alemmat ja ylempät tuomioistuimet toisistaan siten, että aihekohtainen toimivalta määräytyy eri oikeusasteissa toiminnallisilla (tehtävätyyppi) ja menettelyllisillä (riidan rahallinen arvo, aihe tai luonne) perusteilla.

Siviiliprosessilakiin on tehty toimivaltaa koskevia muutoksia, ja alioikeuksille on annettu täysi toimivalta käsitellä asiasisältöä ensimmäisessä oikeusasteessa.

Alueellisten tuomioistuinten toimivaltaan kuuluvat pienet ja/tai yksinkertaiset kanteet, joiden osuus on käytännössä hyvin suuri.

Muutoksenhakutuomioistuinten toimivaltaan kuuluu pääasiallisesti muutostenhakujen (*apel*) käsitteleminen, kun taas korkein oikeus on yleinen

valitustuomioistuin (*recurs*), joka varmistaa lakien yhdenmukaisen tulkinnan ja soveltamisen kansallisella tasolla.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Romanian siviilioikeudellisen järjestelmän alueellista toimivaltaa koskevat säännöt vahvistetaan siviiliprosessilain 107 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä.

Perussääntönä on, että kanne nostetaan sen alueen tuomioistuimessa, jossa vastaajan kotipaikka tai toimipaikka sijaitsee.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Alueellista toimivaltaa koskevat lisäksi seuraavat erityiset säännöt:

jos vastaajan kotipaikka/toimipaikka ei ole tiedossa, kanne nostetaan sen alueen tuomioistuimessa, jossa vastaajan asuinpaikka / yrityksen edustusto

sijaitsee, ja jos sellaista ei ole tiedossa, sen alueen tuomioistuimessa, jossa kantajan kotipaikka/asuinpaikka/toimipaikka/edustusto sijaitsee;

oikeushenkilöä vastaan voidaan nostaa yksityisoikeudellinen kanne myös tuomioistuimessa, jonka alueella sijaitsee jokin vastaajan tytäryhtiö, jolla ei ole oikeushenkilön asemaa;

kanne yhdistystä, yritystä tai muuta sellaista yhteisöä vastaan, jolla ei ole oikeushenkilön asemaa, voidaan nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivaltaan

yhteisön johdosta tai hallinnosta vastaava henkilö kuuluu; tai jos tällaista henkilöä ei ole, kanne voidaan nostaa tuomioistuimessa, jonka toimivaltaan kuka tahansa kyseisen yhteisön jäsen kuuluu;

kanteet valtiota, keskus- tai paikallishallinnon viranomaisia, toimielimiä tai muita julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä vastaan voidaan nostaa

tuomioistuimessa, jonka alueella kantajan kotipaikka/toimipaikka sijaitsee, tai tuomioistuimessa, jonka alueella vastaajan toimipaikka sijaitsee.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Romanian siviiliprosessilaissa säädetään myös vaihtoehtoisesta toimivallasta (113–115 §). Kyseisten sääntöjen nojalla myös seuraavilla tuomioistuimilla on alueellista toimivaltaa:

kantajan kotipaikan tuomioistuin (lapsen vanhempien vahvistamista koskevat kanteet);

velkojan (kantajan) kotipaikan tuomioistuin (elatusvelvollisuus);

sopimuksessa määrätty sopimusvelvoitteen suorituspaikan tuomioistuin;

omaisuuden sijaintipaikan tuomioistuin (vuokrasopimukset, kiinteistörekisterin merkinnät/vahvistukset/korjaukset);

lähtö-/saapumispaikan tuomioistuin (kuljetussopimukset);

maksun suorituspaikan tuomioistuin (vekselit, sekkit, velkakirjat ja muut arvopaperit);

kuluttajan kotipaikan tuomioistuin (kuluttajien ammatinharjoittajien kanssa tekemiin sopimuksiin perustuvat korvausvaatimukset);

sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevissa asioissa sen alueen tuomioistuin, jossa vahinko on tapahtunut.

Jos vastaaja harjoittaa kotipaikkansa ulkopuolella säännöllistä ammatillista toimintaa / maatalous-, liike-, teollisuus- tai muuta vastaavaa toimintaa, kanne

voidaan nostaa syntyneen maksuvelvollisuuden osalta myös sen paikan tuomioistuimessa, jossa tällaista toimintaa harjoitetaan tai on tarkoitus harjoittaa.

Vakuutusasioissa vahingonkorvauskanteen voi nostaa vakuutetun henkilön kotipaikan tai toimipaikan, vakuutetun omaisuuden sijaintipaikan tai vakuutetun vahingon tapahtumapaikan tuomioistuimessa.

Sopimukseen perustuvaa oikeuspaikan valintamahdollisuutta ei sovelleta, ennen kuin oikeus saada korvauksia on syntynyt. Pakollista vastuuvakuutusta

koskevissa asioissa taas vahinkoa kärsinyt osapuoli voi panna oikeudenkäynnin vireille myös suoraan oman kotipaikkansa/toimipaikkansa tuomioistuimessa.

Vakuutetun henkilön kotipaikan/toimipaikan tuomioistuin ratkaisee alueellisen toimivallan käsiteltäessä sellaisia henkilöiden suojaan liittyviä kanteita, jotka

kuuluvat siviiliprosessilain nojalla huoltajuus- ja perheasioita käsittelevän tuomioistuimen toimivaltaan. Huoltajuus- ja perheasioita käsittelevän

tuomioistuimen hyväksymiä (omaisuuteen liittyviä) oikeustoimia koskevat asiat voidaan käsitellä myös omaisuuden sijaintipaikan tuomioistuimessa. Silloin

tuomion antanut huoltajuus- ja perheasioita käsittelevä tuomioistuin toimittaa tuomiosta jäljennöksen huollettavan kotipaikan/toimipaikan perhe- ja

lapsiasioiden tuomioistuimelle.

Avioerokanne kuuluu sen alueellisen tuomioistuimen toimivaltaan, jonka alueella puolisoiden viimeinen yhteinen koti on sijainnut. Jos puolisoilla ei ole yhteistä kotia tai jos kumpikaan ei enää asu yhteisen kodin sijainnin perusteella toimivaltaisen ensimmäisen asteen tuomioistuimen alueella, toimivalta kuuluu vastaajan kotipaikan alueelliselle tuomioistuimelle. Jos vastaaja ei asu Romaniassa ja Romanian tuomioistuimilla on kansainvälinen toimivalta, asia käsitellään kantajan kotipaikan tuomioistuimessa. Jos kantaja ja vastaaja eivät kumpikaan asu Romaniassa, osapuolet voivat sopia avioerokanteen nostamisesta missä tahansa Romanian alueellisessa tuomioistuimessa. Jos tällaista sopimusta ei ole, avioero käsitellään Bukarestin viidennen sektorin alueellisessa tuomioistuimessa (siviiliprosessilain 914 §).

Yksityshenkilöiden työriitoja koskevat kanteet nostetaan kantajan kotipaikan/työskentelypaikkakunnan alioikeudessa (työlain nro 53/2003 269 §).

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määäräytyvä) tuomioistuin?

Yksinomaisesta toimivallasta säädetään siviiliprosessilain 117–121 §:ssä. Sen mukaan:

kiinteää omaisuutta koskevan kanteen voi nostaa vain tuomioistuimessa, jonka alueella omaisuus sijaitsee. Jos omaisuus sijaitsee usean tuomioistuimen toimivallan alueella, kanne on nostettava niistä siinä tuomioistuimessa, jossa vastaajan kotipaikka/asuinpaikka sijaitsee, tai jos sellaista ei ole, missä tahansa kyseisistä tuomioistuimista. Säännökset koskevat myös kanteita, jotka liittyvät omaisuuden suojelemiseen, rajojen merkitsemiseen, kiinteää omaisuutta koskevien oikeuksien rajoittamiseen ja oikeuden päätöksellä tehtäviin omaisuuden jakoihin silloin, kun jaoton yhteisomistus ei perustu perintöön; perintöasioissa sillä tuomioistuimella, jonka alueella perittävä henkilö viimeksi asui, on jaottoman yhteisomistuksen purkamiseen saakka yksinomainen toimivalta käsitellä kanteet, jotka koskevat seuraavia:

testamenttimääräysten pätevyys tai täytäntöönpano;

perintö, siihen liittyvät maksut ja perillisten mahdollisiin keskinäisiin vaateisiin liittyvät maksut;

testamentinsaajien/velkojen kanteet perillisiä / testamentin toimeenpanijaa vastaan;

yrityksiin liittyvissä asioissa sillä tuomioistuimella, jonka alueella yrityksen päätoimipaikka sijaitsee, on yksinomainen toimivalta selvitysmenettelyyn / rekisteristä poistamismenettelyyn päättämiseen saakka;

velallisen toimipaikan alioikeudella on yksinomainen toimivalta käsitellä maksukyvyttömyyteen/velkajärjestelyihin liittyvät kanteet;

ammattinharjoittaja voi nostaa kuluttajaa vastaan kanteen ainoastaan kuluttajan kotipaikan tuomioistuimessa.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Osapuolet voivat sopia kirjallisesti, tai keskeneräisissä riita-asioissa suullisella ilmoituksella oikeudenkäynnissä, että omaisuuteen ja muihin mahdollisiin oikeuksiin liittyvät asiat käsitellään muussa kuin alueellisesti toimivaltaisessa tuomioistuimessa, ellei kyseisellä tuomioistuimella ole yksinomainen toimivalta. Kuluttajanoikeuksiin liittyvissä riidoissa ja muissa laissa säädettyissä asioissa osapuolet voivat sopia oikeuspaikasta vasta, kun oikeus saada korvauksia on syntynyt, muussa tapauksessa sopimus on mitätön (siviiliprosessilain 126 §).

Liitännäiset, täydentävät ja toissijaiset kanteet on nostettava siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen käsittelemään pääkanteen, vaikka ne kuuluisivat aiheensa tai alueellisen ulottuvuutensa puolesta toisen tuomioistuimen toimivaltaan, lukuun ottamatta maksukyvyttömyyteen tai velkajärjestelyihin liittyviä kanteita. Sama koskee tilanteita, joissa pääkanne on lain nojalla käsiteltävä erityisessä jaostossa tai paneelissa. Jos tuomioistuimen yksinomainen toimivalta koskee yhtä osapuolta, se kattaa kaikki osapuolet (siviiliprosessilain 123 §).

Lisäksi siviiliprosessilain 124 §:ssä säädetään, että tuomioistuin, joka on toimivaltainen käsittelemään pääkanteen, käsittelee myös puolustuksen väitteet ja pätemättömyysväitteet, lukuun ottamatta ennakkokysymyksiä, jotka kuuluvat toisen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan. Menettelyä koskevat seikat käsitellään siinä tuomioistuimessa, jossa ne on esitetty.

Osapuolet tai tuomari voivat esittää kaikissa menettelyn vaiheissa tuomioistuimen yleiseen toimivallan puuttumiseen liittyviä väitteitä. Julkisoikeudellisissa menettelyissä aihekohtaisen tai alueellisen toimivallan puuttumiseen liittyvät väitteet on esitettävä tuomioistuimen ensimmäisessä istunnossa, johon osapuolet on asianmukaisesti haastettu, kun taas yksityisoikeudellisissa menettelyissä ainoastaan vastaaja voi esittää toimivallan puuttumiseen liittyvän väitteen puolustuksessaan, tai jos puolustusta ei tarvita, viimeistään tuomioistuimen ensimmäisessä istunnossa, johon osapuolet on asianmukaisesti haastettu. Muissa kuin julkisoikeudellisissa menettelyissä kantaja, joka on nostanut kanteen tuomioistuimeen, jolla ei ole toimivaltaa, ei voi pyytää toimivallan puuttumisen toteamista (uuden siviiliprosessilain 130 §).

Romanian tuomioistuimet ovat yksin toimivaltaisia rajat ylittävissä siviiliasioissa, jotka liittyvät Romanian lainsäädännössä vahvistettuihin osapuolten käytettävissä oleviin oikeuksiin, jos osapuolet ovat pätevästi sopineet, että kyseisiin oikeuksiin liittyvät menellään olevat tai mahdolliset riidat käsitellään Romanian tuomioistuimissa. Ellei toisin säädetä, Romanian tuomioistuin, johon vastaaja on haastettu, on toimivaltainen käsittelemään kanteen, jos vastaaja saapuu oikeuden eteen puolustautumaan pääasiassa eikä esitä toimivallan puuttumista koskevaa väitettä viimeistään asian valmisteluvaiheessa. Edellä mainituissa kahdessa tapauksessa Romanian tuomioistuin voi hylätä kanteen, jos asian olosuhteiden perusteella on selvää, ettei asialla ole merkityksellistä yhteyttä Romaniaan (uuden siviiliprosessilain 1066 §).

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Ks. vastaukset kysymyksiin kohdissa 1, 2, 2.1., 2.2., 2.2.2.1. ja 2.2.2.2.

Päivitetty viimeksi: 13/06/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [sl](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Tuomioistuinten toimivalta - Slovenia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Slovenian tasavallassa siviiliasioissa ensimmäisen oikeusasteen toimivalta on paikallisilla (*okrajno sodišče*) ja alueellisilla tuomioistuimilla (*okrožno sodišče*). Ne ratkaisevat kaikki tyyppilliset siviilioikeudelliset asiat (vahingonkorvaukset, omaisuusriidat, perheoikeudelliset asiat ym.). Paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten toimivallan rajoja käsitellään jäljempänä.

Kauppaoikeudellisissa asioissa ensimmäisen oikeusasteen toimivalta on pelkästään alueellisilla tuomioistuimilla. Kauppaoikeudellisia asioita ovat sellaiset, joissa osapuolina ei ole muita kuin yrityksiä, laitoksia (julkiset laitokset mukaan lukien), osuuskuntia, valtio tai paikallisia

itsehallintoyhteisöjä. Kauppaoikeudellisiin asioihin luetaan myös sellaiset asiat, joissa on kyse yksityisen elinkeinonharjoittajan ansiotoimintaan liittyvästä oikeudellisesta suhteesta yritykseen, laitokseen (julkiset laitokset mukaan lukien), osuuskuntaan, valtioon tai paikalliseen itsehallintoyhteisöön.

Työoikeudellisissa asioissa toimivalta on lain mukaan työtuomioistuimilla (*delovno sodišče*) ja sosiaalituomioistuimilla (*socialno sodišče*), vaikka asia olisi sisällöltään siviilioikeudellinen. Työoikeudelliset asiat koskevat työntekijän ja työnantajan välisiä suhteita ja oikeuksien ja velvollisuuksien rikkomista työsuhteessa. Työtuomioistuimilla on toimivalta ratkaista yksittäisiä työriitoja (työsuhteeseen liittyviä ja taloudellisiin oikeuksiin liittyviä riitoja), kollektiivisia

työriitoja (riitoja, joissa yleensä on osapuolena ammattiliitto tai joku muu työnantajien edustava virallinen taho), lakkojen laillisuutta koskevia riitoja sekä riitoja, jotka liittyvät työnantajien laissa määrättyyn oikeuteen vaikuttaa yrityksen johtamiseen. Sosiaalituomioistuin ratkaisee asiat, jotka koskevat työkyvyttömyys- ja eläkevakuutusta, sairausvakuutusta, työttömyysvakuutusta sekä oikeutta perhe- ja sosiaalietuuksiin.

Koska toimivaltakysymys nousee esiin vain silloin, kun kanne tai vaade esitetään tuomioistuimelle (ennen kuin tuomioistuin ratkaisee asian, se määrittää, kuuluuko asia sen toimivaltaan), on suositeltavaa kääntyä asianajajan puoleen turhan viivästyksen välttämiseksi. Tuomioistuimen on nimittäin menettelyn kaikissa vaiheissa otettava huomioon, onko sillä asiassa toimivalta vai onko toimivalta jollakin muulla elimellä (esim. hallintoelimellä). Jälkimmäisessä tapauksessa tuomioistuin ei voi ottaa kantaa käsiteltäväksi, minkä vuoksi käsittely viivästyy ja osapuolille aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia.

Tuomioistuinten organisaatiosta, sijainnista ja toimivallasta on tietoa Slovenian korkeimman oikeuden verkkosivuilla osoitteessa <http://www.sodisce.si/>.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Asia voidaan panna vireille missä tahansa slovenialaisessa tuomioistuimessa, mutta asian vireillepanijan on otettava huomioon tuomioistuimen asiallinen toimivalta (mikä tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan asiasisällön) ja maantieteellinen toimivalta. Yleistä tietoa Slovenian paikallisista ja alueellisista tuomioistuimista on Slovenian korkeimman oikeuden verkkosivuilla osoitteessa <http://www.sodisce.si/>

Ensimmäisen asteen tuomioistuinten asiallinen toimivalta, eli mahdollisuus ratkaista tietty asia, jakautuu Sloveniassa paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten välillä. Kumpi tuomioistuin on toimivaltainen, ratkaistaan seuraavien kahden kriteerin perusteella: kanteen (riidanalaisen asian) arvo ja riidanalaisen suhteen oikeusperusta (riita-asian sisältö ja kohde).

Yleissääntönä on, että alueelliset tuomioistuimet ratkaisevat asiat, joilla on osapuolille suurempi merkitys riita-asian suuremman arvon vuoksi ja siksi, että asialla on huomattava vaikutus osapuolten elämään. Ne ratkaisevat myös juridisesti monimutkaisia asioita, joissa tuomioistuimet joutuvat soveltamaan lakeja, jotka koskevat vaikeita ja tunteita herättäviä juridisia ongelmia (esim. avioeroja ja lapsen huoltoa).

Toisen asteen tuomioistuinta (*višje sodišče*) on Sloveniassa yhteensä neljä. Niissä ei voi nostaa suoraan kantaa, vaan niiltä haetaan muutosta paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten ratkaisuihin. Ne ratkaisevat myös paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten väliset toimivaltakiistat omalla alueellaan.

Slovenian korkein oikeus (*vrhovno sodišče*) ratkaisee toisen asteen tuomioistuinten ratkaisuja koskevat valitukset, ja ennen kaikkea sillä on toimivalta ratkaista uudelleen käsiteltäviä ja laillisuuden suojaamista koskevat asiat. Jos on kyse ylimääräisistä muutoksenhakuineista, asianosaisen on käytettävä asianajajaa, koska ainoastaan asianajajat voivat suorittaa laillisesti päteviä prosessioikeudellisia toimia korkeimmassa oikeudessa.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuinta (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Kuten edellisessä kohdassa jo kerrottiin, ensimmäisen asteen tuomiovalta on jaettu paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten kesken. Nämä tuomioistuimet ovat tasavertaisia eivätkä toisilleen alisteisia. Niiden toimivalta on määrätty laissa, ja alueelliset tuomioistuimet ratkaisevat pääasiassa asiallisesti ja juridisesti monimutkaisempia asioita.

Siviiliprosessilain (*zakon o pravdnem postopku, ZPP*) mukaan paikalliset tuomioistuimet (joita on Sloveniassa yhteensä 44) ovat toimivaltaisia ratkaisemaan seuraavanlaiset asiat:

varallisuusoikeudelliset asiat, jos riidan kohteen arvo on enintään 20 000 euroa;

omistusoikeuden loukkaamista koskevat riidat;

rasiteoikeuksia ja kiinnityksiä koskevat riidat;

vuokrasuhteita koskevat asiat.

Paikalliset tuomioistuimet käsittelevät myös sellaiset oikeusapuasit, joissa mikään muu tuomioistuin ei lain mukaan ole toimivaltainen, ja muut laissa säädettyt asiat.

Alueelliset tuomioistuimet (joita on Sloveniassa yhteensä 11) ovat toimivaltaisia ratkaisemaan seuraavanlaiset asiat:

varallisuusoikeudelliset asiat, jos riidan kohteen arvo on suurempi kuin 20 000 euroa;

isyiden tai äitiyden toteamista tai kiistämistä koskevat riidat;

avioeroasiat;

elatusriidat;

lapsen huoltoa ja kasvatusta koskevat riidat;

riidat, jotka koskevat lapsen yhteyksiä vanhempiin ja muihin henkilöihin, kun riita ratkaistaan lapsen huoltoa ja kasvatusta koskevan riidan yhteydessä;

riidat, joissa on kyse tekijänoikeuksista tai keksintöjen ja tavaramerkkien suojasta ja käytöstä taikka oikeudesta käyttää toiminimeä, sekä kilpailuoikeutta koskevat riidat;

liiketoimintaan liittyvät riidat;

konkurssimenettelyn yhteydessä syntyvät riidat.

Ljubljanan alueellisella tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta ratkaista ensimmäisen asteen tuomioistuimena teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat asiat.

Alueellinen tuomioistuin ratkaisee myös kansainvälistä oikeusapua koskevat asiat, oikeusapuhakemukset ulkomaisten oikeuden päätösten tunnustamisen yhteydessä ja muut laissa säädettyt asiat.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Periaatteessa on mahdollista panna asia vireille missä tahansa edellä mainitussa slovenialaisessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

Tuomioistuimen, jossa asia on pantu vireille, on ennen käsittelyn alkua varmistettava toimivaltansa. Jos se toteaa, että sillä ei ole tietystä asiasta alueellista toimivaltaa, se voi ilmoittaa näin olevan ja siirtää asian toiselle tuomioistuimelle, mutta vain siinä tapauksessa, että se on ilmoittanut asiasta vastapuolelle.

Tuomioistuimen on toimittava näin aina, kun jollakin muulla tuomioistuimella on yksinomainen alueellinen toimivalta ratkaista asia. Tästä huolimatta tuomioistuinten alueellisen toimivallan määrittämiseksi on joitakin yleissääntöjä, jotka otetaan aina huomioon, jotta kustannukset jäisivät mahdollisimman pieniksi ja menettely olisi mahdollisimman nopea.

Siviiliprosessilakiin sisältyy yleisen ja erityisen alueellisen toimivallan sääntö, joka määräytyy riidan osapuolten ja aiheen mukaan. Seuraavissa kohdissa on lisätietoa.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Pääsääntöjen mukaan kanne luonnollista tai oikeushenkilöä vastaan voidaan nostaa ainoastaan tuomioistuimessa, jonka alueella vastaajalla on kotipaikka tai jonka alueella oikeushenkilöllä on sääntömääräinen kotipaikka. Jos kyseessä on ulkomaalaiseen luonnolliseen tai oikeushenkilöön kohdistuva menettely, yleinen alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella kyseisen henkilön kotipaikka Sloveniassa on tai jonka alueella oikeushenkilön sivuliike on.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

Siviiliprosessilaissa annetaan määrättyissä tapauksissa asianosaisille mahdollisuus panna asia vireille muussa tuomioistuimessa kuin siinä, jolla säännön mukaan olisi yleinen toimivalta. Joissakin erikseen määrättyissä tapauksissa (riidan kohteen tai sisällön perusteella) asianosaiset voivat panna asian vireille ainoastaan yhdessä tietyssä tuomioistuimessa (tällöin on kyseessä tuomioistuimen yksinomainen alueellinen toimivalta).

Jos kantaja panee asian vireille tuomioistuimessa, jolla ei ole alueellista toimivaltaa, tuomioistuin toteaa näin olevan ja siirtää asian toimivaltaiselle tuomioistuimelle, joka jatkaa menettelyä ikään kuin se olisi sen aloittanutkin.

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määrättyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Kuten jo todettiin, tietyissä tapauksissa kahdella tuomioistuimella voi kummallakin olla alueellinen toimivalta. Tällaisessa tapauksessa asianosaiset voivat valita, kummassa niistä asia pannaan vireille (**vaihtoehtoinen toimivalta**).

Tällainen toimivalta määritetään siviiliprosessilain 49–65 §:ssä, joten tässä esitetään ainoastaan kaikkein tärkeimmät ja asianosaisten jokapäiväisen elämän kannalta merkittävimmät tapaukset.

Elatusriidoissa yleisen alueellisen toimivallan omaavan tuomioistuimen lisäksi toimivalta on myös sillä tuomioistuimella, jonka alueella kantajalla (elatusapuun oikeutetulla) on kotipaikka. Asianosaisilla on mahdollisuus valita tuomioistuin myös avioero-oikeudenkäynneissä. Tuomioistuin, jonka alueella puolisoilla viimeksi oli yhteinen asuinpaikka, on tällöin toimivaltainen. Isyyden tai äitiyden toteamista tai kiistämistä koskevissa riidoissa toimivaltainen on myös tuomioistuin, jonka alueella lapsella (jolla Slovenian lain mukaan on oikeus panna tällainen kanne vireille) on vakituinen tai väliaikainen asuinpaikka. Jos Slovenian tuomioistuimella on tällaisessa riidassa toimivalta sillä perusteella, että kantajan asuinpaikka on Sloveniassa, alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella kantaja asuu vakituisesti. Sopimussuhteen ulkopuolisissa vahingonkorvausriidoissa (joista yleisimpiä ovat liikenneonnettomuuksista johtuvat riidat) toimivalta on yleistä alueellista toimivaltaa käyttävän tuomioistuimen lisäksi myös tuomioistuimella, jonka alueella vahinko on tapahtunut (esim. liikenneonnettomuuden tapahtumapaikka), tai tuomioistuimella, jonka alueella vahingon seuraukset ilmenevät. Jos vahinko aiheuttaa kuoleman tai vakavan ruumiinvamman, toimivaltainen on myös tuomioistuin, jonka alueella kantajalla on vakituinen tai väliaikainen asuinpaikka. Asianosaisten välisissä sopimusriidoissa toimivalta on myös tuomioistuimella, jonka alueella sopimusveloitteet on määrä täyttää. Sama pätee myös vekseleitä ja sekkejä koskeviin riitoihin (tuomioistuin, jonka alueella maksu on määrä suorittaa). Siviiliprosessilaissa on lisää esimerkkejä vaihtoehtoisesta toimivallasta.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määrättyvä) tuomioistuin?

Tietyissä tapauksissa laissa säädetään erityisestä alueellisesta toimivallasta ja määritetään tuomioistuin, jolla on yksinomainen toimivalta ratkaista määrätty asiat. **Yksinomainen alueellinen toimivalta** määräytyy seuraavasti:

kiinteän omaisuuden omistusoikeuteen liittyvissä riidoissa, omistusoikeuden loukkaamista koskevissa riidoissa ja kiinteän omaisuuden myyntiin ja vuokraamiseen liittyvissä riidoissa yksinomainen alueellinen toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella kiinteä omaisuus sijaitsee; laivojen ja lentokoneiden omistusoikeuteen (ja niiden vuokraamiseen) liittyvissä riidoissa yksinomainen alueellinen toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella pidetään rekisteriä, johon laiva tai lentokone on kirjattu; riidoissa, jotka syntyvät tuomioistuimessa tai hallintoelimestä vireille pannun täytäntöönpanomenettelyn yhteydessä tai seurauksena, ja riidoissa, jotka syntyvät konkurssimenettelyn aikana tai yhteydessä, yksinomainen alueellinen toimivalta on tuomioistuimella, jonka alueella täytäntöönpano- tai konkurssimenettelyä hoitava tuomioistuin on.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Slovenian lainsäädännön mukaan asianosaiset voivat tietyissä tapauksissa sopia, mikä ensimmäisen asteen tuomioistuin on toimivaltainen (**alueellisesta toimivallasta sopiminen**). Asianosaisten on siis mahdollista sopia laissa säädetyn alueellisen toimivallan muuttamisesta, mutta on huomattava, että asianosaiset eivät voi sopimalla määrittää asiallista toimivaltaa (josta säädetään laissa – ks. edellä).

Osapuolet voivat sopia, että asian ratkaisee ensimmäisen asteen tuomioistuin, jolla muutoin ei olisi alueellista toimivaltaa. Perusehtona on, että tuomioistuimella, josta osapuolet sopivat, on aineellinen tai asiallinen toimivalta ratkaista asia (ks. paikallisten ja alueellisten tuomioistuinten toimivallan jako). Sopiminen ei ole mahdollista myöskään silloin, kun laissa säädetään tuomioistuimen yksinomaisesta alueellisesta toimivallasta (ks. edellinen kohta). Osapuolten välinen sopimus on tehtävä kirjallisesti ja sen on koskettava tiettyä riitaa tai tulevaa riitaa, joka voisi syntyä osapuolten oikeudellisesta suhteesta. Kantajan on liitettävä sopimista koskeva asiakirja kanteeseen, jolla asia pannaan vireille sovituissa tuomioistuimissa. On huomattava, että alueellisesta toimivallasta ei ole mahdollista sopia menettelyn käynnistyttyä eli sen jälkeen, kun kanne on jo jätetty tuomioistuimeen eikä siihen ole liitetty toimivaltasopimusta.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Slovenian oikeusjärjestelmässä ei ole siviili- ja kauppaoikeuden alan erikoistuomioistuimia (esim. erityisiä perhetuomioistuimia avioeroasioiden tai vanhempien ja lasten välisten riitojen ratkaisemiseksi), vaan paikalliset ja alueelliset tuomioistuimet tai niiden siviili- ja kauppaoikeuden osastot ratkaisevat kaikki yksityisoikeudelliset riidat. Tuomioistuimet on jaettu osastoihin (siviiliasiat, perheoikeudelliset asiat, kauppaoikeudelliset asiat, ulosottoasiat, riidattomat asiat, perintöasiat). Näissä osastoissa erikoistuneet tuomarit ratkaisevat riitoja ja antavat oikeuden päätöksiä.

Erityistuomioistuimia on perustettu ainoastaan työ- ja sosiaaliriidoille. Niiden toimivalta ja organisaatio on esitelty johdannossa.

Linkkejä

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Päivitetty viimeksi: 24/06/2016

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Slovakia

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviiliasioiden ensimmäisen oikeusasteen menettelyissä toimivalta on periaatteessa yleisillä tuomioistuimilla. Suurimman osan asioista käsittelee siis piirituomioistuin (*okresný súd*) (riita-asioiden siviiliprosessia koskevan lain (*Civilný sporový poriadok*) 12 §) ja poikkeustapaukset alueoikeus (*krajský súd*) (riita-asioiden siviiliprosessilain 31 §). Tietyissä tapauksissa asia on vietävä erityistuomioistuimen käsitteilyyn (ks. vastaus kysymykseen nro 3).

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

Tuomioistuimen asiallinen toimivalta tarkoittaa yleensä sitä, että tuomioistuimelle annetaan toimivalta tehdä päätöksiä ensimmäisen oikeusasteen erityyppisille tuomioistuimille kuuluvissa asioissa. On siis määritettävä, päättääkö piirituomioistuin vai alueoikeus tietystä asiasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena. Yleensä piirituomioistuimilla on toimivalta käsitellä riita-asioita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena (riita-asioiden siviiliprosessilain 12 §). Tietystä asiasta, jotka on täsmennetty laissa, päätöksen tekevät alueoikeudet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimina (riita-asioiden siviiliprosessilain 31 §). Tuomioistuimen toimivallan määrittämisessä peruskriteeri on asian luonne.

Oikeudenkäyntimenettelyn perusta ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsittelet. Jokainen asia on ensin käsiteltävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Menettelyn alkaessa eli sinä päivänä, kun vaatimus/hakemus saapuu tuomioistuimelle, vallitsevat olosuhteet ovat ratkaisevat asiallisen toimivallan määrittämisessä. Olosuhteiden muutos menettelyn aikana ei vaikuta jo vahvistettuun asialliseen toimivaltaan.

Asiallisen toimivallan olemassaolo on yksi tuomioistuimeen liittyvistä, menettelyä koskevista perusedellytyksistä. Tuomioistuin tarkistaa viran puolesta, että tämä edellytys täyttyy kaikissa menettelyn vaiheissa ja kaikissa oikeusasteissa, jotta asiallisen toimivallan puuttumista koskevaa vastalauseita ei tarvitse esittää. Jos tuomioistuin toteaa, että sillä ei ole asiallista toimivaltaa, sillä on velvollisuus siirtää asia toiselle tuomioistuimelle, jolla on asiallinen toimivalta. Tuomioistuin ilmoittaa tästä kantajalle/hakijalle. Jos vaatimus/hakemus on jo toimitettu vastaajalle, tuomioistuimen on ilmoitettava myös tälle osapuolelle, että asia on siirretty tuomioistuimelle, jolla on asiallinen toimivalta. Asiallista toimivaltaa koskeva riita voi syntyä vain piirituomioistuimen ja alueoikeuden välillä, koska Slovakian korkeimmalla oikeudella (*Najvyšší súd*) ei voi olla asiallista toimivaltaa ensimmäisen oikeusasteen menettelyissä. Piirituomioistuimen ja alueoikeuden asiallista toimivaltaa koskevan riidan ratkaisee Slovakian korkein oikeus, joka on kummankin alemman tuomioistuimen osalta toimivallasta päättävä ylempi oikeusaste.

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Slovakian tasavallan oikeusjärjestelmässä on kolmentasoisia tuomioistuimia: piirituomioistuimet, alueoikeudet ja korkein oikeus. Piirituomioistuimilla on toimivalta käsitellä riita-asioita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena (riita-asioiden siviiliprosessilain 12 §). Alueoikeuksilla on toisen oikeusasteen toimivalta, mikä tarkoittaa sitä, että piirituomioistuimen päätöksistä tehdyt valitukset käsitellään aina alueoikeuksissa. Poikkeuksena ovat kuluttaja-asioihin liittyvää abstraktia valvontaa koskevat riidat asioissa, joista alueoikeudet (Bratislavan alueoikeus, Banská Bystrican alueoikeus ja Košicen alueoikeus) päättävät alueillaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimina (siviiliprosessilain 31 §).

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

Alueellista toimivaltaa säätelevät riita-asiain siviiliprosessia koskeva laki ja muuta kuin riita-asiain siviiliprosessia koskeva laki (*Civilný mimosporový poriadok, CMP*). Alueellista toimivaltaa koskevat säännökset määrittävät, mikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin eli mikä yksittäinen tuomioistuin kaikista niistä tuomioistuimista, jotka ovat asiassa toimivaltaisia, käsittelee asian ja päättää siitä. Sovellettavassa säädöksessä erotetaan yleinen alueellinen toimivalta ja erityinen alueellinen toimivalta. Erityinen alueellinen toimivalta on ensisijainen tuomioistuimen alueellista toimivaltaa määrittäessä. Jos toimivaltaa ei voida määrittää sen perusteella, sovelletaan yleistä alueellista toimivaltaa. Alueellinen toimivalta voi myös olla vaihtoehtoista tai yksinomaista. Jos alueellinen toimivalta on vaihtoehtoista, kantaja voi valita, nostetaanko kanne vastaajan yleisessä tuomioistuimessa vai toisessa tuomioistuimessa, joka on mainittu riita-asioiden siviiliprosessilaissa. Kun alueellinen toimivalta on yksinomaista, kyseeseen tulevien tyhjentävästi lueteltujen asioiden käsittelyssä alueellinen toimivalta on muulla tuomioistuimella kuin vastaajan yleisellä tuomioistuimella. Tämä tarkoittaa sitä, että toimivalta on tietyllä tuomioistuimella riippumatta siitä, onko vastaajan yleinen tuomioistuin kyseinen sama vai jokin toinen tuomioistuin, ja riippumatta siitä, onko asiassa mahdollista valita tuomioistuin oman harkinnan perusteella.

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Riita-asiat

Riita-asioiden siviiliprosessilain säännösten mukaan alueellinen toimivalta on aina vastaajan yleisellä tuomioistuimella, ellei toisin määrätä (riita-asioiden siviiliprosessilain 13 §).

Henkilön yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella henkilön pysyvä asuinpaikka on (riita-asioiden siviiliprosessilain 14 §).

Oikeushenkilön yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella oikeushenkilön sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee (riita-asioiden siviiliprosessilain 15 §:n 1 momentti). Ulkomaisen oikeushenkilön yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella oikeushenkilön toimipaikka Slovakian tasavallassa sijaitsee (riita-asioiden siviiliprosessilain 15 §:n 2 momentti).

Jos yleistä tuomioistuinta ei voida määrittää näin, yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella henkilön tai oikeushenkilön viimeisin pysyvä asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka Slovakian tasavallassa oli, ja jos tällaista tuomioistuinta ei ole, toimivalta on sen alueen tuomioistuimella, jossa henkilön omaisuus on (riita-asioiden siviiliprosessilain 16 §).

Valtion yleinen tuomioistuin on se tuomioistuin, jonka alueella vaatimuksen aiheuttanut asia tapahtui (riita-asioiden siviiliprosessilain 17 §).

Muut kuin riita-asiat

Muissa kuin riita-asioissa (CMP:n 3 §) alueellinen toimivalta on kyseisessä laissa määritetyllä tuomioistuimella. Jos alueellista toimivaltaa ei voida määrittää näin, alueellinen toimivalta on kantajan yleisellä tuomioistuimella.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Vaihtoehtoinen toimivalta (vaihtoehtoisesti valittava toimivalta) tarkoittaa kantajan oikeutta valita vastaajan yleisen tuomioistuimen sijasta sellainen tuomioistuin, joka on toimivaltainen riita-asioiden siviiliprosessilain 19 §:n nojalla. Vastaajan yleisen tuomioistuimen lisäksi alueellinen toimivalta on myös tuomioistuimella, jonka alueella

- a) on vastaajan työpaikka hänen työsopimuksensa perusteella
- b) vahingonkorvausvaatimuksen aiheuttanut asia tapahtui
- c) vastaajana olevan oikeushenkilön toimipaikka sijaitsee, jos riita liittyy tähän toimipaikkaan
- d) on kantajan pysyvä asuinpaikka, jos kantaja on kuluttaja ja jos riita on kuluttajariita tai jos menettelyt koskevat kuluttaja-asioiden väliesmenettelyyn liittyviä riitoja
- e) on kantajan pysyvä asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka tai ulkomaisen oikeushenkilön osalta paikka, jossa kantajalla on organisaatioyksikkö, jos riita koskee syrjinnän torjuntaa.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Riita-asioissa yksinomainen toimivalta tarkoittaa kantajan velvollisuutta valita vastaajan yleisen tuomioistuimen sijasta sellainen tuomioistuin, joka on toimivaltainen riita-asioiden siviiliprosessilain 20 §:n nojalla. Tämä tarkoittaa, että seuraavissa tapauksissa alueellinen toimivalta asian käsittelyssä on sillä tuomioistuimella,

- a) jonka alueella kiinteä omaisuus sijaitsee, jos riita koskee kiinteään omaisuuteen liittyvää esineoikeutta
- b) jonka alueella perintöasioihin liittyvät menettelyt käydään perintöasioihin liittyvissä riidoissa

- c) jossa täytäntöönpanomenettelyt toteutetaan, jos riita on aiheutunut menettelyjen erityisluonteisuudesta
- d) jossa konkurssi- tai uudelleenjärjestelymenettelyt toteutetaan, jos riita on aiheutunut menettelyjen erityisluonteisuudesta; poikkeuksena ovat menettelyt, jotka koskevat jakamattomaan avio-omaisuuteen liittyvää sovittelua
- e) jonka alueella välimiesmenettely toteutetaan, jos menettelyt koskevat välimiesmenettelyihin liittyviä riitoja, lukuun ottamatta kuluttaja-asioihin liittyvää välimiesmenettelyä. Jos välimiesmenettely toteutetaan Slovakian tasavallan ulkopuolella, toimivalta asian käsittelyssä on sillä tuomioistuimella, jonka alueella vastaajan pysyvä asuinpaikka tai sen sääntömääräisen kotipaikan tai – jos kyseessä on ulkomaalainen oikeushenkilö – organisaatioyksikön osoite on. Jos vastaajalla ei ole pysyvää asuinpaikkaa tai sen sääntömääräisen kotipaikan tai organisaatioyksikön osoite ei ole Slovakian tasavallassa, toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella kantajan pysyvä asuinpaikka tai sääntömääräisen kotipaikan tai – ulkomaisen oikeushenkilön tapauksessa – organisaatioyksikön osoite on.

Yksinomainen toimivalta **muissa kuin riita-asioissa** tarkoittaa sitä, että toimivalta on yleisen tuomioistuimen sijasta seuraavalla tuomioistuimella:

Alueellinen toimivalta **avioeroa** koskevilla menettelyillä on sillä tuomioistuimella, jonka alueella avioparin viimeisin yhteinen asuinpaikka oli, jos vähintään toinen heistä asuu yhä kyseisellä alueella. Muussa tapauksessa alueellinen toimivalta on sen puolison yleisellä tuomioistuimella, joka ei jättänyt avioerohakemusta. Jos tuomioistuimen toimivaltaa ei voida määrittää tällä tavalla, toimivalta on kantajan yleisellä tuomioistuimella (CMP:n 92 §).

Alueellinen toimivalta **avioliiton mitättömäksi julistamista** tai **vihkimisen mitättömyyttä** koskevilla menettelyillä on sillä tuomioistuimella, jonka alueella avioparin viimeisin yhteinen asuinpaikka oli, jos vähintään toinen heistä asuu yhä kyseisellä alueella. Muussa tapauksessa alueellinen toimivalta on sen puolison yleisellä tuomioistuimella, joka ei jättänyt avioerohakemusta. Jos tuomioistuimen toimivaltaa ei voida määrittää tällä tavalla, toimivalta on jommankumman puolison yleisellä tuomioistuimella (CMP:n 101 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **alaikäisten suojelun** liittyviä asioita, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella alaikäisen asuinpaikka on hänen vanhempiensa sopimuksella tai muutoin laissa määritetyn perusteella menettelyjen alussa (CMP:n 112 §:n 1 momentti).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **adoptioon** liittyviä asioita, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella lapsen asuinpaikka on hänen vanhempiensa sopimuksella tai muutoin laissa määritetyn perusteella menettelyjen alussa. Jos tällaista tuomioistuinta ei ole, toimivalta asian käsittelyssä on sillä tuomioistuimella, jonka alueella lapsi oleskelee (CMP:n 136 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **oikeustoimikelpoisuutta**, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella on sen henkilön asuinpaikka, jonka oikeustoimikelpoisuudesta on kyse (CMP:n 232 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **henkilön hoitolaitokseen määräämisen ja hoidon hyväksyttävyyttä**, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella laitos sijaitsee (CMP:n 252 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **edunvalvojan nimeämistä**, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella kyseisen henkilön asuinpaikka on. Jos tällaista tuomioistuinta ei ole, toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella henkilön omaisuus on (CMP:n 273 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **kuolleeksi julistamista**, on sen henkilön yleisellä tuomioistuimella, joka on määrä julistaa kuolleeksi (CMP:n 220 §).

Alueellinen toimivalta asioissa, jotka koskevat **perintöä**, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella

- testamentin tekijän pysyvä asuinpaikka oli kuolinhetkellä
- testamentin tekijän omaisuus sijaitsee, ellei toimivaltaa määritetä a-kohdan nojalla
- testamentin tekijä kuoli, ellei toimivaltaa määritetä a- tai b-kohdan perusteella (CMP:n 158 §).

Perintöä koskevilla myöhemmissä menettelyissä alueellinen toimivalta on sillä tuomioistuimella, joka päätti perintömenettelyt (CMP:n 159 §).

Jos tuomioistuimen on perintöä koskevien menettelyjen aikana hyväksyttävä perijänä olevaa alaikäistä koskeva toimi, toimivalta oikeustoimen hyväksymisessä on sillä tuomioistuimella, jossa perintöä koskevia menettelyjä käydään (CMP:n 160 §:n 1 momentti).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **notariaatin säilytyspalveluihin** liittyviä asioita, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella on rahavarjoja, omaisuuseriä tai arvopapereita hallussaan pitävän notaarin sääntömääräinen kotipaikka (CMP:n 334 §).

Alueellinen toimivalta menettelyissä, jotka koskevat **pankin tai ulkomaisen pankin konttorin myöntämän hävinneen arvopaperin lakisäätteistä korvaamista**, on sillä tuomioistuimella, jonka alueella pankin tai ulkomaisen pankin konttorin sääntömääräinen kotipaikka on. Muutoin toimivalta asiakirjan lakisäätteeseen korvaamiseen liittyvissä menettelyissä on kantajan yleisellä tuomioistuimella. Jos kantajalla ei ole yleistä tuomioistuinta Slovakian tasavallassa, toimivalta on sillä tuomioistuimella, jonka alueella maksupaikka sijaitsee (CMP:n 311 §).

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Ei.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Erityistuomioistuinten toimivallasta säädetään CMP:n 22–33 §:ssä. Slovakiassa on erityistuomioistuinta, joilla on toimivalta seuraavissa asioissa:

- vekseleihin ja sekkeihin liittyvät menettelyt
  - työhön liittyvät riidat
  - konkurssi- ja uudelleenjärjestelymenettelyt
  - teollisoikeuksiin liittyvät riidat
  - vilpilliseen kilpailuun ja tekijänoikeuksiin liittyvät riidat
  - taloudellisesta kilpailusta johtuvat riidat
  - välimesmenettelyihin liittyvät riidat
  - pörssisopimuksiin liittyvät riidat
  - sopimuksen pätemättömyyden määrittämistä, käyttöoikeusurakkaa koskevia sopimuksia tai puitesopimuksia koskevat riidat
  - kuluttaja-asioiden abstraktiin valvontaan liittyvät riidat
  - ydinvahinkojen korvaamista koskevat riidat
- l) asiat, jotka koskevat siviiliasioihin liittyviä, toisessa EU-jäsenvaltiossa määrättyjä suojaustoimenpiteitä.

Päivitetty viimeksi: 14/01/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Suomi

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Suomessa riita-asiat käsitellään yleisissä tuomioistuimissa. Erityistuomioistuimet ovat pääsääntöisesti joko muutoksenhakuasteita tai ne käsittelevät muita kuin yksittäisten kansalaisten nostamia kanteita.

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. kärjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Suomessa käsiteltävissä siviilioikeudellisissa asioissa ensimmäisen asteen yleisenä tuomioistuimena toimii kärjäoikeus. Hovioikeudet ovat lähtökohtaisesti valitustuomioistuimia.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Pääsääntö on, että kannetta ajetaan vastaajan kotipaikan tai vakituisen asuinpaikan yleisessä alioikeudessa. Tämä koskee myös tilannetta, jossa vastaajana on oikeushenkilö. Vain pieni osa kanteista käsitellään muualla.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

Tämä on mahdollista muun muassa seuraavissa tapauksissa:

Avioeroa, yhteiselämän lopettamista tai avioliiton pätevyyttä taikka muuta kuin puolison kuoleman jälkeen toimitettavaa ositusta koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä jommallakummalla puolisoilla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Vastaajana olevan oikeushenkilön sivuliikkeen, osaston, edustuston tai muun sellaisen toimipaikan taikka yksityisen elinkeinonharjoittajan toimipaikan toimintaa koskeva asia voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä toimipaikka sijaitsee.

Kuluttajan elinkeinonharjoittajaa vastaan esittämä kuluttajansuojalainsäädäntöön perustuva vaatimus voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä kuluttajalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Markkinaoikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena teollis- ja tekijänoikeudellisia riita-, hakemus- ja valitusasioita.

Työsopimusta koskeva asia voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä työ tavanmukaisesti tehdään. Jollei työtä tavanmukaisesti tehdä samassa tuomiopiirissä, työnantajan vastaan esittämä vaatimus voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä työnantajan palvelukseensa ottaneen työnantajan toimipaikka sijaitsee.

Muuhun kuin sopimussuhteeseen perustuva vahingonkorvausta koskeva asia voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirin alueella vahingon aiheuttanut toimi suoritettiin tai laiminlyöty toimi olisi ollut suoritettava, taikka vahinko ilmeni. Edellä tarkoitettu asia voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä korvausta vaativalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka, jos korvausvaatimus perustuu liikennevakuutuslakiin, potilasvahinkolakiin, tuotevastuulakiin, ympäristövahinkovakuutuksesta annettuun lakiin tai raideliikennevastuulakiin.

Kiinteää omaisuutta koskeva asia voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä kiinteä omaisuus on.

Elatusapua koskeva vaatimus voidaan tutkia myös alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä elatusapua vaativalla tai saavalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Jos kyseessä on rajat ylittävä tilanne, sovellettavaksi voivat tulla EU-asetuksiin tai kansainvälisissä sopimuksiin kirjatut toimivaltasäännöt.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Toimivaltainen tuomioistuin ei aina ole vastaajan kotipaikan tuomioistuin, vaan esimerkiksi:

Isyyden vahvistamista koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä äidillä tai lapsella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka. Isyyden kumoamista koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä lapsella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä lapsella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanoa koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä lapsella tai hakijan vastapuolella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka taikka jonka tuomiopiirissä jompikumpi oleskelee.

Eduvalvojan määräämistä tai vapauttamista taikka toimintakelpoisuuden rajoittamista tai rajoituksen poistamista tai muuttamista koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä sillä, jonka etua on valvottava, on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Lapseksi ottamisen vahvistamista koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä lapseksi ottajalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

Jäämistöä tai kuolinpesää koskeva asia tutkitaan alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä vainajalla oli kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Asianosaisilla on tietyn edellytyksin mahdollisuus valita riita-asiassa (eivät hakemusasiassa) muu kuin normaalisti toimivaltainen tuomioistuin (alioikeus).

Kuluttajan, työnantajan taikka elatusapua vaativan tai saavan oikeutta saattaa asia oikeudenkäymiskaaren osoittaman tuomioistuimen tutkittavaksi ei voida rajoittaa oikeuspaikkasopimuksin, paitsi jos sopimus on tehty riidan syntymisen jälkeen.

Oikeuspaikkasopimus on tehtävä kirjallisesti ja se voi koskea tiettyä riitakysymystä tai tietyistä oikeussuhteesta vastaisuudessa syntyviä riitoja.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Markkinaoikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena teollis- ja tekijänoikeudellisia riita-, hakemus- ja valitusasioita. Muilta osin

erityistuomioistuinjärjestelmä ei ole kanneasioissa käytössä Suomessa kuin poikkeuksellisesti.

Linkkejä

 [Tuomioistuimet](#)

Päivitetty viimeksi: 02/03/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa.

Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tuomioistuinten toimivalta - Ruotsi

1 Onko otettava yhteyttä yleiseen siviilituomioistuimeen vai erityistuomioistuimeen (esimerkiksi työtuomioistuimeen)?

Siviilioikeudelliset riita-asiat käsitellään tavallisesti yleisessä tuomioistuimessa. Kanne nostetaan toimivaltaisessa kärjäoikeudessa (*tingsrätt*).

On olemassa kaksi erikoistuomioistuinta, jotka käsittelevät tiettyjä luonteeltaan siviilioikeudellisia riita-asioita. Ne ovat työtuomioistuin (*Arbetsdomstolen*) ja markkinatuomioistuin (*Marknadsdomstolen*). Lisäksi tietyt kärjäoikeudet käsittelevät tiettyntyyppisiä oikeusasioita. Näiden tuomioistuinten toimivaltaa käsitellään vastauksessa [kysymykseen 3](#).

Lisätietoa yleisistä tuomioistuimista löytyy [täältä](#) ja erikoistuomioistuimista [täältä](#).

Tietyt siviilioikeudelliset riita-asiat käsitellään lainkäyttöelimissä, jotka eivät ole varsinaisia tuomioistuimia. Summaariseen menettelyyn kuuluvassa yksinkertaistetussa menettelyssä kruununvoutiviranomaiset (*kronofogdemyndighet*) voivat velvoittaa toisen osapuolen maksamaan tietyn määrän tai toteuttamaan muita toimenpiteitä. Viranomaisen ratkaisuun voidaan hakea muutosta käräjäoikeudessa. Tietyn tyyppiset huoneen- ja maanvuokrausta koskevat riita-asiat käsitellään huoneenvuokra- tai maanvuokralautakunnissa (*hyresnämnd, arrendenämnd*).

2 Jos yleinen tuomioistuin on toimivaltainen (ts. asian käsittely kuuluu tällaiselle tuomioistuimelle), miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun on otettava yhteyttä?

2.1 Onko olemassa alempia ja ylempiä yleisiä siviilituomioistuimia (esim. käräjäoikeus ja hovioikeus)? Jos on, mikä tuomioistuin on toimivaltainen minun asiassani?

Yleisesti ottaen kaikkien siviilioikeudellisten asioiden käsittely aloitetaan alimmassa oikeusistuimessa, käräjäoikeudessa.

2.2 Alueellinen toimivalta (Onko kaupungin A vai B tuomioistuin toimivaltainen minun asiassani?)

2.2.1 Alueellisen toimivaltaisuuden pääsääntö

Pääsääntöisesti kanne nostetaan vastaajan kotipaikkakunnalla. Luonnollisen henkilön kotipaikan katsotaan olevan siellä, missä hän on kirjoilla. Ruotsin verovirastolta saa tietoja siitä, missä tietty ihminen on kirjoilla (p. (+46 (0)8 56 48 51 60). Oikeushenkilön kotipaikka määräytyy tavallisesti sen mukaan, missä sen hallitus toimii.

Vaikka henkilö ei asuskaan Ruotsissa, voi olla mahdollista kääntyä ruotsalaisen tuomioistuimen puoleen. Jos vastaajalla ei ole kotipaikkaa missään, kanne voidaan nostaa siellä, missä hän oleskelee, tai tietyissä tapauksissa siellä, missä hänen kotipaikkansa on viimeksi ollut tai missä hän on viimeksi oleskellut. Tietyissä siviilioikeudellisissa riita-asioissa kanne voidaan nostaa Ruotsissa, vaikka vastaajan kotipaikka olisi ulkomailla. Tällöin toimivallan kannalta on ratkaisevaa se, onko kyseisellä henkilöllä omaisuutta Ruotsissa tai onko asiaan liittyvä sopimus tehty Ruotsissa.

Kansainvälisten suhteiden osalta on tärkeää muistaa, että Ruotsin lainsäädäntöä tuomioistuinten toimivallasta voidaan soveltaa vain, jos Ruotsi on tuomiovaltainen. Useimmiten Ruotsi on tuomiovaltainen, jos tuomioistuinten toimivaltaa koskevan kansainvälisen lainsäädännön mukaan ruotsalainen tuomioistuin on toimivaltainen. Tässä yhteydessä on otettava huomioon voimassa olevat kansainväliset oikeusvälineet. Ruotsin kannalta tärkeimmät oikeusvälineet ovat Bryssel I -asetus sekä Brysselin yleissopimus ja Luganon yleissopimus. Ne sääntelevät tuomioistuinten toimivaltaa, jos vastaajan kotipaikka sijaitsee valtiossa, joka kuuluu asetuksen tai yleissopimusten soveltamisalaa. Niissä myös korostetaan erityisesti, että toimivaltaperustetta, jonka mukaan maksuvelvollisuutta koskevan kanteen saa nostaa siellä, missä vastaajalla on omaisuutta, ei saa soveltaa henkilöön, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa tai yleissopimuksen allekirjoittaneessa valtiossa.

2.2.2 Poikkeuksia pääsäännöstä

2.2.2.1 Missä tapauksissa voin valita vastaajan asuinpaikan tuomioistuimen (pääsäännön mukaan määräytyvä tuomioistuin) ja jonkun muun tuomioistuimen välillä?

On olemassa useita toimivaltasäännöksiä, joiden mukaan kanne voidaan nostaa myös muussa kuin vastaajan asuinpaikan tuomioistuimessa. Lisäksi eri kansainvälisissä oikeusvälineissä, kuten Bryssel I -asetuksessa sekä Brysselin yleissopimuksessa ja Luganon yleissopimuksessa, on rinnakkaisia toimivaltamääräyksiä.

Tärkeimmät rinnakkaiset ruotsalaiset toimivaltasäännökset ovat seuraavat:

Vahinkoa kärsinyt henkilö saa nostaa kanteen siellä, missä vahinkoa aiheuttava teko tehtiin tai missä vahinko aiheutui. Säännöstä ei periaatteessa voida soveltaa silloin, kun kyse on sopimusrikkomuksesta. Rikoksen vuoksi nostettu vahingonkorvauskanne voidaan käsitellä rikoksesta nostetun syytteen yhteydessä.

Kuluttajilla on mahdollisuus haastaa elinkeinonharjoittaja oikeuteen omassa tuomioistuimessaan vähäisiä vaateita koskevissa kuluttaja-asioissa.

Sopimukseen perustuvaa maksuvelvollisuutta koskeva kanne voidaan tietyissä tapauksissa nostaa siellä, missä sopimus on tehty. Sitä vastoin Ruotsin lainsäädännössä ei ole säännöstä, jonka mukaan toimivalta kuuluisi sopimuksen täytäntöönpanopaikan tuomioistuimelle.

Liiketoiminnassa syntyneitä riita-asioita koskeva kanne voidaan tietyissä tapauksissa nostaa elinkeinonharjoittajaa vastaan siellä, missä toimipaikka sijaitsee.

Lapsen huoltajuutta, asumista ja tapaamisoikeutta koskevat kanteet nostetaan tavallisesti siellä, missä lapsi asuu (ks. myös kohta Lapsen huolto – Ruotsi)

Lapsen elatusta koskevat kanteet nostetaan tavallisesti vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa, mutta kysymystä voidaan käsitellä myös toisessa tuomioistuimessa isyyttä, avioliittoa tai vanhempien vastuuta (lapsen huoltajuutta ja asumista) koskevien oikeusasioiden yhteydessä.

2.2.2.2 Missä tapauksissa minun on valittava muu kuin vastaajan asuinpaikan (pääsäännön mukaan määräytyvä) tuomioistuin?

Ruotsin lainsäädännössä on useita yksinomaista toimivaltaa koskevia säännöksiä, joiden mukaan kanne on nostettava tietyissä tuomioistuimissa. Lisäksi eri kansainväliset oikeusvälineet, kuten Bryssel I -asetus sekä Brysselin yleissopimus ja Luganon yleissopimus, sisältävät yksinomaista toimivaltaa koskevia määräyksiä. Jos kanne, johon voidaan soveltaa jotakin näistä säännöistä, nostetaan toisessa tuomioistuimessa kuin siinä, jolla on yksinomainen toimivalta, kyseinen tuomioistuin ei saa käsitellä asiaa.

Tärkeimmät yksinomaista toimivaltaa koskevat ruotsalaiset säännökset ovat seuraavat:

Useimmat kiinteistöoikeudelliset riita-asiat on käsiteltävä kiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa.

Tietyt kiinteistöjä koskevat riita-asiat käsitellään kiinteistötuomioistuimessa taikka huoneenvuokra- tai maanvuokralautakunnassa. Myös näissä tapauksissa kiinteistön sijainnilla on ratkaiseva merkitys.

Perintöoikeudellisia kysymyksiä koskevan kanteen tutkii vainajan asuinpaikan tuomioistuin.

Avioliittoa ja ositusta koskevat riita-asiat käsitellään jommankumman osapuolen asuinpaikan tuomioistuimessa.

Kun työtuomioistuin ja markkinatuomioistuin tutkivat riita-asiaa, ei ole mahdollista kääntyä vastaajan asuinpaikan yleisen tuomioistuimen puoleen.

Ympäristöoikeutta, merioikeutta ja immateriaalioikeutta koskeviin riita-asioihin sovelletaan useissa tapauksissa erityissäännöksiä, joiden mukaan vain yksi tuomioistuin on toimivaltainen.

Svean hovioikeudella (*Svea hovrätt*) on yksinomainen toimivalta käsitellä tiettyjä ulkomaisten ratkaisujen täytäntöönpanoa koskevia pyyntöjä.

2.2.2.3 Voivatko asianosaiset valita tuomioistuimen, joka normaalisti ei olisi toimivaltainen?

Osapuolet voivat sopia, että riita-asiaa koskevan kanteen voi nostaa tai se tulee nostaa tietyssä tuomioistuimessa. Tätä sopimusta kutsutaan oikeuspaikkasopimukseksi eli prorogaatiosopimukseksi. Sopimuksen tulee olla kirjallinen. Sopimus voi merkitä sitä, että ainoastaan yhdellä tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta. On myös mahdollista sopia, että toimivalta osoitetaan jollekin muulle tuomioistuimelle kuin sille, joka olisi toimivaltainen tavanomaisten toimivaltasäännösten mukaisesti. Osapuolet voivat myös sopia useiden tuomioistuinten toimivaltaisuudesta.

Tuomioistuin, jolle osapuolet ovat osoittaneet toimivallan, on periaatteessa velvollinen käsittelemään oikeusasian, jos asia on pantu vireille tässä tuomioistuimessa. Näin ei kuitenkaan ole, jos sopimus on jonkin yksinomaista toimivaltaa koskevan säännöksen vastainen. Jos jokin osapuoli katsoo, ettei prorogaatiosopimus ole lainvoimainen, tuomioistuimen on tutkittava tämä väite, mikä voi johtaa siihen, ettei tuomioistuimesta tule toimivaltaista.

Tuomioistuimesta, joka ei muutoin ole toimivaltainen, tulee toimivaltainen, jos vastaaja ei vastusta kanteen nostamista väärässä tuomioistuimessa. Tätä kutsutaan ns. hiljaiseksi toimivallan määräytymiseksi. Näin ei kuitenkaan käy, jos on olemassa yksinomaista toimivaltaa koskevia säännöksiä.

Tuomioistuimen on tutkittava ne omasta aloitteestaan. Sen sijaan tuomioistuimen ei tarvitse tutkia omasta aloitteestaan, onko kanne nostettu pääsäännön,

rinnakkaisten toimivaltasäännösten tai prorogaatiosopimuksen vastaisesti. Väite, jonka mukaan tuomioistuin ei ole toimivaltainen, on esitettävä silloin, kun osapuoli ilmaisee itseään oikeusasiassa ensimmäistä kertaa. Jos vastaaja ylipäänsä ei ilmaise itseään oikeusasiassa ja tuomioistuin antaa yksipuolisen tuomion, tuomioistuimen on tehtävä tietty tutkimus omasta toimivaltaisuudestaan.

3 Silloin kun erityistuomioistuimet ovat toimivaltaisia, miten saan selville, mihin tuomioistuimeen minun pitää ottaa yhteyttä?

Siviilioikeudellisia riita-asioita käsitellään myös kahdessa erikoistuomioistuimessa. Ne ovat työtuomioistuin ja markkinatuomioistuin. Työtuomioistuin käsittelee työriitoja eli riita-asioita, jotka koskevat työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta. Markkinatuomioistuin käsittelee kilpailu- ja markkinointioikeutta koskevia asioita.

Tietyt kärjäoikeudet käsittelevät tiettyntyyppisiä siviilioikeudellisia asioita. Ruotsin kärjäoikeuksista viisi on maa- ja ympäristötuomioistuimia. Ne käsittelevät ympäristökaaren alaisia oikeusasioita sekä pakkolunastusta ja kiinteistönmuodostusta koskevia oikeusasioita. Merioikeudellisia kysymyksiä käsittelee seitsemän kärjäoikeutta, jotka ovat merioikeustuomioistuimia. Immateriaalioikeudellisista riita-asioista, erityisesti patentista, on olemassa erityisiä säännöksiä, joiden mukaan Tukholman kärjäoikeudella on näissä asioissa yksinomainen toimivalta.

Päivitetty viimeksi: 12/11/2015

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.